

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

1

Številka: 060-01-4/2024/44
Ljubljana, 19. 4. 2024

Predlog

Z a p i s n i k

16. seje Državnega sveta Republike Slovenije, ki je bila v sredo, 17. 4. 2024, v dvorani Državnega sveta, Šubičeva 4, Ljubljana

Predsednik Državnega sveta Marko Lotrič je v skladu z drugim odstavkom 34. člena Poslovnika Državnega sveta ugotovil, da je Državni svet sklepčen (v navedenem trenutku 28 prisotnih), in začel 16. sejo Državnega sveta, ki jo je sklical na podlagi 53. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 – uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 – ZFDO-F, 81/18 – odl. US in 16/23) in prvega odstavka 30. ter 31. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23).

Seja se je začela ob 13.00 in zaključila ob 17.13.

* * *

O sklicu seje Državnega sveta je predsednik Državnega sveta obvestil predsednico Državnega zbora Republike Slovenije mag. Urško Klakočar Zupančič in predsednika Vlade Republike Slovenije dr. Roberta Goloba.

* * *

Na sejo so bili vabljeni:

- mag. Bojan Kumer, minister za okolje, podnebje in energijo (k 3. točki),
- mag. Branko Grims, poslanec Državnega zbora (k 4. točki),
- mag. Franc Props, minister za javno upravo (k 4. točki) in
- Luka Mesec, minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (k 5. točki).

Seje so se udeležili:

- mag. Tina Seršen, državna sekretarka, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (k 3. točki),
- mag. Hinko Šolinc, generalni direktor Direktorata za energijo, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (k 3. točki),
- mag. Branko Grims, poslanec Državnega zbora (k 4. točki),
- Jure Trbič, državni sekretar, Ministrstvo za javno upravo (k 4. točki),
- dr. Aldijana Ahmetović, Ministrstvo za javno upravo (k 4. točki),
- Nuša Majhenc, v. d. generalne direktorice, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (k 5. točki).

* * *

S sklicem seje 10. 4. 2024 so državne svetnice in svetniki prejeli naslednji predlog dnevnega reda:

- 1. Potrditev zapisnika 15. seje Državnega sveta Republike Slovenije**
- 2. Pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov**
- 3. Predlog Mnenja k Predlogu energetskega zakona (EZ-2) - druga obravnava, EPA 1223-IX**
- 4. Predlog Mnenja k Predlogu zakona o dopolnitvi Zakona o lokalni samoupravi (ZLS-T) – skrajšani postopek, EPA 1394-IX**
- 5. Predlog Mnenja k Predlogu resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami 2024–2029 (ReNPPND24–29), EPA 1386-IX**
- 6. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zasebnem varovanju – zakonodajna iniciativa**
- 7. Predlog Sklepa k Zaključkom posveta Nova odkritja in priložnosti uporabe konoplje v medicini in industriji**
- 8. Predlog Sklepa k Zaključkom posveta Nujnost oblikovanja prožnega nacionalnega okolja za izobraževanje kadrov na področju informacijske varnosti**

* * *

Glede na to, da predsednik Državnega sveta ni prejel nobenega predloga za umik ali razširitev dnevnega reda, je dal na glasovanje predlog dnevnega reda, kot so ga državne svetnice in svetniki prejeli s sklicem seje.

Predlog dnevnega reda je bil SPREJET (prisotnih 33 državnih svetnic in svetnikov, 32 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

1. točka dnevnega reda:

– Potrditev zapisnika 15. seje Državnega sveta Republike Slovenije

Predlog zapisnika 15. seje Državnega sveta Republike Slovenije so državne svetnice in svetniki prejeli s sklicem seje po elektronski pošti 10. 4. 2024.

Ker predsednik Državnega sveta na podlagi tretjega odstavka 60. člena Poslovnika Državnega sveta na predlog zapisnika 15. seje Državnega sveta ni prejel pisnih pripomb, ga je dal na glasovanje.

Predlog zapisnika 15. seje Državnega sveta je bil POTRJEN (prisotnih 34 državnih svetnic in svetnikov, 33 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

S tem je bila 1. točka dnevnega reda zaključena.

* * *

2. točka dnevnega reda:

Pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov

Pobuda državnega svetnika mag. Marka Zidanška glede zagotavljanja systemskega financiranja radijskih in televizijskih programov s statusom posebnega pomena, naslovljena na Ministrstvo za kulturo.

Pobudo so državne svetnice in državni svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024, prav tako tudi predlog sklepa Državnega sveta.

Vsebino pobude je predstavil predlagatelj pobude, državni svetnik mag. Marko Zidanšek.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), obravnaval Pobudo državnega svetnika mag. Marka Zidanška glede zagotavljanja systemskega financiranja radijskih in televizijskih programov s statusom posebnega pomena ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo državnega svetnika mag. Marka Zidanška in Ministrstvu za kulturo predlaga, da pobudo prouči in nanjo odgovori.

Pobuda državnega svetnika mag. Marka Zidanška se glasi:

V okviru novega Zakona o medijih, ki je v pripravi, naj se zagotovi sistemsko financiranje radijskih in televizijskih programov s statusom posebnega pomena.

Obrazložitev:

Ministrstvo za kulturo (v nadaljevanju: ministrstvo) je decembra 2023 dalo v javno obravnavo predlog novega zakona o medijih, ki se je iztekla 31. 1. 2024. GZS - Medijska zbornica je v okviru javne obravnave naslovila številne pripombe in med drugim opozorila, da nov predlog zakona, kljub dolgoletnim pozivom, ne zagotavlja ustrezne systemske ureditve financiranja radijskih in televizijskih programov s posebnim pomenom oz. celo ukinja z zakonom določeno obvezno sofinanciranje tovrstnih programov.

Radijski in televizijski programi posebnega pomena so regulirani, saj zakon določa njihove obvezne programske vsebine. Ustvarjajo lokalne oz. regionalne vsebine ter so namenjeni prebivalcem ene ali več lokalnih skupnosti z največ 10 % prebivalstva Slovenije oz. prebivalcem območja (pokrajine, mesta) z 10 do največ 50 % prebivalcev Slovenije, pri čemer morajo vključevati obvezen delež lokalnih oz. regionalnih vsebin lastne produkcije. Njihova osnovna funkcija je objektivno obveščanje prebivalcev na določenem območju ter uravnoteženo predstavljanje stališč o pomembnih družbenih vprašanjih.

Lokalni radijski in televizijski programi posebnega pomena, ki na svojem območju skrbijo za informativne lokalne vsebine, so zelo pomembni za enakomeren razvoj slovenske medijske krajine ter uresničevanje pravice do objektivne obveščenosti vseh prebivalcev Republike Slovenije, ne glede na to, na katerem koncu Slovenije prebivajo. Glede na dejstvo, da nacionalni mediji zelo redko poročajo o lokalnih dogodkih, je vloga lokalnih medijev, ki praviloma ustvarjajo tudi dnevni informativni program (lokalni TV dnevnik), bistvenega pomena za ažurno, verodostojno in kakovostno lokalno informacijo, ki jo na ta način lahko dobijo prebivalci posameznih območij, na katerih programsko deluje posamezen lokalni medij.

Doslej je ministrstvo v okviru javnih razpisov na letni ravni namenilo okoli 2,5 mio evrov za vse lokalne televizijske in radijske postaje s statusom posebnega pomena, kar je sicer bistveno manj od zakonsko določene vsote, ki ustreza vrednosti 3 % zneska RTV naročnine. Pri tem so televizijski mediji s statusom posebnega pomena prejeli za leti 2023 in 2024 cca. 20 % manj denarja kot v prejšnjih letih. Ob tem velja izpostaviti, da izračuni GZS - Medijske zbornice kažejo, da bi bilo treba, glede na trenutno stanje in minimalne potrebe tovrstnih medijev za ustvarjanje informativnih vsebin, zagotoviti okoli 4 mio evrov na letni ravni. Glede na predlagane rešitve novega Zakona o medijih, ki je bil v javni razpravi, obstaja bojazen, da vsebine radijskih in televizijskih programov s statusom posebnega pomena v prihodnje ne bodo deležne niti teh 2,5 mio evrov na letni ravni.

Na celotnem območju države danes deluje npr. le še sedem lokalnih televizijskih postaj s statusom posebnega pomena (TVC, VTV, Vaš Kanal NM, Idea MS, AS MS, Gorenjka Kranj in ETV Zagorje), ki pa bodo zelo verjetno dokončno ugasnile, če država ne bo zagotovila ustreznih sredstev za sistemsko sofinanciranje njihovih programskih vsebin.

Na podlagi navedenega se predlaga, da nov Zakon o medijih, ki ga pripravlja Ministrstvo za kulturo, izrecno loči obseg sofinanciranja radijskih in televizijskih programov posebnega pomena od ostalih medijev ter jasno določi sistemski vir financiranja radijskih in televizijskih programov s statusom posebnega pomena, saj bodo v nasprotnem primeru v kratkem času izginili iz medijskega prostora.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za kulturo, da pobudo prouči in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) nanjo v roku 30 dni odgovori.«

Predlog sklepa je bil SPREJET (prisotnih 35 državnih svetnic in svetnikov, 34 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Pobuda državne svetnice Jasmine Opec Vöröš za dopolnitev Kataloga funkcij, delovnih mest in nazivov z delovnim mestom logoped-surdopedagog na področju vzgoje in izobraževanja, naslovljena na Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje.

Pobudo so državne svetnice in državni svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024, prav tako tudi predlog sklepa Državnega sveta.

Vsebino pobude je predstavila predlagateljica pobude, državna svetnica Jasmina Opec Vöröš.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), obravnaval Pobudo državne svetnice Jasmine Opec Vöröš za dopolnitev Kataloga funkcij, delovnih mest in nazivov z logopedom-surdopedagogom na področju vzgoje in izobraževanja ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo državne svetnice Jasmine Opec Vöröš in Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje predlaga, da pobudo prouči in nanjo odgovori.

Pobuda državne svetnice Jasmine Opec Vöröš se glasi:

Dopolni naj se Katalog funkcij, delovnih mest in nazivov na področju vzgoje in izobraževanja z delovnim mestom logoped-surdopedagog tako, da bo ta poklic definiran kot samostojen in njegovo vrednotenje primerljivo z drugimi področji.

Obrazložitev:

Diplomirani logoped-surdopedagog (po starem programu) oz. magister logopedije in surdopedagogike je strokovnjak z visoko strokovno izobrazbo, ki se ukvarja s preventivo, detekcijo, diagnostiko in rehabilitacijo govorno-jezikovnih motenj in motenj komunikacije. Od ostalih profilov se razlikuje predvsem v tem, da njegova vloga ni v izobraževanju, temveč v obravnavi komunikacije.

Na področju vzgoje in izobraževanja (v nadaljevanju: VIZ) so logopedinje in logopedi zaposleni v vrtcih, osnovnih šolah in zavodih. Logopedi opravljajo tako logopedsko kot tudi surdopedagoško delo, čeprav se v praksi poimenujejo kot logopedi.

Znotraj različnih ustanov na področju VIZ (ter socialnega varstva) prihaja do velikih razlik v nalogah, obveznostih, normativih in okoliščinah dela med logopedi - surdopedagogi. Glede na to, da so vsi strokovnjaki istega področja, bi bilo nujno, da se normative poenoti. Ne glede na to, kje je logoped zaposlen, so njegove naloge enake: preventivno delovanje, ocena otrokovih potreb in odstopanj, načrtovanje in izvedba obravnave (dodatna strokovna pomoč, obravnave rizičnih otrok) in otrok brez zapisnikov multidisciplinarnih timov (v nadaljevanju: MDT), priprava prilagoditev, sodelovanje z vzgojiteljem/učiteljem in drugimi strokovnjaki, ki so vključeni v tim za obravnavo otroka, delo z družino.

28. 7. 2023 je bil objavljen Pravilnik o spremembah in dopolnitvah o normativih za opravljanje predšolske vzgoje, v katerem niso bili zapisani konkretni podatki o samem izvajanju dodatne strokovne pomoči, kasneje objavljena okrožnica št. 6030-3/2023/13, poslana 4. 9. 2023, je podala nekatere razjasnitve, vendar pa je delovno mesto logopeda-vzgojitelja za zgodnjo obravnavo poenotila z delovnim mestom vzgojitelja, čeprav gre za dva različna profila z različno izobrazbo in različnimi nalogami dela.

Z uvedbo novega pravilnika, po katerem otroku po zapisniku MDT pripada strokovnjak s kompetencami za delo z otroki s posebnimi potrebami (in ne logoped-surdopedagog), se delo logopeda-surdopedagoga izenačuje z ostalimi izvajalci dodatne strokovne pomoči, kar lahko pomeni, da bi z otrokom z govorno-jezikovno motnjo ali gluhim/naglušnim otrokom delo izvajal katerikoli strokovnjak, kar je popolnoma nesprejemljivo. Zakon tudi dopušča zaposlitev različnih profilov v sistematizirano delovno mesto vzgojitelj za zgodnjo obravnavo.

Razlike med logopedi-surdopedagogi v različnih sistemih so opazne tudi pri napredovanju in plačnih razredih.

Logopedi na področju zdravstva pričnejo z višjim plačnim razredom, čeprav imajo enako izobrazbo. Pomembno je poudariti, da logopedi v zdravstvu lahko napredujejo do 55. plačnega razreda, medtem ko logopedi v VIZ le do 49. (bodisi kot svetovalni delavec ali vzgojitelj za zgodnjo obravnavo), kar je nedopustno in tudi eden od razlogov za odhajanje logopedov iz VIZ v zdravstveni sektor ali v privatno prakso. Gre za neustrezno vrednotenje akademske prakse.

Otroci, ki jim je dodeljena dodatna strokovna pomoč, imajo pogosto kompleksnejše težave, ki niso mogle biti ustrezno obravnavane z ambulantno obravnavo prek zdravstva, zato logopedi v vrtcih pogosto obravnavajo tudi otroke z motnjami v duševnem razvoju, ki so v zdravstvu višje ovrednotene. Kljub temu, da so do zdaj bili zaposleni pod delovnim mestom vzgojitelja v razvojnem oddelku, ki so prejeli dodatek in dodatne dneve dopusta za delo z otroki s posebnimi potrebami, do teh dodatkov niso bili upravičeni. Pomembno je omeniti, da logopedi v vrtcu napredujejo po enakem pravilniku kot vzgojitelji kljub drugačni obliki dela in potrebujejo več točk za napredovanje zaradi višje izobrazbe, čeprav so v enakem plačnem razredu kot vzgojitelji.

Logopedi in surdopedagogi v vrtcih imajo zelo pomembno vlogo, ne samo pri rehabilitaciji otrokovih govorno-jezikovnih motenj, temveč tudi pri ozaveščanju okolice in izobraževanju drugih. Prvi izvajajo zgodnjo obravnavo in so ključni člen pri oblikovanju otrokove samopodobe in osebnosti, ki kasneje vpliva na njegove spretnosti pri vzpostavljanju socialne komunikacije ter vključevanju v družbo. Njihovo delo mora biti ustrezno sistemizirano in ovrednoteno, saj so edini, ki lahko otrokom in staršem nudijo rehabilitacijo in ustrezno strokovno obravnavo govorno-jezikovnih motenj. Glede na višjo izobrazbo in zahtevnost dela si prizadevajo za boljše delovne pogoje, ki bodo ustrezno in primerljivo vrednoteni z logopedi v zdravstvu. Nujno je treba tudi spodbujati zaposlovanje logopedov v vrtcih, saj s tem lahko zmanjšamo potrebo po zaposlovanju logopedov v šolah.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje, da pobudo prouči in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) nanjo v roku 30 dni odgovori.«

Predlog sklepa je bil SPREJET (prisotnih 38 državnih svetnic in svetnikov, 35 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Vprašanje in pobuda državnega svetnika Danijela Kastelica glede prenosa paralimpijskih iger v Parizu 2024 na Radioteleviziji Slovenija, naslovljena na Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za kulturo.

Vprašanje in pobuda ter predlog sklepa Državnega sveta so državne svetnice in državni svetniki prejeli po elektronski pošti 15. 4. 2024.

Vsebinsko vprašanja in pobude je predstavil predlagatelj vprašanja in pobude, državni svetnik Danijel Kastelic.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), obravnaval Vprašanje in pobudo državnega svetnika Danijela Kastelica glede prenosa paralimpijskih iger v Parizu 2024 na Radioteleviziji Slovenija ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje in pobudo državnega svetnika Danijela Kastelica in Vladi Republike Slovenije ter Ministrstvu za kulturo predlaga, da ju proučita in nanju odgovorita.

Vprašanje državnega svetnika Danijela Kastelica se glasi:

Kakšno je stališče Vlade Republike Slovenije oziroma pristojnega Ministrstva za kulturo glede odločitve javnega zavoda Radiotelevizija Slovenija, da se v Programsko produkcijski načrt za 2024, ki sicer vključuje prenos olimpijskih iger v Parizu 2024, ne vključi tudi prenosa paralimpijskih iger v Parizu 2024, ob zavedanju, da je neizvedba prenosov obeh prej naštetih dogodkov diskriminatorna z vidika zagotavljanja enakih možnosti vsem državljanom, da spremljajo nastope slovenskih športnikov in parašportnikov na tako pomembnih mednarodnih športnih dogodkih?

Pobuda državnega svetnika Danijela Kastelica se glasi:

Vlada Republike Slovenije in pristojno Ministrstvo za kulturo naj v sodelovanju z Radiotelevizijo Slovenija storita vse, da se bo v okviru televizijskih programov Radiotelevizije Slovenija prenašalo vsaj otvoritev in nastope slovenskih udeležencev paralimpijskih iger v Parizu 2024.

Obrazložitev:

Na podlagi 1. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B, 31/09 – popr., 9/14 in 163/22; v nadaljevanju ZRTVS-1) je Radiotelevizija Slovenija javni zavod posebnega kulturnega in nacionalnega pomena, ki opravlja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti z namenom zagotavljanja demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanek in državljanov. Na podlagi 4. člena ZRTVS-1 se v programih Radiotelevizije Slovenija, ki jih ta oddaja v okviru javne službe, posebno pozornost posveča tudi invalidom in z njimi povezanimi vsebinami.

Paralimpijske igre so vrhunec za vsakega parašportnika in njegova uvrstitev na takšne igre je lahko v ponos celotnemu narodu oziroma državi, ki jo zastopa. Takšni nastopi predstavljajo tudi priložnost za krepitev ozaveščenosti o enakih možnostih in družbene zavesti državljanov.

Dogajanje na paralimpijskih igrah je v preteklih letih spremljala tudi Radiotelevizija Slovenija. Obseg vključevanja paralimpijskih iger v programe Radiotelevizije Slovenija se je v zadnjih letih pohvalno povečeval. Leta 2020 je tako Radiotelevizija Slovenija prenašala otvoritev paralimpijskih iger iz Tokia, leta 2022 pa je neposredno prenašala nastopajoče predstavnike Slovenije na paralimpijskih igrah v Pekingu.

Na prihajajočih paralimpijskih igrah v Parizu, ki bodo od 28. avgusta do 3. septembra 2024, kot kaže, temu ne bo tako, saj je bil storjen velik korak nazaj. Radiotelevizija Slovenija se je namreč odločila, da televizijskih pravic za prenos navedenih iger ne bo pridobila in bo o tem poročala zgolj v okviru informativnih oddaj, v katerih sicer poroča o dogajanjih po svetu.

Nezagotavljanje možnosti (neposrednega) ogleda paralimpijskih iger na Radioteleviziji Slovenija predstavlja veliko presenečenje, predvsem pa razočaranje za številne deležnike v civilni družbi, ki so se do zdaj trudili promovirati šport invalidov in ozaveščati javnost o vrednotah in pomenu parašporta (predvsem Zveza za šport invalidov Slovenije – Slovenski paralimpijski komite). Takšna odločitev je prav tako nespoštljiva do vseh slovenskih paralimpijcev, ki so na preteklih paralimpijskih igrah v različnih športnih panogah dosegli odlične rezultate in mnogi med njimi posegli tudi po medaljah.

Obstoječa mesečna oddaja na Radioteleviziji Slovenija o parašportu »Tempo« manka, ki ga bo povzročila odločitev, da prenosa paralimpijskih iger na Radioteleviziji Slovenija ne bo, ne more nadomestiti, pa tudi sicer sredstva za to oddajo zagotavlja zgoraj omenjena zveza in ne Radiotelevizija Slovenija. Izpada prenosa tudi ni mogoče nadomestiti z naknadnim poročanjem o teh igrah v okviru informativnih oddaj. Prenosi v živo so namreč tisti, ki bistveno bolj krepijo narodno pripadnost in povečujejo zavest državljanov.

Vladi Republike Slovenije in pristojnemu Ministrstvu za kulturo se zato zastavlja vprašanje, kakšno je njuno stališče do odločitve Radiotelevizije Slovenije, da ne bo zagotovila ustreznih sredstev in s tem tudi ne televizijskih pravic za prenos paralimpijskih iger v Parizu 2024, hkrati pa se ju poziva, da v sodelovanju z Radiotelevizijo Slovenija naredita vse, kar je v njuni moči, da se zagotovi prenos letošnjih paralimpijskih iger vsaj med nastopi slovenskih udeležencev.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za kulturo, da vprašanje in pobudo proučita in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) nanju v roku 30 dni odgovorita.«

Predlog sklepa je bil SPREJET (prisotnih 38 državnih svetnic in svetnikov, 37 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Vprašanje državnega svetnika Petra Dermola glede predčasnega zaprtja Premogovnika Velenje in Termoelektrarne Šoštanj oz. izločitve termodivizije iz skupine Holding Slovenske elektrarne in prenosa na novo družbo, naslovljeno na Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za finance.

Vprašanje ter predlog sklepa Državnega sveta so državne svetnice in državni svetniki prejeli po elektronski pošti 16. 4. 2024.

Vsebino vprašanja je predstavil predlagatelj vprašanja, državni svetnik Peter Dermol.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), obravnaval Vprašanje državnega svetnika Petra Dermola glede predčasnega zaprtja Premogovnika Velenje in Termoelektrarne Šoštanj oz. izločitve termodivizije iz skupine Holding Slovenske elektrarne in prenosa na novo družbo ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje državnega svetnika Petra Dermola in Vladi Republike Slovenije ter Ministrstvu za finance predlaga, da vprašanje proučita in nanj odgovorita.

Vprašanje državnega svetnika Petra Dermola se glasi:

Ali sta Vlada Republike Slovenije in Ministrstvo za finance seznanjena z načrti Holdinga Slovenske elektrarne glede obratovanja Termoelektrarne Šoštanj in Premogovnika Velenje in kako se ti ujemajo z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda, ki je bila sprejeta leta 2022?

Obrazložitev:

V zadnjih tednih se je v medijih pojavljalo veliko informacij o morebitni izločitvi Premogovnika Velenje (v nadaljevanju: premogovnik) in Termoelektrarne Šoštanj (v nadaljevanju: termoelektrarna) iz skupine Holding Slovenske elektrarne ter nazadnje celo o predčasnem zaprtju obeh šaleških energetske družb, kar bi bilo v nasprotju z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda, ki jo je sprejela Vlada Republike Slovenije 13. 1. 2022.

Vse medijske špekulacije povzročajo tako v slovenskem prostoru kot tudi v Šaleški dolini veliko zaskrbljenost in negotovost. Po eni strani se odpirajo vprašanja o energetske samozadostnosti Slovenije pri oskrbi z električno energijo ter posledičnem višanju energetske odvisnosti od zunanjih, globalno nepredvidljivih, energetskih virov

oz. trgov, po drugi strani o vplivu na končno ceno električne energije na trgu, ogrožanju konkurenčnosti gospodarstva in dvigu cen električne energije, po tretji strani pa o socialni varnosti zaposlenih v šaleški energetiki ter oskrbi s toplotno energijo v Šaleški dolini. Vsa takšna in podobna vprašanja so rezultat nedorečene energetske politike v Sloveniji in nesprejetega Energetskega koncepta Slovenije.

Jasno je, da je upravljanje energetskih družb v pristojnosti Slovenskega državnega holdinga, ki je v svojem Letnem načrtu upravljanja za leto 2024 predvidel pripraviljske aktivnosti, vezane na izločitev, kjer naj bi se izvzeti del prenesel na novo državno termoenergetsko družbo. Vendarle je ta načrt potrdila tudi Vlada Republika Slovenije.

V medijih se omenja celo možnost predelave termoelektrarne v sežigalnico ali scenarij, da bi lahko premogovnik in termoelektrarno zaprli oz. začeli zapirati že okoli leta 2026 ali 2027.

17. 1. 2024 je župan Mestne občine Velenje na Slovenski državni holding poslal dopis, s katerim je izrazil pričakovanje, da lokalno skupnost seznanja z namerami, ki jih ima s šaleško energetiko. Njihov zelo skop odgovor je bil, da potrjujejo aktivnosti, namenjene pripravi ustreznih informacijskih podlag, ki bodo osnova za nadaljnje aktivnosti.

Premogovnik Velenje in Termoelektrarna Šoštanj sta dva od najpomembnejših poslovnih subjektov v Šaleški dolini tako s socialnega in ekonomskega vidika kot z vidika zanesljive ter nemotene oskrbe s toplotno energijo. Predčasno zaprtje bi za Šaleško dolino pomenilo ogromen pretres. Če se zgodi trenutno napovedan najhujši scenarij, t. j. zaprtje lokalnih energetskih družb čez približno dve leti, bi to pomenilo za Šaleško dolino socialno bombo. Premogovnik Velenje je namreč eden izmed največjih zaposlovalcev v regiji in državi. Po podatkih sindikata Premogovnika Velenje bi to pomenilo izgubo 2.400 neposrednih delovnih mest in še približno 2.000 do 3.000 posredno povezanih delovnih mest, ki se jih v tako kratkem času ne da nadomestiti. Predstavniki sindikatov opozarjajo, da bi ob nenadzorovanem zaprtju omenjenih družb nastopila nekajletna stagflacijska kriza z izgubo 3-odstotne dodane vrednosti ter 26.000 delovnih mest.

Takojšnje zaprtje termoelektrarne in premogovnika bi, poleg že omenjene socialne bombe, pomenilo tudi ogromne finančne težave države. Za približno 300 milijonov do danes še nepoplačanih kreditov bi morala država unovčiti svoja poroštva.

Zaprtje bi pomenilo tudi energetski problem, saj bi se z zaprtjem termoelektrarne zelo povečala uvozna odvisnost Slovenije. Slovenski potrošniki bi v primeru predčasne trajne zaustavitve odkopavanja premoga v Premogovniku Velenje 2033 do izgradnje nove jedrske elektrarne ali zagotovitve drugih nadomestnih virov ostali brez domačega energetskega vira in najmanj četrtskega deleža v Sloveniji proizvedene električne energije. Manjkajočo energijo bo treba uvoziti. Slovenija bo v tem obdobju za več kot 50 % uvožno odvisna, kar bo za porabnike povzročilo močan dvig cene električne energije.

Vlada Republike Slovenije je pri načrtovanju letnice predčasnega prenehanja odkopavanja premoga v Premogovniku Velenje odločala brez zakonsko predpisane podlage. S tem je posegla v ustavno pravico državljanov Slovenije, da smo

seznanjeni, kako bomo v naslednjih dvajsetih, štiridesetih letih zadostno, zanesljivo ter cenovno konkurenčno oskrbovani z električno energijo.

Slovenija že od leta 2014 nima veljavnega Energetskega koncepta, ki bi opredeljeval dolgoročno energetske politiko države in je ustrezna pravna podlaga za izdelavo Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje. Na predlog Vlade Republike Slovenije mora Energetski koncept, skladno s 23. členom veljavnega Energetskega zakona, z Resolucijo sprejeti Državni zbor Republike Slovenije.

Z Energetskim konceptom se, na podlagi projekcij gospodarskega, okoljskega in družbenega razvoja države ter na podlagi sprejetih mednarodnih energetskih zavez države, določa zanesljiva, trajnostna in konkurenčna oskrba države z električno energijo za obdobje prihodnjih 20 let, okvirno za obdobje 40 let.

V Šaleški dolini že tečejo postopki prestrukturiranja. Lokalne skupnosti pripravljajo strateške projekte, se s projekti prijavljajo na razpise in pripravljajo vse, kar je v njihovi moči, da bo prestrukturiranje izvedeno v skladu z načeli pravičnega prehoda. Toda za odgovorno in nadzorovano zaprtje je poleg lastnika Holdinga Slovenske elektrarne in Slovenskega državnega holdinga odgovorna predvsem država. Ta mora v regijah, ki so odvisne od premogovništva, zagotoviti druga in drugačna delovna mesta ter omogočiti pravičen prehod od odvisnosti od premogovništva. To naj bi zagotovila tudi z zakonoma, ki bosta uredila postopno zapiranje premogovnika in razvojno prestrukturiranje SAŠA regije, na katera pa dolina čaka že dve leti, čeprav je bila v sprejeti nacionalni strategiji dana zaveza, da mora pristojno ministrstvo v roku 6 mesecev po sprejetju strategije zakon predložiti Državnemu zboru.

S predčasnim zaprtjem premogovnika in termoelektrarne oz. izvzemom šaleške energetike iz skupine Holding Slovenske elektrarne se v tem trenutku pojavlja veliko več vprašanj kot odgovorov. Šaleška energetika je v preteklosti dala največ, kar je lahko, za zanesljivo in stabilno oskrbo z električno energijo v Sloveniji. Pričakuje se konkreten odgovor, kakšne so namere države v zvezi z zapiranjem premogovnika in termoelektrarne oz. izločitvijo termodivizije iz skupine Holdinga Slovenske elektrarne in prenosom na novo družbo.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za finance, da vprašanje proučita in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) nanj v roku 30 dni odgovorita.«

Predlog sklepa je bil SPREJET (prisotnih 38 državnih svetnic in svetnikov, 34 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Vprašanje in pobuda državnega svetnika Dušana Strnada glede odpovedi prenosa 53. Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični s strani

Radiotelevizije Slovenija, naslovljeni na Vlado Republike Slovenije in Ministrstvo za kulturo.

Vprašanje in pobudo so državne svetnice in državni svetniki prejeli po elektronski pošti 16. 4. 2024, prav tako tudi predlog sklepa Državnega sveta.

Vsebino vprašanja in pobude je predstavil predlagatelj vprašanja in pobude, državni svetnik Dušan Strnad.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), obravnaval Vprašanje in pobudo državnega svetnika Dušana Strnada glede odpovedi prenosa 53. Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični s strani Radiotelevizije Slovenija ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira vprašanje in pobudo državnega svetnika Dušana Strnada in Vladi Republike Slovenije ter Ministrstvu za kulturo predlaga, da vprašanje in pobudo proučita ter nanju odgovorita.

Vprašanje državnega svetnika Dušana Strnada se glasi:

Kakšno je stališče Vlade Republike Slovenije in Ministrstva za kulturo glede odločitve Radiotelevizije Slovenija, da ne bo več zagotavljala neposrednega televizijskega prenosa tradicionalnega, letos že 53. Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični?

Pobuda državnega svetnika Dušana Strnada se glasi:

Vlada Republike Slovenije in Ministrstvo za kulturo naj v sodelovanju z Radiotelevizijo Slovenija omogočita prenos 53. Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, saj je slednje ključnega pomena za obstoj in nadaljnji razvoj navedene prireditve ter nadaljevanje že več kot petdesetletne tradicije slovenske zborovske pesmi in ljudske glasbe.

Obrazložitev:

Organizatorje Tabora slovenskih pevskih zborov Šentvid pri Stični je Radiotelevizija Slovenija obvestila, da 2024 ne bo zagotovila televizijskega prenosa 53. Tabora slovenskih pevskih zborov 16. junija 2024.

Televizija Slovenija je vsakoletno zagotavljala televizijski prenos že od zgodnjih začetkov te prireditve, ki si je prav s podporo televizije utirala svojo pot v širši slovenski prostor. V današnjem času bi brez podpore televizije upadel tudi interes sodelujočih

zborov, ki jim motiva za sodelovanje in ustvarjanje sicer ne zmanjkuje, se pa zbori soočajo z vedno večjimi težavami pri zagotavljanju sredstev za delovanje in nastopanje izven domačega kraja.

Organizacijski odbor tabora ugotavlja, da je za obstoj in nadaljnji razvoj prireditve ključno sodelovanje Radiotelevizije Slovenija, zato je na mestu vprašanje, zakaj televizija 2024 ne namerava zagotoviti neposrednega televizijskega prenosa prireditve.

Strokovno podlago za izvedbo tabora zagotavlja Javni sklad za kulturne dejavnosti Republike Slovenije, celotni organizacijski del pa sloni na prostovoljcih v organizacijskem odboru tabora, Krajevni skupnosti Šentvid pri Stični s svojimi društvi in Občini Ivančna Gorica, ki krije tudi največji del stroškov tabora, v finančni konstrukciji pa finančna sredstva za televizijski prenos niso zagotovljena.

V nadaljevanju so navedeni podatki o pomenu Tabora slovenskih pevskih zborov v Stični, ki ima že več kot petdesetletno tradicijo ohranjanja in spodbujanja slovenske zborovske pesmi in ljudske glasbe.

Tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični je najmnožičnejša pevška prireditev slovenskih ljubiteljskih zborov, posvečena slovenski ljudski pesmi. Njeni začetki segajo v zgodnja 70. leta prejšnjega stoletja in se je začela na pobudo Toneta Kozlevčarja, enega izmed ustanoviteljev Slovenskega okteta. Prireditev je z leti prerasla v množično vseslovensko zborovsko srečanje, ki se že več kot 50 let odvija v Šentvidu pri Stični, na prireditvenem prostoru pri osnovni šoli Ferda Vesela Šentvid pri Stični. V zadnjih letih na taboru sodeluje približno sto slovenskih pevskih zborov iz vseh koncev Slovenije, zamejstva in drugih držav.

Prireditev je pomembna iz več vidikov. Najpomembnejši je doprinos k ohranjanju slovenske ljudske pesmi. Slovenska ljudska (narodna) pesem je tista osnovna »pevska celica«, brez katere se zborovsko petje v Sloveniji ne bi tako uspešno razvijalo. Prav ljudska pesem in slovenski jezik pa sta še kako pomembna za slovensko kulturo na sploh. Že več let na prireditvi poleg odraslih pevskih zborov nastopajo tudi otroški in mladinski zbori, saj se organizatorji tudi na ta način trudijo, da bi mladi razvijali svoje pevske sposobnosti, v kasnejši odrasli dobi pa bodo prav oni tisti, ki bodo ohranjali slovensko pesem. Poudariti velja, da je pevski tabor v Šentvidu pri Stični pomemben tudi za slovenska kulturna društva izven matične domovine, saj so med rednimi udeleženci tabora tudi slovenski pevski zbori iz zamejstva in drugih držav.

S prireditvijo se krepi pomen ljubiteljske kulture. V slovenskem kulturnem prostoru je t. i. ljubiteljska kultura močna iz razvita na številnih področjih kulturnega ustvarjanja. Poleg folklorne, gledališke, instrumentalne in plesne dejavnosti je prav zborovsko petje najbolj razširjeno področje ljubiteljske kulture. Za tiste zборе, ki se zaradi ravni svojega ustvarjanja posvečajo predvsem slovenski ljudski glasbi, je ravno vsakoletni nastop v Šentvidu pri Stični njihov osrednji projekt. Zavedati se je treba, da bi bilo brez ljubiteljskih kulturnih in pevskih društev kulturno dogajanje na lokalnem in posledično tudi na nacionalnem nivoju močno osiromašeno.

Nenazadnje je Tabor slovenskih pevskih zborov tudi edinstvena zborovska prireditve, saj zbori, ki se prijavijo za sodelovanje, prejmejo program pesmi na pripravljalnem seminarju za zborovodje, nato pa vsak pevski zbor program vadi sam v sklopu svojih pevskih vaj. Na dan prireditve imajo zbori prvo in edino skupno vajo pred nastopom. Nato nastopijo v neposrednem televizijskem prenosu kot združeni zbori, torej združeni moški zbori skupaj, združeni ženski zbori skupaj in združeni mešani zbori. Prav tak način izvajanja prireditve je posebnost v slovenskem kulturnem prostoru. Čeprav naj bi za ljubiteljske zборе veljalo, da njihova raven kakovosti ne dosega izvedbe zahtevnejšega programa, pa je izvajanje programa na tako specifičen način in v živo pred televizijskimi kamerami izjemno zahteven nastop in hkrati svojevrstna potrditev njihovega delovanja in pevskega ustvarjanja.

Prav zaradi te unikatnosti, ki jo zbori ne doživijo nikjer drugje kot v Šentvidu pri Stični, je Tabor slovenskih pevskih zborov tako edinstvena prireditve, pri tem pa je prav televizijski prenos ključnega pomena.

Na podlagi navedenega se postavlja vprašanje, kakšno je stališče Vlade Republike Slovenije in Ministrstva za kulturo glede odločitve Radiotelevizije Slovenija, da ne bo več zagotavljala neposrednega televizijskega prenosa tradicionalnega, letos že 53. Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični. Ob tem se daje pobudo, da Vlada Republike Slovenije in Ministrstvo za kulturo v sodelovanju z Radiotelevizijo Slovenija omogočita prenos 53. Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije in Ministrstvu za kulturo, da vprašanje in pobudo proučita in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) nanju v roku 30 dni odgovorita.»

Predlog sklepa je bil SPREJET (prisotnih 39 državnih svetnic in svetnikov, 36 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Pobuda Komisije Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za nadzor učinkovitosti neposrednih plačil v kmetijstvu v smislu večje samooskrbnosti in prehranske varnosti, naslovljena na Računsko sodišče Republike Slovenije.

Pobudo so državne svetnice in državni svetniki prejeli po elektronski pošti 16. 4. 2024, prav tako tudi predlog sklepa Državnega sveta.

Vsebino pobude je predstavil predstavnik predlagateljice pobude, državni svetnik Branko Tomažič.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), obravnaval Pobudo Komisije Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano za nadzor učinkovitosti neposrednih plačil v kmetijstvu v smislu večje samooskrbnosti in prehranske varnosti ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo Komisije Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Računskemu sodišču Republike Slovenije predlaga, da pobudo prouči in nanjo odgovori.

Pobuda Komisije Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano se glasi:

Računsko sodišče Republike Slovenije naj kot vrhovna neodvisna revizijska institucija, ki nadzira celotno porabo javnih sredstev, v okviru svojih pooblastil preveri, ali so sredstva za ukrepe neposrednih plačil v kmetijstvu dovolj učinkovita za zagotavljanje cilja prehranske varnosti in samooskrbe.

Obrazložitev:

Komisija Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v okviru svojih pristojnosti ves čas naslavlja problematiko nezadostne prehranske samooskrbe in s tem nacionalne prehranske varnosti. Ugotavlja, da kmetijska politika ne dosega v zadostni meri cilja povečanja prehranske samooskrbe, kljub državnim in evropskim sredstvom, ki so namenjena področju kmetijstva. Kmetijski sektor je v negotovosti, saj je kmetijska zemlja premalo zaščitena, zaradi novih in pogosto nerazumnih okoljskih zahtev se opušča kmetijstvo, prav tako se čedalje manj mladih odloča za prevzem in nadaljevanje kmetijske dejavnosti. Prevelika prehranska odvisnost negativno vpliva na varnost države in njenih prebivalcev, kar se je nedavno izkazalo med pandemijo Covid-19 in vojno v Ukrajini. Tovrstni globalni dogodki lahko hitro prizadenejo izredno majhen slovenski trg, še posebej če upoštevamo, da smo prehransko odvisni. Zato je nujno krepiti domačo pridelavo hrane in s tem zagotoviti prehransko varnost.

Neposredna plačila v kmetijstvu predstavljajo finančno podporo, ki jo prejmejo kmetje neposredno od države ali Evropske unije. Namen teh plačil je spodbuditi trajnostno kmetovanje, ohranjanje podeželja, izboljšanje dobrobiti živali, varstvo okolja in podporo pri doseganju socialnih ciljev, kot so ohranjanje delovnih mest in življenjski standard na podeželju. Kljub dodeljevanju neposrednih plačil se kmetijstvo sooča s številnimi izzivi. Zdi se, da so ukrepi pretežno usmerjeni k ohranjanju narave in kot taki delujejo bolj proti kmetovanju in pridelavi hrane (kako pridelati manj), saj se njihov učinek v praksi kaže v manjši pridelavi hrane. S tem se oddaljujemo od primarnega cilja večje prehranske samooskrbnosti in s tem prehranske varnosti in suverenosti Slovenije. Prehranska samooskrba in prehranska varnost se nanaša na zmožnost države, da zadostuje potrebam prebivalstva po hrani s trajnostno in zanesljivo proizvodnjo ter predstavlja temeljni steber nacionalne varnosti in dobrobiti prebivalstva. Komisija Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

ugotavlja, da v Sloveniji prehranska varnost ni zagotovljena, saj je samooskrba pod zelenim pragom, število kmetij upada, še bolj zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se kmetijska zemljišča prodajajo tujcem tudi v obmejnem pasu. To povzroča skrb v smislu nacionalne varnosti in vpliva na domačo proizvodnjo hrane ter suverenost na tem področju.

Sistem neposrednih plačil vsebuje različne intervencije oziroma plačila, ki jih kmetje lahko prejmejo, če izpolnjujejo predpisane pogoje. Ob tem Komisija Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ugotavlja, da so ukrepi zelo razdrobljeni, ob tem pa so zahteve v nacionalnem Strateškem načrtu Skupne kmetijske politike (v nadaljevanju: strateški načrt) strožje oz. obsežnejše, kot jih predpisuje Evropska unija, kar še bolj otežuje pridobivanje evropskih sredstev. Evropska ureditev gre v smeri poenostavitve zahtev, povezanih z okoljem, čemur bi morali slediti tudi v Sloveniji, saj bi s tem zaustavili drobljenje ukrepov (intervencij in podintervencij). Treba je preveriti, ali je strateški načrt pravilno zastavljen in sredstva za kmetijstvo smotrno razdeljena in usmerjena k ciljem povečanja prehranske varnosti. Pri nadzoru neposrednih plačil v kmetijstvu naj se preveri učinkovitost po posameznih področjih, kot je npr. ekološko kmetijstvo, kjer je ponudba ekoloških živil, kljub velikim vložkom, nezadostna. Javni zavodi, ki so zavezani k obveznemu naročanju ekoloških živil, namreč poročajo o težavah pri dobavi slovenskih ekoloških živil.

Glede na navedeno bi bilo smiselno, da Računsko sodišče Republike Slovenije preveri učinkovitost neposrednih plačil v kmetijstvu v Sloveniji v zadnjih letih. Komisija Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano meni, da so takšna preverjanja in usmeritve ključni za zagotavljanje transparentnosti, odgovornosti in izboljšanja sistemov podpore kmetijstvu in nujni za trajnostno in stabilno prihodnost kmetijske dejavnosti v državi.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Računskemu sodišču Republike Slovenije, da pobudo prouči in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) nanjo v roku 30 dni odgovori.«

Predlog sklepa je bil SPREJET (prisotnih 40 državnih svetnic in svetnikov, 34 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Pobuda državnega svetnika Ivana Megliča za izboljšanje poslovanja izvajalcev institucionalnega varstva starejših, naslovljena na Vlado Republike Slovenije.

Pobudo so državne svetnice in državni svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024, prav tako tudi predlog sklepa Državnega sveta.

Vsebino pobude je predstavil predlagatelj pobude, državni svetnik Ivan Meglič.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, v skladu z 98. členom Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), obravnaval Pobudo državnega svetnika Ivana Megliča v zvezi z izboljšanjem poslovanja izvajalcev institucionalnega varstva starejših ter na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US, 21/13-ZFDO-F, 81/18-odl. US in 16/23) sprejel naslednji

S K L E P:

Državni svet Republike Slovenije podpira pobudo državnega svetnika Ivana Megliča in Vladi Republike Slovenije predlaga, da pobudo prouči in nanjo odgovori.

Pobuda državnega svetnika Ivana Megliča se glasi:

Z namenom izboljšanja poslovanja izvajalcev institucionalnega varstva starejših naj se:

- **podaljša regulacija cene zemeljskega plina,**
- **stopnja DDV za energente ponovno zniža na 9,5 %,**
- **s strani Ministrstva za solidarno prihodnost pokrije del zvišanih materialnih stroškov in storitev za leto 2023 tako, kot je to veljalo za leto 2022,**
- **zagotovi več spodbud pri zaposlovanju ter hitrejše in poenostavljene postopke zaposlovanja tujcev.**

Obrazložitev:

Številni izvajalci institucionalnega varstva starejših oz. domovi starejših občanov so 2023 poslovali negativno. Do 26. 3. 2024 je 36 domov starejših občanov poročalo o finančnem rezultatu za 2023, od tega jih je 12 poslovalo negativno. Med njimi tudi Dom Petra Uzarja, ki deluje na dveh lokacijah. Osnovna oz. matična enota se nahaja v občini Tržič s kapaciteto 181 postelj, dislocirana enota pa v občini Naklo s kapaciteto 53 postelj, skupaj torej 234 posteljskih kapacitet.

Leta 2022 je bila matična enota v Tržiču zasedena 97 % (povprečno 176,4 od 181 postelj), dislocirana enota v Naklem pa 98 % (povprečno 52,4 od 53 postelj). Leta 2023 je bila podobna zasedenost. Za vse oskrbovance je leta 2023 skrbelo 132,59 redno zaposlenih, kar je v primerjavi z letom 2022 za 5,8 oz. 4,2 % manj zaposlenih. Manjše število zaposlenih 2023 je posledica tega, da se je leta 2022 zaključil projekt »Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstop novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in programov za starejše«. Zaradi zmanjšanja števila redno zaposlenih se je okrepilo študentsko delo iz 7,6 na 8,7 delavca.

Dom Petra Uzarja je leta 2023 ustvaril 5.618.213 evrov prihodkov, kar je za 1,29 % več prihodkov kot leta 2022 ter za 5,91 % več od načrtovanih prihodkov. Nižje načrtovani prihodki 2023 v primerjavi z letom 2022 so posledica prenehanja prej omenjenega projekta. Celotni odhodki so lani znašali 5.751.684 evrov in so bili za 2,13 % višji kot leta 2022 in za 8,83 % višji od načrtovanih. Izid obračunskega leta je negativen, saj izguba znaša 133.471 evrov. Izguba v navedenem znesku je nastala kljub temu, da je Dom Petra Uzarja prek leta usklajeval cene in jih v dislocirani enoti v

Naklem za oskrbo I dvignil za 9,24 %, v matični enoti v Trziču za oskrbo I dvignil za 13,82 % in za oskrbo IV za 12,09 %. V strukturi celotnih odhodkov predstavlja strošek dela 67,2 %, strošek živil 7,5 % in strošek energije (elektrika in zemeljski plin) 5,5 %.

Ključni vzroki za nastale izgube so v občutno višjih cenah živil, ki so se leta 2023 povišale v povprečju za 52,6 %, od tega mleko in mlečni izdelki za več kot 60 %, meso in mesni izdelki za več kot 10 % in kruh za več kot 40 %. Stroški čistilnega materiala so se povišali za 61,4 %, stroški pralnih sredstev za 4,2 %.

Strošek dela v Domu Petra Uzarja, ki je glavni del v strukturi odhodkov (delež je kar 67,2 %), se je leta 2023, zaradi dviga plačne lestvice s 1. 4. 2023, sprejetega dogovora o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023 (z dvigom nekaterih postavk za obračun stroškov dela ter zvišanjem izhodiščnih plačnih razredov s 1. januarjem in dodatno 1. aprilom 2023 za delovna mesta, ki niso bila vključena v dvig novembra 2021) in dviga minimalne plače, zvišal za 1,34 % v primerjavi z letom 2022, kljub zmanjšanju števila zaposlenih (za 5,8 manj).

Poleg navedenega se je zelo povišal tudi strošek električne energije, saj je narasel z 71.319 evrov leta 2022 na 167.706 evrov leta 2023, kar predstavlja kar za 230 % oz. 2,3 krat višji strošek. Kljub skupnemu naročilu v okviru Skupnosti socialnih zavodov Slovenije je bila za leto 2023 dosežena občutno višja cena električne energije kot v obdobju 2021–2022. Z 31. 5. 2023 je prenehala veljati tudi znižana, 9,5 % stopnja davka na dodano vrednost na električno energijo in zemeljski plin. Avgusta 2022 je bil sklenjen nov Okvirni sporazum za dobavo zemeljskega plina s podjetjem Petrol, d. d., za obdobje od 1. 8. 2022 do 31. 7. 2024 s ceno kar 0,15987 eur/kWh brez DDV. Ker je bila cena plina pred 1. 11. 2021 0,0202 eur/kWh brez DDV, to pomeni kar za 7,9 krat višjo ceno. Uredba o določitvi cen zemeljskega plina iz plinovodnega sistema (Ur. list RS, št. 98/22, 138/22 in 12/23) je najvišjo dovoljeno drobnoprodajno ceno zemeljskega plina omejila, tako da je za obdobje od 1. 9. 2022 do 31. 12. 2023 znašala 0,079 EUR/kWh, kar še vedno pomeni 3,9 krat višjo ceno kot pred tem obdobjem.

Vso finančno izgubo za leto 2023 je Dom Petra Uzarja, verjetno tudi vsi ostali domovi starejših občanov, pokrival s prihranki iz preteklih let, ki so bili prvenstveno namenjeni nujnim vzdrževalnim delom in manjšim posodobitvam (npr. kuhinje, pralnice, ipd.). To pomeni številne izzive za prihodnje poslovanje Doma Petra Uzarja, predvsem pri zagotavljanju standarda kakovosti storitev, ki je nujna za normalno, človeka vredno bivanje oskrbovancev.

S 1. 1. 2024 je Vlada ukinila regulirane cene energentov, kar pomeni dodatno in izjemno povečanje stroškov zemeljskega plina. Cena zemeljskega plina, kot že prej omenjeno, znaša 0,15987 eur/kWh in jo je dosegla Skupnost socialnih zavodov Slovenije v okviru skupnega javnega naročila za izvajalce institucionalnega varstva. Pri tem se je treba zavedati, da so cene energentov na globalnih trgih padle. Ob letošnji ukinitvi omejitve cene energentov s strani države je treba upoštevati tudi ponoven dvig stopnje DDV-ja z 9,5 % na 22 %, kar pomeni dodaten strošek. Prav tako Ministrstvo za solidarno prihodnost ne pokriva dela zvišanih materialnih stroškov in storitev, kot jih je leta 2022. Vse to vodi v še večje finančne izgube domov starejših občanov. Za kako velik razkorak v stroških gre, lahko vidimo samo na primeru stroška ogrevanja za zemeljski plin v Domu Petra Uzarja. V matični enoti v Trziču so bili decembra 2023 stroški ogrevanja 16.027,37 evrov, januarja 2024 pa že 34.289,38

evrov, v dislocirani enoti v Naklem so bili decembra 2023 stroški 4.086,18 evrov, januarja 2024 pa že 8.806,98 evrov.

Domovi starejših občanov po Sloveniji se poleg višjih stroškov soočajo tudi s pomanjkanjem kadra za izvajanje oskrbe in zdravstvene nege. Kljub vsemu se odpirajo novi domovi starejših občanov, ki imajo še večje probleme pri zagotavljanju ustreznega in zadostnega kadra. Pri tem se poslužujejo različnih načinov, tudi s »prevzemanjem« kadrov iz obstoječih domov za starejše občane, kar povzroča dodatne težave.

Poslovanje izvajalcev institucionalnega varstva je odvisno tudi od zasedenosti posteljnih kapacitet. Zaradi manka kadra je trenutno praznih med 600 in 1000 posteljnih kapacitet po državi, pri čemer se s tovrstnimi težavami sooča že vsak četrti izvajalec institucionalnega varstva. Ugotavlja se, da je kadrovski manko največji na Gorenjskem in Primorskem ter v Osrednji Sloveniji. Dom Petra Uzarja v Tržiču zaenkrat z manj kadra sicer še uspeva zagotavljati polno zasedenost, vendar se v takih razmerah pričakuje padec kakovosti storitev institucionalnega varstva. Da bi to preprečili, bi morali vzpostaviti več spodbud pri zaposlovanju ter hitrejše in poenostavljene postopke zaposlovanja tujcev. Trenutno je postopek za zaposlovanje tujcev predolg (najmanj pol leta) zaradi postopkov nostrifikacije diplom in zahtevanega znanja slovenskega jezika, zato se v praksi dogaja, da se tujce, ki imajo dovolj znanja in ustrezno izobrazbo, da bi lahko zasedali delovna mesta, za katera se zahteva višja izobrazba in za katere obstaja velika potreba (npr. medicinska sestra), zaposluje na delovnih mestih nižjega ranga (npr. za strežnike in oskrbovalce).

Skrb zbujačoče finančne stanje domov starejših občanov bi sicer lahko izboljšali z dvigom cen oskrbnine, ki danes ne odraža vseh dejanskih stroškov materiala in storitev ter stroškov dela, vendar bi s tem dodatno poslabšali socialno stanje oskrbovancev, ki s svojimi pokojninami in prihranki že zdaj v veliko primerih ne zmorejo plačevati svojih obveznosti in morajo zato lokalne skupnosti doplačevati razliko.

Glede na navedeno se daje pobuda za možne finančne ukrepe, ki vodijo k znižanju stroškov v domovih starejših občanov. Z uresničitvijo predlaganih ukrepov bi domovi starejših občanov lažje poslovali oz. bolj nemoteno izpolnjevali svoje finančne obveznosti do dobaviteljev blaga in storitev ter zaposlenih, posledično pa bi s tem tudi preprečili neizogiben padec kakovosti storitev institucionalnega varstva starejših.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobudo prouči in v skladu s šestim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23) nanjo v roku 30 dni odgovori.«

Predlog sklepa je bil SPREJET (prisotnih 40 državnih svetnic in svetnikov, 35 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

* * *

Državne svetnice in svetniki so bili seznanjeni z naslednjimi prejetimi odgovori na pobude in vprašanja državnih svetnic in svetnikov:

Po elektronski pošti 3. 4. 2024 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Vlade Republike Slovenije na vprašanje državnega svetnika Leopolda Pogačarja glede sistemske in trajne ureditve nemotene preskrbe z zdravili v javnih lekarniških zavodih.

Po elektronski pošti 4. 4. 2024 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstva za zdravje na pobudi državnega svetnika Danijela Kastelica za zagotovitev izvajanja zdravniških storitev za invalide v času zdravniške stavke.

Po elektronski pošti 9. 4. 2024 so državne svetnice in svetniki prejeli odgovor Ministrstva za infrastrukturo na pobudo državne svetnice Saške Kiare Kumer v zvezi s spremembo Zakona o cestninjenju, ki objektivno odgovornost glede delovanja OBU naprave nalaga zgolj vozniku oziroma cestninskemu zavezancu.

* * *

Predsednik Državnega sveta je državne svetnice in svetnike obvestil, da bodo v zvezi s pobudami in vprašanji, na katere po preteku 30-dnevnega roka Državni svet še ni prejel odgovorov, poslani urgence na pristojna ministrstva oziroma državne organe.

Hkrati je svetnice in svetnike pozval, da v primeru nezadovoljstva z odgovorom na vprašanje ali pobudo podajo pisni predlog za dopolnitev odgovora oziroma pisno pobudo za obravnavo odgovora na seji pristojne komisije.

S tem je bila 2. točka dnevnega reda zaključena.

* * *

3. točka dnevnega reda:

– Predlog Mnenja k Predlogu energetskega zakona (EZ-2) - druga obravnava, EPA 1223-IX

Predlog zakona je objavljen na spletni strani Državnega zbora. Državne svetnice in svetniki so ga prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024, s sklicem seje.

Predlog zakona je obravnavala pristojna Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Njeno mnenje so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024, s sklicem seje.

Predlog mnenja Državnega sveta k dopolnjenemu predlogu zakona so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024, prav tako tudi Poročilo Odbora Državnega zbora za infrastrukturo, okolje in prostor z dopolnjenim predlogom zakona.

Vsebino predloga zakona je predstavila državna sekretarka na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo mag. Tina Seršen.

Mnenje Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je predstavil državni svetnik Leopold Pogačar.

Razpravljajal je državni svetnik Dejan Crnek.

Dodatno obrazložitev k predlogu zakona je podala državna sekretarka na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo mag. Tina Seršen.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog mnenja Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21), sprejel naslednje

Mnenje

k Dopolnjenemu predlogu energetskega zakona (EZ-2) - druga obravnava

Državni svet je obravnaval Dopolnjen predlog energetskega zakona (v nadaljevanju: dopolnjen predlog zakona), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo v osnovni različici predložila Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: predlagatelj zakona).

Državni svet **podpira** dopolnjen predlog zakona.

Državni svet je bil seznanjen, da je predlog zakona v osnovni različici obravnavala pristojna Komisija Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj (v nadaljevanju: pristojna komisija Državnega sveta) na 26. seji 8. 4. 2024 ter ga podprla. Mnenje je posredovala pristojnemu Odboru Državnega zbora za infrastrukturo, okolje in prostor (v nadaljevanju: matično delovno telo Državnega zbora), ki je obravnaval predlog zakona na 49. nujni seji 10. 4. 2024 in na njej sprejel amandmaje koalicijskih poslanskih skupin k 20., 21., 22., 23., 26., 48., 55., 72., 79., 100., 106., 108., 112., 115., 116., 117., 119., 120., 121., 122., za nov 133.a člen, k 134., 138., 140., 141., 142., 155., 163., 166., 174., 175., 176., 178., za nov 179.a člen, k 182., 183., 185., 186. in 187. členu. Odbor Državnega zbora za infrastrukturo, okolje in prostor je pripravil dopolnjen predlog zakona.

Državni svet je bil seznanjen, da je dopolnjen predlog zakona del paketa energetske nacionalne zakonodaje, ki v procesu posodobitve sledi strukturi pravnega urejanja energetske vsebin na ravni EU. Večina predlaganih rešitev že zdaj velja v okviru trenutno še veljavnega Energetskega zakona (EZ-1), obenem pa se obstoječa zakonska ureditev dopolnjuje glede posameznih vsebin, ki so se izkazale kot pomanjkljive oz. zahtevajo prilagoditev novim ciljem na energetskega področju.

Kot ugotavlja Državni svet, dopolnjen predlog zakona ureja načela in ukrepe upravljanja energetske politike na državnem in lokalnem nivoju, pristojnosti, organizacijo in delovanje Agencije za energijo, pristojnosti energetske inšpekcije, razmerja v zvezi z energetskega infrastrukturo, ter določa podlage za hitrejšo in učinkovitejšo dodeljevanje spodbud za naložbe v obnovljive vire energije ter učinkovito

rabo energije ter naložbe v podporo regijam in območjem, ki so odvisna od ogljika. Prav tako se trajno urejajo določeni ukrepi, ki so bili zaradi obvladovanja kriznih razmer opredeljeni kot začasni ukrepi, ki pa jih je primerno določiti za trajne ukrepe (npr. kontrola cen, skupni nakupi plina).

Državni svet je bil seznanjen, da je bilo na seji pristojne komisije Državnega sveta s strani predstavnika predlagatelja zakona pojasnjeno, da je bilo v vseh predhodnih razpravah izkazano veliko opozoril glede nekaterih predlogov v 22. členu predloga zakona v prvotni različici, ki je urejal prednostno rabo virov energije in energentov.

Kot ugotavlja Državni svet, je bila največ nasprotovanja deležna prvotno predlagana prepoved projektiranja in vgradnje kurilnih naprav na trda in tekoča goriva v strnjenih naseljih v enostanovanjskih in dvostanovanjskih stavbah ter v posameznih delih večstanovanjskih stavb, razen ko ne gre za primarni vir energenta. Zaradi negativnega odziva širše javnosti je predstavnik predlagatelja zakona že na seji pristojne komisije Državnega sveta napovedal pripravo amandmaja in črtanje predvidene omejitve vgradnje novih kotlov na lesno biomaso.

Kot ugotavlja Državni svet, 22. člen dopoljenega predloga zakona daje občinam velike pristojnosti, ki jih sicer že zdaj izvajajo. Občina v skladu z veljavno zakonodajo sprejme lokalni energetske koncept (v nadaljevanju: LEK), ki določa energetske sisteme glede rabe in oskrbe občanov z energijo. Danes praksa kaže, da so LEK preveč kompleksni in preobsežni dokumenti, ki vključujejo vsebine, ki so za lokalne skupnosti irelevantne. Zato dopolnjen predlog zakona določa, da občina sprejme vsebinsko krajši LEK v elektronski obliki, ki bo vključeval program ravnanja z energijo v občini v smislu zavedanja deležnikov na občinski ravni o energiji in njenih stroških ter z razvojem sistema daljinskega ogrevanja ali distribucije zemeljskega plina. Občini pred sprejetjem LEK ne bo treba več pridobiti soglasja pristojnega ministra, kot je veljalo doslej.

Državni svet ugotavlja, da dopolnjen predlog zakona v 22. členu določa pristojnost občin, da v okviru LEK pripravijo načrt za opuščanje fosilnih goriv za ogrevanje, s čimer se sledi sprejetim političnim zavezam Slovenije in Evropske unije o popolnem razogljčenju do leta 2050 in prehodu na uporabo obnovljivih in drugih nizkoogljičnih virov energije, ki jih bomo proizvedli sami ali pa uvozili. Ob tem se usmerja občine, kako naj ravnajo, da bodo uresničile cilje, pri čemer bodo, v primerjavi s trenutno veljavno zakonsko ureditvijo področja prednostne rabe obnovljivih virov energije, imele na svojem območju več možnosti samostojnega urejanja.

Državni svet je bil seznanjen, da je predstavnik predlagatelja zakona na pristojni komisiji Državnega sveta v zvezi s predlagano prepovedjo projektiranja in vgradnje kotlov na zemeljski plin in utekočinjeni naftni plin v nove stanovanjske stavbe poudaril, da tak predlog v ničemer ne posega v uporabo obstoječih kurilnih naprav oz. generatorjev toplote, je pa nadaljnja uporaba tovrstnih naprav vezana na izpolnjevanje drugih zakonskih pogojev z okoljskega področja.

Kot je pojasnil predstavnik predlagatelja zakona na seji pristojne komisije Državnega sveta glede predlagane omejitve podeljevanja novih in podaljševanja koncesij za upravljanje in širitev plinovodnega omrežja za distribucijo plina, so omejitve tako široko zastavljene, da se lahko koncesija podaljša večkrat za vsako distribucijsko omrežje

zemeljskega plina, ki oskrbuje več kot 5 % gospodinjstev odjemalcev v primerjavi z največjim številom gospodinjstev odjemalcev od začetka izvajanja dejavnosti distribucije plina; če ima upravljavec omrežja načrt o priključitvi plina obnovljivega izvora na distribucijsko omrežje ter tudi v primeru, če je na omrežje priključen vsaj en industrijski odjemalec (z letno porabo več kot 100.000 kWh), ki nima možnosti oskrbe z alternativnim virom energije. Državni svet je bil seznanjen, da predlagatelj zakona ocenjuje, da ni ogrožen obstoj distribucijskega sistema, razen če se obstoječi upravljavec oz. distributer ne odloči podaljšati koncesije. Če bi do tega prišlo, pa predlagatelj zakona opozarja, da tovrstne primere ustrezno naslavlja veljavni Zakon o oskrbi s plini (v nadaljevanju: ZOP) prek sklepa Agencije za energijo. Pristojni komisiji Državnega sveta je bilo dodatno pojasnjeno, da je že Zakon o spodbujanju rabe obnovljivih virov energije (v nadaljevanju: ZSROVE) s 1. 1. 2023 prepovedal vgradnjo peči na kurilno olje v novogradnje.

V zvezi s podeljevanjem koncesij za zgraditev in upravljanje omrežja za distribucijo plina je bilo na pristojni komisiji Državnega sveta dodatno pojasnjeno, da občine podeljujejo koncesije že vse od 70-ih let prejšnjega stoletja (za obdobje 30 do 35 let oz. celo 50 let), pri čemer je zadnjo koncesijo podelila Občina Hrpelje–Kozina leta 2023, leta 2027 pa se izteče koncesija, ki jo je podelila Mestna občina Maribor. Koncesijo se lahko podaljša, če bo na plinovodno omrežje priključen plin obnovljivega izvora. Ob tem na Ministrstvu za okolje, podnebje in prostor poudarjajo, da so obstoječe koncesije podeljene na podlagi različnih predpisov, obstoječe koncesijske pogodbe pa so različne – nekatere so sklenjene za celotno obdobje koncesijskega akta, druge pa ne. S tega vidika ni možno s predlogom zakona oz. dopolnjenim predlogom zakona urediti izjeme, zato so določene le dodatne omejitve.

Kot ugotavlja Državni svet, dopolnjen predlog zakona dovoljuje podeljevanje koncesij za izvajanje gospodarske javne službe dejavnosti operaterja distribucijskega sistema, če je omrežje načrtovano v LEK in ima dokazila o načrtovanem priključevanju proizvodnih virov plina obnovljivega izvora za vsaj 80 % načrtovane rabe.

Glede obnovljivih virov plinov oz. biometana je bilo na pristojni komisiji Državnega sveta pojasnjeno, da tehnični pogoji za vtiskovanje biometana v plinsko omrežje obstajajo, medtem ko se finančne spodbude za proizvodnjo bioplina in njegovo vtiskovanje v javno omrežje šele načrtuje v okviru prenove odporne sheme v okviru ZSROVE. Vzporedno se pripravlja tudi prenova evropske plinske zakonodaje, ki jo bo treba v nadaljevanju tudi prenesti v slovenski pravni red.

Kot ugotavlja Državni svet, se na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo strinjajo, da ima Slovenija velik potencial za proizvodnjo obnovljivih virov plinov, zato se tudi uvaja različne finančne spodbude, pri čemer se v projekcijah v okviru prenove Nacionalnega energetskega in podnebne načrta že upošteva obnovljive vire plinov kmetijskega izvora.

Državni svet je bil seznanjen, da na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo v zvezi z opozorili o nujnosti spodbujanja sodobnih kurilnih naprav na lesno biomaso izpostavljajo, da je podlaga za tovrstne finančne spodbude ZSROVE, pri čemer tečejo številni javni razpisi Eko sklada, Slovenskega okoljskega javnega sklada, za sodobne kurilne naprave na lesno biomaso, ki ostaja pomemben energetski vir. Ob tem pa na

Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo opozarjajo, da individualne kurilne naprave niso zaželeno v strnjenih naseljih, zaprtih in neprevetrenih dolinah.

V zvezi z razlastitvami lastnikov zemljišč zaradi gradnje energetske infrastrukture na Ministrstvu za okolje, podnebje in energijo prav tako poudarjajo, da se tovrstni postopki ne spreminjajo v primerjavi z veljavno zakonsko ureditvijo, pri čemer je treba slediti tudi določbam Zakona o urejanju prostora (ZUreP-3).

Kot ugotavlja Državni svet, VII. poglavje dopolnjenega predloga zakona, ki ureja dodeljevanje spodbud za naložbe v podporo regijam in območjem, ki so odvisna od ogljika, ter modernizacijo v smeri pravičnega in zelenega prehoda, predstavlja pravno podlago za dodelitev sredstev Sklada za modernizacijo in sredstev Sklada za pravičen prehod za premogovne regije, pri čemer bo SAŠA regija upravičena do 65,5 mio evrov (od tega 18,5 mio evrov za prestrukturiranje daljinskega ogrevanja v občinah Velenje in Šoštanj) ter Zasavje do 5 mio evrov. Prav tako dopolnjen predlog zakona predstavlja pravno podlago za možnost komplementarnega financiranja projektov za zeleni prehod.

Kot ugotavlja Državni svet, se je pristojna komisija Državnega sveta seznanila s pisnimi pripombami in mnenji Mestne občine Ljubljana, Združenja občin Slovenije, Skupnosti občin Slovenije, Mestne občine Celje, Gospodarskega interesnega združenja za utekočinjen naftni plin, Gospodarskega interesnega združenja za distribucijo zemeljskega plina (v nadaljevanju: GIZ DZP), Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: KGZS), Zveze lastnikov gozdov, Zadružne zveze Slovenije in Zveze strojnih inženirjev Slovenije. Državni svet je bil prav tako seznanjen, da sta na seji pristojne komisije Državnega sveta dodatna pojasnila podala tudi predstavnik GIZ DZP in KGZS.

Na pristojni komisiji Državnega sveta je predstavnik GIZ DZP poudaril, da predlog zakona oz. dopolnjen predlog zakona spreminja sedanjo ureditev dejavnosti operaterja distribucijskega sistema plina, ki je izbirna občinska gospodarska javna služba. Podeljevanje koncesij bo namreč možno samo v primeru, če ima plinovodno omrežje 80 % plinov obnovljivega izvora. To po oceni GIZ DZP praktično pomeni prepoved podeljevanja koncesij, saj distribucija plina ne bo možna v nobeni občini, ki sistema še nima vzpostavljenega. Občine, ki pa že imajo koncesionarja, ne bodo mogle podeliti koncesije. Ob tem je na pristojni komisiji Državnega sveta predstavnik GIZ DPZ opozoril, da država sploh še ni uvedla pogojev za proizvodnjo plinov obnovljivega izvora v Sloveniji. Poleg tega je izpostavil, da so predvideni zakonski pogoji zelo strogi in diskriminatorni, saj takega deleža obnovljivih virov energije nima niti električno omrežje, čeprav država že 20 let intenzivno spodbuja proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije. Prav tako danes ni znano, kako bomo čez 15 let dosegli tako visok delež obnovljive energije tudi glede na visoko porabo plina za ogrevanje pozimi.

Na GIZ DZP opozarjajo tudi na predlagano omejitev podaljševanja obstoječih koncesij na pet oziroma sedem let, saj to sproža veliko negotovosti v dejavnost distribucije plina. Predstavnik GIZ DZP je na seji pristojne komisije Državnega sveta poudaril, da ugledni pravni strokovnjaki menijo, da koncesij ni mogoče podaljševati tako enostavno, kot so prepričani na resornem ministrstvu, ter opozarjajo, da je tovrstna zakonska ureditev omejevanja podeljevanja in podaljševanja koncesij v 22. členu predloga zakona v prvotni različici v neskladju z Ustavo. Na GIZ DZP so tudi prepričani, da se

omejuje občine, da izvedejo javni razpis in izberejo najboljšega koncesionarja, saj se bodo koncesije lahko podaljšale le z obstoječim koncesionarjem. To tudi pomeni, da občine ne morejo zamenjati koncesionarja, če z njim niso zadovoljne. V zvezi z navedenim Državni svet ugotavlja, da je bil na seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora k tej določbi sprejet amandma, s katerim se je izrecno navedla možnost večkratnega podaljševanja obstoječih koncesij, sledi pa tudi pripombam Zakonodajno pravne službe Državnega zbora.

Kot je bil seznanjen Državni svet, na GIZ DPZ opozarjajo na predlagano prepoved vgradnje plinskih kondenzacijskih kotlov v stanovanjskih novogradnjah, medtem ko bo njihova vgradnja v poslovnih prostorih in gradnja novih plinskih elektrarn še naprej dovoljena. Tako omejevanje gospodinjestev po njihovi oceni ni primerno, ker so plinski kotli poceni, majhni ter omogočajo tudi uporabo plinov obnovljivih izvorov. Kot opozarjajo v GIZ DZP, danes 121.000 gospodinjskih odjemalcev zemeljskega plina prispeva zgolj 1,95 % k skupnim emisijam CO₂ v državi. Te emisije pa lahko še zmanjšamo z ukrepi učinkovite rabe energije in uporabo plinov obnovljivega izvora, kot je biometan. Slovenija ima vse možnosti in ustrezno okolje za proizvodnjo obnovljivih plinov, saj bi lahko samo iz delujočih bioplinarn ob prečiščenju bioplina na biometan in z viri iz kmetijstva pridobili 330 % plina za gospodinjstva. Namesto omejevanja plina in plinovodnega omrežja bi morali spodbujati uporabo plinov obnovljivega izvora, ki se jih lahko dodaja v plinovodno omrežje, ki je že zgrajeno in dobro deluje.

Kot je bil seznanjen Državni svet, so v GIZ DZP mnenja, da bi morali dovoliti vgradnjo kondenzacijskih kotlov v novih stanovanjskih objektih ter uporabiti obstoječe plinovodno omrežje za zeleni prehod, kar bi tudi zmanjšalo investicije v električno omrežje. Pri tem bi morala država ustvariti spodbudno okolje za proizvodnjo bioplinov, saj ima Slovenija zadostne vire za proizvodnjo biometana, ki poteka enakomerno prek celega leta (neodvisno od vremena) in se ga lahko tudi hrani na daljše obdobje (sezonski hranilnik). Na GIZ DZP so tudi predlagali, da se urejanje distribucije plina (podeljevanje in podaljševanje koncesij ter delovanje javnih podjetij) uredi v okviru napovedane prenove ZOP, ki v IV. poglavju celovito ureja izbirno lokalno gospodarsko javno službo dejavnost operaterja distribucijskega sistema.

Na pristojni komisiji Državnega sveta je predstavnik KGZS poudaril, da zakon ne sme omejevati uporabe lesne biomase, ampak bi moral vzpostaviti mehanizem za spodbujanje uporabe novejših kurilnih naprav z visokim izkoristkom ter nizkimi emisijami. Glede pravice izvajalca gospodarske javne službe do priposestevanja na KGZS poudarjajo, da ni problematično, da se v primeru javne koristi za že zgrajeno energetska infrastrukturo lastninsko pravico omeji na podlagi priposestevanja služnosti oziroma pogodbe o priznanju pridobitve služnosti, ampak to, da lastnik za omejitev svoje lastninske pravice ne dobi nikakršnega nadomestila. Zato je KGZS predlagala, da se za primere priposestevanja služnosti v javno korist ali sklenitev pogodbenega služnostnega razmerja določi tudi dolžnost plačila odškodnine na podlagi predhodnega izračuna ustreznega strokovnjaka.

KGZS tudi predlaga, da se v okviru postopkov pridobivanja pravice graditi energetska infrastrukturo v javnem interesu najprej predvidi sklenitev dolgoročnega zakupnega razmerja, pri čemer bi bili lastniki nepremičnin upravičeni do ustrezne mesečne oziroma letne rente. Šele v primeru, da tovrstnega dogovora z lastniki nepremičnin ne bi bilo moč skleniti, bi dopustili možnost odkupa ali razlastitve. KGZS svoj predlog

argumentira na primeru sončne elektrarne velikosti več kot 10MW, ki pokrije približno 3ha kmetijskega zemljišča in ima hkrati omejeno življenjsko dobo. Če bi investitor z lastnikom nepremičnine sklenil dolgoročno zakupno razmerje, bi s tem kmetijske površine ohranili, saj bi jih le začasno izvzeli iz kmetijske rabe (za čas življenjske dobe sončne elektrarne), kasneje pa bi lastnik z njimi samostojno upravljal in jih lahko uporabil za pridelavo hrane.

Državni svet poudarja, da je predlagatelj zakona v dolgotrajnem procesu priprave zakonskih rešitev prejel predloge in pripombe različnih deležnikov, tudi občin in njihovih reprezentativnih združenj občin, ter številne med njimi vključil v predlog zakona v prvotni različici, katerega vsebina je usmerjena v spodbujanje uporabe obnovljivih virov energije in povečevanje energetske učinkovitosti v stavbah in napravah ter uresničevanje zavez države pri zelenem prehodu. Hkrati Državni svet ugotavlja, da so lokalne skupnosti in njihova reprezentativna združenja občin ter zainteresirana strokovna javnost v zakonodajnem postopku podale dodatne pripombe in opozorile tudi na določena odprta vprašanja ustavnopravne narave.

Državni svet ugotavlja, da je bila s sprejetjem amandmaja k 22. členu predloga zakona na matičnem delovnem telesu Državnega zbora črtana predvidena prepoved vgradnje kurilnih naprav na lesno biomaso kot primarnega vira ogrevanja. Državni svet pozdravlja to odločitev in se pridružuje stališčem reprezentativnih združenj občin in kmetijskih interesnih združenj, da je lesna biomasa pomemben obnovljiv vir energije, ki ima nezanemarljivo vlogo pri blaženju in odpravljanju energetske revščine, ohranjanju poseljenosti slovenskega podeželja ter spodbujanju pomlajevanja gozdov z rednimi sečnjami. Z uporabo novejših kurilnih naprav na lesno biomaso z visokim izkoristkom ter izvajanjem monitoringa lahko zagotovimo okolju prijaznejši način ogrevanja.

Državni svet podpira rešitve glede dodeljevanja spodbud za naložbe v podporo regijam in območjem, ki so odvisna od ogljika, ter modernizacijo v smeri pravičnega in zelenega prehoda, saj očitno brez njihove zakonske ureditve ni možno aktivirati sredstev Sklada za pravičen prehod za premogovne regije.

Državni svet ugotavlja, da predlagatelj zakona ni sledil pripombam glede predlagane prepovedi vgradnje kondenzacijskih plinskih kotlov v nove stanovanjske stavbe ter omejitve podeljevanja in podaljševanja koncesij v dejavnosti distribucije plina. Državni svet izpostavlja, da je pristojna komisija Državnega sveta poudarila, da predlog zakona v prvotni različici ureja pomembno področje delovanja družbe, ki vpliva na vsakodnevno življenje državljanek in državljanov ter konkurenčnost gospodarstva. S tega vidika je ocenila, da je smiselno nekatere predloge, na katere letijo očitki o ustavni spornosti, ekonomski nesmotnosti ter škodljivih učinkih na nemoteno oskrbo z energijo za ogrevanje zaradi odsotnosti alternativnih virov, ponovno proučiti in zagotoviti, da bodo sprejete zakonske rešitve operativne in izvedljive v praksi.

Državni svet tudi ugotavlja, da je pristojna komisija Državnega sveta izpostavila navedbe interesnih gospodarskih združenj, da so nekatere evropske države (npr. Nemčija, Francija, Velika Britanija) omilile sprva zelo ambiciozne zastavljene načrte glede prepovedi vgradnje plinskih kotlov in rok za njihovo izvedbo predstavile za nekaj let, saj so ocenile, da so tovrstni načrti z ekonomskega vidika v danih okoliščinah nerealni.

Kot ugotavlja Državni svet, je predstavnik predlagatelja zakona na 49. nujni seji Odbora Državnega zbora za infrastrukturo, okolje in prostor poudaril, da se želi na lokalni ravni spodbujati procese razogljičenja skozi spodbujanje OVE in energetske učinkovitosti v stavbah in napravah. Predlagana prepoved projektiranja in vgradnje kotlov na zemeljski plin ali utekočinjen naftni plin se nanaša samo na nove stanovanjske objekte, razen v izjemnih primerih, ki jih dopolnjen predlog zakona dopušča. To pomeni, da se za obstoječe stavbe nič ne spreminja. Pri tem je bilo opozorjeno, da so številne evropske države omejile in prepovedale plinske kotle potem, ko je evropska taksonomija zelo jasno zavrnila kotle na zemeljski plin, bila sprejeta pravna zaveza opuščanja rabe zemeljskega plina za ogrevanje stavb najkasneje v 20 letih ter tudi zaradi posledic energetske krize, ko so se številne države spraševale, kje bodo dobile zemeljski plin. Kot ugotavlja Državni svet, je predstavnik predlagatelja zakona na navedeni seji matičnega delovnega telesa Državnega zbora poudaril, da zemeljski plin pri ogrevanju stavb v prihodnje nima več mesta, pri čemer je tudi kurilno olje prepovedano že od leta 2021. S tem se izpolnjuje vladna koalicijska zaveza ter zaveza predhodne Vlade, ki jo je dala Evropski komisiji, da bo Republika Slovenija leta 2024 prepovedala rabo fosilnih goriv za ogrevanje stavb. Po besedah predlagatelja zakona se Slovenija s tem pridružuje številnim evropskim državam, ki so tovrstno prepoved vgradnje plinskih kotlov v novogradnje že implementirale ter sledi priporočilom Mednarodne agencije za energijo, ki je državam članicam predlagala tak korak že leta 2021.

Državni svet ugotavlja, da je pristojna komisija Državnega sveta pozitivno ocenila predlog KGZS, da bi morali v primeru gradnje energetske infrastrukture, kot je npr. sončna elektrarna, ki ima omejeno življenjsko dobo, dati prednost sklenitvi dolgoročnega zakupnega razmerja med investitorjem in lastnikom zemljišča pred možnim odkupom zemljišča ali razlastitvijo lastnika zemljišča. Kot kaže tuja praksa (npr. Nemčija), so tovrstne rešitve zelo primerne za kmetijska zemljišča, ki so zaradi intenzivne obdelave izčrpana. Če bi jih začasno izvzeli iz kmetijske rabe in na njih vzpostavili energetske infrastrukturo z omejenim trajanjem (sončne elektrarne) na podlagi zakupnega razmerja, bi jih lahko po izteku tega obdobja zopet namenili pridelavi hrane, s čimer bi lahko preprečili nadaljnje izgubljanje kmetijskih zemljišč in obenem ohranili potencial kmetijske proizvodnje.

Državni svet ugotavlja, da je pristojna komisija Državnega sveta predlagala predlagatelju zakona in kvalificiranim predlagateljem amandmajev, da v nadaljevanju zakonodajnega postopka proučijo pripombe in predloge reprezentativnih združenj občin ter kmetijskih in gospodarskih interesnih združenj ter z amandmaji izboljšajo vsebino predloga zakona. Kot ugotavlja Državni svet, je matično delovno telo Državnega zbora s sprejetjem amandmajev sledil pripombam Zakonodajno pravne službe Državnega zbora, z umikom določbe, ki omejuje rabo trdnih in tekočih goriv v novogradnjah v strnjениh naseljih, pa sledil opozorilom številnih deležnikov v predhodnih razpravah.«

Predlog mnenja Državnega sveta je bil SPREJET (prisotnih 39 državnih svetnic in svetnikov, 23 jih je glasovalo ZA, 5 jih je glasovalo PROTI).

S tem je bila 3. točka dnevnega reda zaključena.

4. točka dnevnega reda:

– Predlog Mnenja k Predlogu zakona o dopolnitvi Zakona o lokalni samoupravi (ZLS-T) – skrajšani postopek, EPA 1394-IX

Predlog zakona je objavljen na spletni strani Državnega zbora in so ga državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024, s sklicem seje.

Predlog zakona je obravnavala pristojna Komisija za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Poročilo komisije so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024 s sklicem seje.

Predlog mnenja Državnega sveta k predlogu zakona so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024.

Vsebino predloga zakona je predstavil poslanec Državnega zbora mag. Branko Grims.

Mnenje Vlade Republike Slovenije je predstavil državni sekretar na Ministrstvu za javno upravo Jure Trbič.

Poročilo Komisije za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je predstavil državni svetnik Dušan Strnad.

Razpravljali so državni svetniki Dejan Crnek, Jožef Školč, Andrej Poglajen, Igor Marentič, dr. Radovan Stanislav Pejovnik in Branimir Štrukelj.

Dodatno obrazložitev k predlogu zakona je najprej podal državni sekretar na Ministrstvu za javno upravo Jure Trbič, nato pa še poslanec Državnega zbora mag. Branko Grims.

Proceduralna vprašanja so podali državni svetniki Jožef Školč, Branimir Štrukelj, Miloš Pohole in Marko Staroveški.

Pred glasovanjem o predlogu zakona so svoj glas obrazložili državna svetnika in državna svetnica Leopold Pogačar, Marko Staroveški in Monika Ažman.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog mnenja Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21), sprejel naslednje

Mnenje

k Predlogu zakona o dopolnitvi Zakona o lokalni samoupravi (ZLS-T) – skrajšani postopek

Državni svet je obravnaval Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o lokalni samoupravi (v nadaljevanju: predlog zakona), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo predložila skupina poslank in poslancev Državnega zbora s prvopodpisano poslanko Jelko Godec (v nadaljevanju: predlagatelj zakona).

Državni svet **podpira** predlog zakona.

S predlogom zakona se v skladu z načeli Evropske listine lokalne samouprave in Ustave Republike Slovenije predlaga aktivnejša vloga občinskega sveta na področju nastanitev nezakonitih migrantov ali vzpostavitve azilnega doma oz. njegove izpostave na območju občine. Predlaga se, da bi morala Vlada pred odločanjem o nastanitvi nezakonitih migrantov ali vzpostavitvi azilnega doma oz. njegove izpostave na območju občine pridobiti soglasje občinskega sveta. Po mnenju predlagatelja zakona bi občinam s tem zagotovili, da dejansko sodelujejo pri upravljanju javnih zadev, ki imajo lahko številne varnostne, socialne in druge posledice za lokalno okolje, in obenem omejili samovoljno ravnanje Vlade.

Kot ugotavlja Državni svet, je predlagatelj zakona pripravil predlog zakona na podlagi odziva občinskih oblasti ter občank in občanov prizadetih občin zaradi odločitve Vlade z dne 29. 2. 2024, da se na območju občin Brežice in Središče ob Dravi (na območju bivših mejnih prehodov Obrežje in Središče ob Dravi in v objektih v državni lasti) vzpostavi nove kapacitete za nezakonite migrante oz. organizirata izpostavi azilnega doma za nastanitve vlagateljev namere in prosilcev za mednarodno zaščito v skladu z Zakonom o mednarodni zaščiti.

Kot poudarja predlagatelj zakona, je nesprejemljivo, da Vlada o svoji nameri sploh ni obvestila občinskih oblasti ter občank in občanov, kaj šele, da bi predhodno dobila njihovo soglasje, čeprav takšna odločitev prinaša visoko varnostno tveganje za lokalno okolje. Ob tem predlagatelj zakona opozarja, da je aktualna Vlada postavila prizadete občine pred izvršeno dejstvo, medtem ko je imela leta 2015 in 2016 takratna Vlada v okviru reševanja migrantske krize drugačen pristop in v dialogu z občinskimi oblastmi iskala konsenz.

Kot ugotavlja Državni svet, so občinski sveti občin Ormož, Središče ob Dravi ter Sveti Tomaž na skupni izredni seji 13. marca 2024 izrazili odločno nasprotovanje odločitvi Vlade z dne 29. 2. 2024 ter jo tudi pozvali, da jo prekliče, saj ignorira varnostna, socialna in gospodarska tveganja. Hkrati so občinski sveti navedenih občin pozvali Državni zbor, da s spremembo zakonodaje s področja lokalne samouprave omogoči, da mora Vlada v tovrstnih primerih predhodno obvezno pridobiti soglasje občine, ki jo neposredno zadeva vladna odločitev v zvezi z nezakoniti migracijami. Po oceni predlagatelja zakona je upor lokalne ravni tako z vidika Evropske listine lokalne samouprave kot z vidika Ustave Republike Slovenije legitimen. Lokalna samouprava bi namreč morala imeti možnost, da se izreče o odločitvi države, ki neposredno vpliva na lokalno prebivalstvo ter bistveno posega v njihovo kakovost življenja in varnost bivanja.

Predlagatelj zakona dodatno opozarja na odločitev Vlade o umiku vojske z državne meje ter odmiku policije z mejne črte, s čimer se je zmanjšala možnost zavračanja nezakonitih migrantov na sami državni meji. V zvezi s tem je predlagatelj zakona

mnenja, da Vlada skuša posledice svojega nezakonitega ravnanja oz. breme nezakonitih migrantov prevaliti na obmejne občine, ki pa sploh nimajo možnosti učinkovite zaščite. Po mnenju predlagatelja zakona je Vlada objektivno in subjektivno odgovorna za nastalo situacijo, povezano z naraščanjem kriminalnih dejanj na območjih, kjer so vzpostavljeni centri za nastanitev nezakonitih migrantov. Ob navedenem predlagatelj zakona ocenjuje, da Slovenija ne potrebuje dodatnih nastanitvenih kapacitet za nezakonite migrante, ampak dosledno zaščito svojih državnih meja v skladu z veljavno zakonodajo o nadzoru državne meje. To potrjuje tudi odločitev Evropskega sodišča za človekove pravice izpred štirih let, ko je presodilo, da je v skladu z evropskim pravnim redom dopustno zavrniti nezakonite migrante v primeru njihovega skupinskega vdora na ozemlje neke države na sami meji brez individualne obravnave.

Po mnenju predlagatelja zakona je dopolnitev Zakona o lokalni samoupravi nujna, saj bi s tem zagotovili zaščito lokalne samouprave pred samovoljo izvršilne veje oblasti na način, da je ta v primeru nastanitev nezakonitih migrantov ali vzpostavitve azilnega doma oz. njegove izpostave v določeni občini primorana predhodno poiskati njeno soglasje, kar bi sicer moralo biti samoumevno. Predlagatelj zakona pozitivno ocenjuje mnenji Združenja občin Slovenije in Skupnosti občin Slovenije, ki poudarjata potrebo po iskanju konsenza pri odločanju o zadevah, ki vplivajo na kakovost življenja občanov in občanov in njihovo varnost.

Državni svet ugotavlja, da Vlada v svojem negativnem mnenju, ki je bilo ustno predstavljeno na pristojni Komisiji Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, poudarja, da je treba pri opredeljevanju do predloga zakona izhajati iz razmerja med pristojnostmi organov lokalne samouprave in obveznostmi državnih organov. S predlagano podelitvijo pristojnosti občinskemu svetu, da poda soglasje pred odločitvijo Vlade na področju nastanitev nezakonitih migrantov, bi organ lokalne samouprave posegel v pristojnost in dolžnost države, da vzpostavi ustrezne nastanitvene kapacitete za migrante. To pa po njenem mnenju pomeni nedovoljeno poseganje organov lokalne samouprave v obveznosti države. Če je urejanje določene zadeve v izključni pristojnost države, zakonsko ni dopustno posegati v izključno pristojnost države na način, da bi slednja predhodno potrebovala soglasje organa lokalne samouprave. To bi namreč pomenilo, da država svojih obveznosti brez pridobitve soglasja občinske ravni ne bi mogla izvrševati.

Državni svet tudi ugotavlja, da na Ministrstvu za javno upravo poudarjajo, da tudi Ustava Republike Slovenije, ki operacionalizira Evropsko listino lokalne samouprave, ne dopušča poseganja lokalne samouprave in njenih organov v pristojnosti države. Medtem ko Evropska listina lokalne samouprave predvideva sodelovanje organov lokalne samouprave pri urejanju zadev na državni ravni, istočasno določa tudi primere, ko se zaradi nujnih razmer tovrstno posvetovanje z lokalnimi skupnostmi omeji oz. opusti.

Državni svet poudarja, da 9. člen Ustave Republike Slovenije in Evropska listina lokalne samouprave zagotavljata varstvo lokalne samouprave in njeno avtonomijo pri urejanju zadev lokalnega pomena.

Umeščanje nastanitvenih kapacitet za nezakonite migrante v lokalno okolje brez posvetovanja z občinskimi organi pomeni poseganje v funkcionalni in organizacijski

element lokalne samouprave in s tem kršitev ustavne pravice do lokalne samouprave, ki prebivalcem zagotavlja, da sami odločajo in urejajo zadeve v svojem domačem okolju, ki jih neposredno zadevajo in vplivajo na njihovo življenje.

Državni svet opozarja, da nastanitev več sto prosilcev za azil in nezakonitih migrantov na območju občine z manjšim številom prebivalcev (npr. Občina Središče ob Dravi z 2000 prebivalci) predstavlja z varnostnega vidika veliko spremembo in pomembno vpliva na kakovost življenja občanov in občank.

Državni svet se pridružuje stališču Združenja občin Slovenije in Skupnosti občin Slovenije, da mora vsakokratna Vlada pri urejanju vprašanj migrantov in njihove nastanitve na območju Slovenije nujno vzpostaviti tesen dialog z lokalno samoupravo in njene organe vključevati v procese odločanja, ki imajo vpliv na potek življenja občank in občanov. Naloga države je, da spoštuje potrebe in zahteve lokalnega prebivalstva ter ne posega v funkcioniranje lokalne skupnosti, če predhodno z njo ne doseže konsenza.

Četudi ni moč v celoti sprejeti vseh argumentov predlagatelja zakona, pa je z vidika enakopravnega partnerstva lokalne samouprave in vsakokratne politične oblasti nesprejemljivo, da ta sprejema odločitve o pomembnih družbenih vprašanjih, ki neposredno zadevajo lokalno prebivalstvo, brez dialoga in iskanja konsenza v lokalnem okolju. Pri sprejemanju strateških odločitev bi se vsakokratna politična oblast morala v večji meri zavedati, da je lokalna samouprava temelj življenja in razvoja države v smislu reševanja vsakodnevnih izzivov njenih prebivalcev in prebivalcev, predvsem pa nespornega dejstva, da se v konsenzu najdejo tudi boljše in ustrežnejše rešitve.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Dušan Strnad.«

Predlog mnenja Državnega sveta NI BIL SPREJET (prisotnih 38 državnih svetnic in svetnikov, 12 jih je glasovalo ZA, 17 jih je glasovalo PROTI).

S tem je bila 4. točka dnevnega reda zaključena.

* * *

5. točka dnevnega reda:

- **Predlog Mnenja k Predlogu resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami 2024–2029 (ReNPPND24–29), EPA 1386-IX**

Predlog resolucije je objavljen na spletni strani Državnega zbora. Državne svetnice in svetniki so jo prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024 s sklicem seje.

Predlog resolucije je obravnavala pristojna Komisija za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide. Njeno mnenje so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024.

Po elektronski pošti so državne svetnice in svetniki 15. 4. 2024 prejeli še:

- Poročilo Odbora Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide z dopolnjenim predlogom resolucije ter
- Predlog mnenja Državnega sveta k dopolnjenemu predlogu resolucije.

Vsebino predloga resolucije je predstavila v. d. generalne direktorice Direktorata za družino z Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Nuša Majhenc.

Mnenje Komisije za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide je predstavil državni svetnik Danijel Kastelic.

Razpravljali sta državni svetnici Bojana Potočan in Jasmina Opec Vöröš.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog mnenja Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21), sprejel naslednje

Mnenje

k Dopolnjenemu predlogu resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami 2024–2029 (ReNPPND24–29)

Državni svet je obravnaval Dopolnjen predlog resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami 2024–2029 (ReNPPND24–29) (v nadaljevanju: dopolnjen predlog resolucije), ki ga je Državnemu zboru v obravnavo v osnovni različici predložila Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: predlagatelj).

Državni svet **podpira** dopolnjen predlog resolucije.

Državni svet ugotavlja, da dopolnjen predlog resolucije predstavlja strateški dokument, ki je pripravljen na podlagi 11. člena Zakona o preprečevanju nasilja v družini (Uradni list RS, št. 16/08, 68/16, 54/17 – ZSV-H in 196/21 – ZDOsk) in določa cilje, ukrepe in ključne nosilce politik na področju preprečevanja in zmanjševanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami. Pripravljen je za šestletno obdobje in prvič združuje dve področji – nasilje v družini in nasilje nad ženskami zaradi izrazite statistične povezanosti med njima. Namen predlagane resolucije je prepoznava ključnih področij, na katerih se zaznava, da bi jih bilo treba spremeniti ali izboljšati, ter opredelitev ciljev in ukrepov, s katerimi se bo doseglo izboljšave.

Predlagatelj poudarja, da nasilje v družini sodi med najbolj pogoste kršitve temeljnih človekovih pravic in predstavlja eno od pogostejših oblik diskriminacije, zato je izjemno

pomembno, da država k urejanju tega področja pristopa ustrezno. Naloga države ni zgolj preprečevanje nasilja kot takšnega, temveč tudi vzpostavljanje okolja, v katerem je nasilje samo po sebi nesprejemljivo, ter zagotavljanje ustrezne obravnave, varstva, pomoči in zaščite za žrtve nasilja v družini, ki mora biti urejeno tako na sistemski kot na izvedbeni ravni.

Primerjalno gledano ima Slovenija dobro razvito politiko preprečevanja nasilja v družini nad ženskami, pri zagotavljanju kurativnih storitev pa se je treba nenehno prilagajati in odzivati na aktualno dogajanje in trende.

Kot ključne spremembe oziroma cilje dopolnjenega predloga resolucije, katerega besedilo se je do faze predložitve v obravnavo Državnemu zboru v okviru obširne medresorske skupine (sestavljene iz predstavnikov različnih ministrskih resorjev, sodišč, tožilstva, nevladnih organizacij, centrov za socialno delo in drugih strokovnjakov z relevantnih področij) usklajevalo leto in pol, predlagatelj navaja: krepitev in dvig kakovosti programov s področja nasilja v družini in nasilja nad ženskami; izboljšano obravnavo, položaj in zaščito žrtev tovrstnega nasilja; (še) večjo strokovnost osebja, ki se pri svojem delu srečuje s problematiko nasilja v družini in nad ženskami; boljšo ozaveščenost družbe in ničelno toleranco do nasilja v družini in nasilja nad ženskami; izboljšave predpisov na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami; izboljšave na področju spremljanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter izboljšano organizacijo področja, sodelovanje deležnikov (medinstitucionalno) in trajnostno delovanje sistema. Po pojasnilu predlagatelja gre za splošno definirana področja, ki bodo kasneje oblikovana na operativni ravni v akcijskem načrtu.

Zastavljeni cilji so po pojasnilu predlagatelja skladni s temeljnimi evropskimi smernicami na področju preprečevanja in obravnave nasilja v družini in nasilja nad ženskami.

Za razliko od prve tovrstne resolucije na tem področju, je aktualni predlog po pojasnilu predlagatelja veliko bolj konkretiziran in ima za vsak cilj že opredeljene ustrezne ukrepe, ki jih je prek sto. Med njimi so nekateri zelo natančno opredeljeni in sledijo točno določenemu cilju, drugi pa so zastavljeni nekoliko širše, da se bo lahko v okviru priprave akcijskih načrtov opravilo še dodatno strokovno presojo, na podlagi katere bodo konkretizirani posamezni ukrepi. Skupni cilj vseh ukrepov je zmanjšanje nasilja v družini in nad ženskami, pri čemer predlagatelj kot ključna izpostavlja ozaveščanje širše javnosti in dobro delujoč sistem preprečevanja nasilja in pomoči, v katerega bodo ljudje lahko zaupali. Kot poudarja predlagatelj, je pomembno vzpostaviti okolje, v katerem bodo institucije naredile vse, da žrtev nasilja v čim večji meri zaščitijo, jo ustrezno vodijo skozi sistem in ji pri tem nudijo različne oblike pomoči. Prav tako je nujno doseči, da okolica prepozna nasilje in ga presodi z ničelno toleranco.

Predvideni ukrepi se dotikajo več tematskih področij. V zvezi s tematskim področjem izboljšane obravnave, položaja in zaščite žrtev nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter izboljšanimi postopki (prakse) urejanja te problematike so predvideni ukrepi, namenjeni dvigu strokovne obravnave, položaja in zaščite žrtev tovrstnega nasilja. Ukrepi so usmerjeni v posodobitev strokovnih smernic za delo z žrtvami nasilja, oblikovanje priročnikov za obravnavo žrtev (spolnega) nasilja, izboljšanje dostopnosti

do brezplačne pravne pomoči, študije dobrih praks v tujini ter njihov prenos v Slovenijo idr.

Na tematskem področju raznolikih, kakovostnih in široko dostopnih socialnovarstvenih in drugih programov pomoči in zaščite žrtev nasilja v družini in nasilja nad ženskami so opredeljeni ukrepi, namenjeni krepitvi različnih programov. Usmerjeni so v razpršitev in krepitev mreže socialnovarstvenih in drugih programov za žrtve nasilja in povzročitelje, razvoj specializiranih programov, krepitev nekaterih socialnovarstvenih storitev, zagotovitev bivalnih enot, namenjenih začasnemu reševanju stanovanjskih potreb ranljivih ciljnih skupin idr.

Na tematskem področju visoko strokovno usposobljenih strokovnih delavcev/ delavk in strokovnjakov/ strokovnjakinj, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko nasilja v družini in nasilja nad ženskami in dekleti ter žrtvami tovrstnega nasilja, so opredeljeni ukrepi, namenjeni krepitvi strokovne usposobljenosti vseh, ki delajo na področju nasilja. Ukrepi so usmerjeni predvsem v krepitev izobraževanj in usposabljanj na eni strani ter zagotovitev supervizije in/ ali intervizije oz. strokovne psihološke pomoči strokovnim delavcem/ strokovnjakom, ki delajo na področju nasilja, na drugi strani.

Na tematskem področju visoke ozaveščenosti družbe in ničelne stopnje tolerance do nasilja v družini in nad ženskami so opredeljeni ukrepi, namenjeni predvsem ozaveščanju in izobraževanju otrok, staršev in širše javnosti. Ukrepi se osredotočajo tudi na ozaveščanje in izobraževanje predstavnikov medijev glede poročanja o problematiki nasilja v družini in nasilja nad ženskami.

Na tematskem področju izboljšanih/ posodobljenih/ nadgrajenih predpisov na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter pomoči žrtvam tovrstnega nasilja so opredeljeni ukrepi osredotočeni predvsem v posodobitev predpisov.

Na tematskem področju zagotavljanja kakovostnih podatkov o nasilju v družini in nasilju nad ženskami so opredeljeni ukrepi, s katerimi naj bi se doseglo izboljšave na področju pridobivanja in zbiranja podatkov. Ukrepi so usmerjeni v posodobitve/ nadgradnjo sistemov zbiranja podatkov (administrativna statistika) ter njihovo poenotenje (kjer je to mogoče). Ukrepi prav tako predvidevajo redno izvajanje reprezentativnih raziskav. Kot poudarja predlagatelj, so kakovostni podatki ključni za oblikovanje učinkovitih politik na tem področju.

Na tematskem področju izboljšane organizacije področja preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami, človeških in finančnih virov za trajnostno delovanje sistema ter okrepljeno in usklajeno sodelovanje vseh relevantnih deležnikov so opredeljeni ukrepi osredotočeni predvsem v boljšo organizacijo področja in krepitev sodelovanja med različnimi deležniki. Predvidena je npr. vzpostavitev stalnega medresorskega delovnega telesa za obravnavo problematike nasilja v družini ter nasilja nad ženskami ter redne konzultacije.

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališči različnih ministrskih resorjev, ki so bili, poleg pristojnega Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, vključeni v pripravo osnovne različice predloga resolucije in so svoja stališča predstavili na 25. seji pristojne Komisije Državnega sveta za socialno varstvo, delo, zdravstvo in invalide 3. 4. 2024 (v nadaljevanju: pristojna komisija Državnega sveta).

Ministrstvo za zdravje je na seji pristojne komisije osnovno različico predloga resolucije prepoznalo kot pomemben dokument, s katerim bo uskladilo svoje delovanje, nasilje v družini in nad ženskami pa kot velik javnozdravstveni problem, saj so njegove razsežnosti in posledice za zdravje žensk in otrok zelo intenzivne. Kljub temu, da Ministrstvo za zdravje s številnimi ukrepi že zdaj naslavlja to problematiko, se zaveda, da obstaja še veliko manevrskega prostora za vlaganje v preventivne aktivnosti na tem področju. Kot pozitiven element osnovnega predloga resolucije je ocenilo njegovo poudarjeno osredotočenost na ženske in otroke, saj nasilje nad njimi (predvsem fizično in spolno) pri njih dokazano pušča negativne posledice za njihovo zdravje (razne akutne oblike bolezni, kronična bolečina, depresija, odvisnost od psihoaktivnih substanc itd.). Ministrstvo za zdravje izpostavlja tudi nujnost posebne skrbi za otroke, saj soočanje z nasiljem v otroški dobi v pomembni meri vpliva na telesno in duševno zdravje posameznikov tudi v njihovi odrasli dobi.

Ministrstvo za zdravje pojasnjuje, da zdravstvena služba že vrsto let razvija pomoč osebam z izkušnjo nasilja. Leta 2015 je Ministrstvo za zdravje izdalo Strokovne smernice za obravnavo nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti, pri čemer so omogočena usposabljanja zaposlenih v zdravstveni dejavnosti za takšne primere. Do zdaj je bilo na tej podlagi usposobljenih že več kot 1000 zdravstvenih delavcev. Ministrstvo za zdravje usposabljanje izvajalcev zdravstvene dejavnosti za prepoznavo oseb, ki so bile izpostavljene nasilju, poudarja kot nujno, saj pogosto prav zdravstveni sistem predstavlja prvi in včasih tudi edini stik navedenih oseb s sistemom pomoči. Zato morajo biti zdravstveni delavci na tem področju ustrezno usposobljeni, da prepoznavajo svojo vlogo in vlogo ostalih strokovnjakov v sistemu in da so v tej vlogi tudi suvereni.

Ministrstvo za zdravje opozarja, da nasilje v družini in nad ženskami še vedno predstavlja skrit javnozdravstveni problem, zato je treba hkrati s krepitvijo javnozdravstvenega sistema z namenom pravilnega odziva v takšnih primerih, v ukrepe za naslavljanje problematike nujno vključevati tudi nevladne organizacije. Ministrstvo za zdravje zato že zdaj skozi vrsto projektov sofinancira psihološko svetovanje osebam, ki so soočene z nasiljem, in projekte nevladnih organizacij na področju preprečevanja nasilja za različne populacije v različnih okoljih (šolskem, lokalnem ...). V okviru Načrta za okrevanje in odpornost pa se naslavlja tudi krepitev starševskih veščin.

Ministrstvo za zdravje kot pomembnega deležnika v sistemu izpostavlja Nacionalni inštitut za javno zdravje, ki redno izvaja aktivnosti na področju preprečevanja nasilja (z medresorskimi strokovnimi posveti, izobraževanji za strokovne delavce v vzgoji in izobraževanju, raziskavami, ozaveščanjem mladostnikov, splošne javnosti itd.). Ministrstvo za zdravje posebej izpostavlja tudi nujnost intenzivnega medresorskega sodelovanja, saj bodo ministrski resorji lahko le s skupnimi močmi uresničili cilje, zadane na tem področju.

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališčem Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, ki že ima razvite protokole za vzgojno izobraževalne zavode za primere zaznave medvrstniškega nasilja, spolnega nasilja in nasilja v družini, kar pomeni, da so šole, če zaznajo določeno vrsto nasilja, dolžne upoštevati smernice, ki so navedene v protokolih. Pri tem se po potrebi povežejo s centri za socialno celo ter Policijo, v

primerih zaznave nasilja v družini pa so k sodelovanju s Policijo celo jasno zavezani. Poleg navedenih protokolov Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje skrbi za razvejano mrežo usposabljanja strokovnih delavcev in ostalih zaposlenih v vzgojno izobraževalnem sistemu na temo zgodnje zaznave in obravnave nasilja, v okviru sistema KATIS – Katalog programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja – pa so omogočena izobraževanja na tem področju prek Zavoda Republike Slovenije za šolstvo. Vsi vzgojno izobraževalni delavci imajo stalen dostop do delavnic z naslovom »Razvijanje varnega in učnega okolja«. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje izpostavlja dobro medresorsko sodelovanje z Ministrstvom za zdravje na področju duševnega zdravja in z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Aktivno je tudi v medresorski delovni skupini za obravnavo vseh vrst nasilja.

Državni svet ugotavlja, da Ministrstvo za notranje zadeve podpira vse vrste ukrepov, ki lahko vodijo do izboljšanja stanja in soočanja z družbenim problemom nasilja v družini, prav tako pa tudi predloženo resolucijo. Ob tem izpostavlja velik pomen skupnega sodelovanja vseh deležnikov v sistemu, ki lahko kakorkoli pripomorejo k izboljšanju dejanske stanja. V okviru Ministrstva za notranje zadeve kot organ v sestavi deluje Policija, ki je v večini primerov organ, ki se v primeru najtežjih deliktov, povezanih z nasiljem v družini, prvi sooči s to problematiko in od katerega so odvisni prvi ukrepi, ki jih je z namenom zaščite žrtve nasilja pogosto treba izvesti takoj.

Policija ocenjuje, da je predlog resolucije pripravljen na visoki strokovni ravni in da je njegova vsebina koristna za vse deležnike v sistemu. Pri tem je treba zagotoviti, da bodo ukrepi, ki so zapisani v predlogu resolucije, tudi dejansko izvedljivi. Policija se prav tako zaveda, da so pričakovanja javnosti glede njene vloge v sistemu visoka, saj kljub temu, da predstavlja le del sistema, praviloma izvede prve ukrepe za zaščito žrtev, da prekine krog nasilja (izreče prepoved približevanja, odredi pridržanje povzročitelja nasilja, obvesti center za socialno delo ...), nato pa se v sistem vključijo še drugi deležniki.

Policija v okviru svojih kadrovskih zmožnosti vlaga vse napore v to, da redno izobražuje policiste in policistke na področju obravnave nasilja v družini, saj so naloge, povezane s tem področjem, zanje lahko zelo stresne. Uspešno izvaja tudi projekt usposabljanja multiplikatorjev za obravnavo nasilja v družini, ki temelji na prenosu pridobljenega znanja med usposabljanjem, ostalim zaposlenim, hkrati se izvaja nadzor nad zakonitostjo in strokovnostjo opravljenih nalog na tem področju. V letih 2023 in 2024 je Policija organizirala dva strokovna posveta, med drugim posvet z naslovom Preseganje meja – mednarodni vidiki obravnave nasilja v družini, ki so se ga udeležili tudi strokovnjaki držav, v katerih je zakonodaja, povezana s področjem nasilja v družini, bolj stroga od slovenske, npr. omogoča uporabo elektronskih pomagal za zagotavljanje prepovedi približevanja in uporabo druge sodobne tehnologije.

Policija je izdala tudi posebno zloženko z naslovom Nasilje v družini – ključne informacije za žrtve, ki je dosegljiva tako v tiskani (na vseh enotah Policije) kot tudi spletni različici in v kateri so podane ključne informacije za žrtve nasilja s ciljem, da vsaka oseba, ki je žrtev nasilja v družini, lahko pridobi osnovne informacije o pomoči. Pri tem je bila na osnovi izraženih želja nekaterih vabljenih na sejo pristojne komisije Državnega sveta ponujena možnost, da se lahko v primeru ugotovljenih večjih potreb po zloženki v tiskani obliki slednjo tudi ponatisne in jo preda v uporabo deležnikom, ki

menijo, da bi lahko z njo ustrezno informirali potencialne žrtve nasilja (npr. patronažni službi).

Državni svet je bil prav tako seznanjen, da je Policija leta 2024, v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje, izdala tudi posodobljeno individualno oceno stopnje ogroženosti v povezavi z nasiljem v družini, ki se jo je prilagodilo prizadevanjem vseh deležnikov, da se slednjo določi bolj specifično oziroma individualno. Ker je bilo ugotovljeno, da ob prvem stiku z žrtvijo nasilja obrazci, ki so na voljo, ne sledijo potrebam v praksi, se je slednje ustrezno prilagodilo. Policija v povezavi z nasiljem v družini deluje tudi na sistemski ravni, saj v njenem okviru deluje delovna skupina za učinkovito obravnavo vseh vrst nasilja, med drugim tudi nasilja v družini. Policija sicer v zadnjem času zaznava upad števila prijav družinskega nasilja v primerjavi s preteklostjo, pri čemer pa izpostavlja, da takšen trend ne pomeni, da je tega nasilja manj tudi dejansko, gre bolj za vprašanje, ali in zakaj se žrtve ne odločajo za prijavo nasilja. Policija navedeni trend spremlja od pojava covid-19 naprej in meni, da je takšen trend lahko povezan tudi s porastom medvrstniškega nasilja, pri čemer se zastavlja vprašanje, kdo, zakaj in koga štiti. Gre torej za vprašanje, ki se dotika celotne družbe. Združenje ravnateljcev in pomočnikov ravnateljcev Slovenije ob tem opozarja, da se v okviru šol opaža krepitev pojava nasilja, tako nasilja v družini, nad tujci kot medvrstniškega nasilja.

Državni svet je bil seznanjen tudi s pojasnili Ministrstva za pravosodje, ki obsoja kakršnokoli nasilje v družbi, v zadnjih letih pa daje pri pripravi zakonskih rešitev poseben poudarek zaščiti žrtv nasilja v kazenskem postopku. Temu področju sta bili namenjeni zadnji dve noveli Zakon o kazenskem postopku, Ministrstvo za pravosodje pa je pripravilo tudi zloženko za žrtve kaznivih dejanj, vključno z nasilnimi. Prav tako izvaja tudi projekt Hiša za otroke, v okviru katere se celovito obravnava mladoletne žrtve kaznivih dejanj.

Ministrstvo za pravosodje pojasnjuje, da je bila leta 2021 sprejeta tudi sprememba Kazenskega zakonika (KZ) glede spremembe definicije posilstva, pri čemer poudarja, da je pripravljeno prisluhniti morebitnim pobudam za dodatne spremembe Kazenskega zakonika, povezane z vprašanji nasilja v družin in nad ženskami, četudi se navedeni zakonik vedno spreminja s tresočo roko. Pri tem pa opozarja na nujnost upoštevanja tudi ostalih sistemskih in ustavnih vidikov posameznih predlogov zakonskih sprememb. Policija v zvezi s spremembo Kazenskega zakonika pojasnjuje, da bi bila dobrodošla vsaka sprememba, ki ji lahko olajša opravljanje nalog, povezanih z nasiljem v družini.

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališčem Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije, ki je na seji pristojne komisije Državnega sveta osnovni različici predloga resolucije izrazila podporo. Ocenjuje tudi, da je ključna visoka strokovna usposobljenost vseh, ki delujejo na področju nasilja, torej tako Policije, sodstva, služb na področju sociale, zdravstva, izobraževanja itd.

Skupnost centrov za socialno delo meni, da vsi skupaj potrebujejo še več posvetov, rednih delovnih srečanj in izobraževanj na temo obravnave in preprečevanja nasilja tako v strokovni kot tudi širši javnosti. Medinstitucionalno povezovanje je na tem področju po njihovi oceni ključno. Vzporedno je treba zagotavljati tudi dovolj kadrov in zaposlitev na vseh institucijah, ki delujejo v sistemu.

Ugotavljajo tudi, da na centrih za socialno delo ni zagotovljenega rednega in kontinuiranega financiranja izobraževanja strokovnih delavcev s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, prav tako je premalo zaposlenih na tem področju, saj jim drastično primanjkuje kadra.

Za primere zagotavljanja stika pod nadzorom v primeru, ko je povzročitelju nasilja izrečena prepoved približevanja žrtvi nasilja, pa skupnost centrov na podlagi izkušenj centrov za socialno delo meni, da je nujna sprememba zakonodaje v povezavi z zagotavljanje stika pod nadzorom. V takšnih primerih se po oceni Skupnosti centrov za socialno delo ne bi smelo odločati o zaupanju otrok v skupno varstvo in vzgojo obema staršema, saj se s tem povečuje tveganje za nasilje v družini in se ne zasleduje najboljše koristi otrok. Iz prakse prav tako izhaja, da ukrep prepovedi približevanja ni učinkovit, saj povzročitelj nasilja ukrep pogosto krši, zato varnost žrtve (in otrok) posledično ni zagotovljena. Zato Skupnost centrov za socialno delo predlaga uvedbo drugih oblik prepovedi približevanja z namenom zagotavljanja višje stopnje varnosti žrtve. Kršitev prepovedi približevanja namreč lahko vodijo v hude oblike nasilja, tudi femicide.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je na seji pristojne komisije Državnega sveta glede navedene problematike pojasnilo, da gre za vprašanja, ki jih ureja Družinski zakonik, pri čemer medresorska delovna skupina, katere člani so tudi predstavniki Skupnosti centrov za socialno delo in ki pripravlja njegove spremembe, že obravnava tudi navedeno vprašanje.

Skupnost centrov za socialno delo prav tako ocenjuje, da so strokovni kadri na centrih za socialno delo za primere nasilja v družini in nad ženskami premalo usposobljeni in da bi bilo nujno zagotoviti ustrezno mrežo socialnovarstvenih in drugih programov za žrtve nasilja, kamor bi slednje lahko napotili.

Potrebujejo tudi programe in mrežo pomoči za povzročitelje nasilja, pri čemer apelirajo na zakonsko obvezo udeležbe v programu za nenasilno komunikacijo za povzročitelje nasilja, saj je slednja še vedno na prostovoljni bazi.

Skupnost centrov za socialno delo podpira tudi razvoj specializiranih programov in krepitev socialnovarstvenih storitev na centrih za socialno delo. Posebej poudarja, da je zelo pomembna dostopnost programov nevladnih organizacij po celotni Sloveniji, saj centri za socialno delo ugotavljajo, da nimajo na voljo dovolj programov, v katere bi lahko napotili uporabnike.

Poudarek v okviru preventivnih aktivnosti bi po oceni skupnosti centrov morali dati predvsem ozaveščanju javnosti in ciljnemu izobraževanju otrok. Začeti bi bilo treba že v vrtcih in šolah, pri čemer bi moralo biti nenasilje prepoznano kot oblika javnega izražanja. Pomembno je tudi preventivno delovanje in ozaveščanje o pomembnosti prijave nasilja, saj se še vedno opaža, da si ljudje nasilja ne upajo prijaviti bodisi kot žrtve bodisi kot tisti, ki je nasilje zaznal. Skupnost centrov za socialno delo ocenjuje, da je temu tako tudi zaradi nižje stopnje zaupanja v institucije v zadnjem času.

Skupnost centrov za socialno delo kot velik problem izpostavlja tudi medvrstniško nasilje, ki je v velikem porastu. Mladi na socialnih omrežjih nasilnih vedenj ne

prepoznavajo kot takih in toleranca do nasilja med mladimi je zelo visoka. Skupnost centrov za socialno delo prav tako meni, da je v predlagani resoluciji premalo pozornosti namenjene zaščiti starejših žensk, ki so prav tako žrtve nasilja v intimnih družinskih in partnerskih skupnostih, kjer zanje ni na voljo ustreznih izhodov, npr. v krizne namestitve za starejše osebe, na kar Skupnost centrov za socialno delo opozarja že dlje časa, a navedene namestitve in financiranje njihovega delovanja še vedno ni urejeno.

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališčem Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, ki v zvezi s kakršnokoli obliko nasilja izpostavlja nujnost ničelne tolerance v družbi. V zvezi z namenom resolucije, ki je naveden na str. 8 (prepoznati ključna področja, pri katerih zaznavamo pomanjkljivosti oziroma slabše delovanje in bi bile potrebne spremembe, ter opredeliti cilje in ukrepe, s katerimi bomo dosegli izboljšave), Skupnost socialnih zavodov Slovenije poudarja, da si skupaj s Skupnostjo centrov za socialno delo že dlje časa prizadeva za ustrezno ureditev kriznih namestitev v domovih za starejše in posebnih zavodih za odrasle, a če se želi cilje in namen resolucije res doseči, bo za to treba zagotoviti ustrezne pogoje – tako finančne kot kadrovske vire ter ustrezne prostore. Drugače bodo predvideni ukrepi ostali zgolj zapisani na papirju, ne bo pa jih možno izvesti v praksi. Skupnost socialnih zavodov Slovenije poudarja, da predlagani ukrep št. 13, zapisan pod 1. krovnim ciljem (str. 14 v predlogu resolucije) kriznih namestitev za starejše žrtve nasilja v družini, ni nov, saj že obstaja, ampak se ga ne da izvajati (več o tem v nadaljevanju mnenja).

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališčem Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije oziroma društva, ki deluje v njegovem okviru, to je društva Društvo gibalno oviranih invalidov Slovenije VIZIJA, ki izvaja pet posebnih socialnih programov z namenom zmanjšanja socialne izključenosti in zagotavljanja temeljnih človekovih pravic in svoboščin invalidov oziroma oseb z gibalno oviranostjo. Prioritetni program se imenuje Nasilje nad invalidi, ki se ga izvaja z namenom zaščite invalidov oziroma oseb z gibalno oviranostjo, ki so žrtve nasilja v svojem življenjskem okolju. V sklopu tega programa predlagane rešitve v resoluciji pozdravljajo in upajo, da bo usmerjena v reševanje problematike uporabnikov programa, saj so osebe z invalidnostjo in osebe z gibalno oviranostjo zaradi številnih dejavnikov tveganja lahko še toliko bolj izpostavljene nasilju v svojem življenjskem okolju. V okviru programa se zagotavlja invalidom, ki so žrtve nasilja, možnost namestitve v varne prostore na tajni lokaciji, ki so arhitekturno, prostorsko in tehnično ustrezno prilagojeni invalidom, ki lahko tam prejmejo celovito pomoč in podporo s strani strokovnega kadra in varnostne službe ter prostovoljcev. Zagotovljena jim je tudi pomoč pri pridobivanju ustreznih medicinsko tehničnih pripomočkov.

Društvo opozarja, da je zaradi administrativne napake Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2024 od slednjega prejelo zavrnilni sklep o dodelitvi finančnih sredstev za financiranje strokovnega kadra, zaposlenega v varni hiši za invalide, kar bo vplivalo na omejeno izvajanje programa in omejeno možnost nameščanja invalidov, ki so žrtve nasilja, in to na državni ravni, saj gre za edini tovrsten prostor v državi. Društvo prav tako opozarja, da dokler se jim ne bo zagotovilo ustreznih sredstev za strokovno izvajanje programa, v sklopu programa ne morejo nameščati novih potencialnih uporabnikov varne hiše. Društvo sicer zagotavlja strokovno vodenje programa, ki ga izvaja že vrsto let, pri čemer pa je kakovost

izvajanja programa odvisna od strokovne usposobljenosti kadra in višine zagotovljenih finančnih sredstev za njegovo izvajanje.

Z željo, da do takšnih situacij ne bi več prihajalo, društvo predlaga, da se za financiranje kadra v njihovi in ostalih varnih hišah zagotovi sistemsko financiranje kadra, tako da ne bodo strokovni delavci v sistem financiranja s strani države prešli postopoma, to je šele po 3 letih izvajanja razvojnih socialno varstvenih programov, ki so ustrezno verificirani, ampak že takoj ob začetku izvajanja programov.

Društvo opozarja, da je treba posebno pozornost nameniti tudi moškim žrtvam nasilja v družini, ki so gibalno ter senzorno ovirane. Temu pritrjuje tudi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki poudarja, da se zaveda navedene problematike in da že razmišlja o možnih rešitvah.

Društvo ocenjuje, da je predložene rešitve iz resolucije nujno treba izvajati na celotnem območju Slovenije, pri čemer pa izraža zaskrbljenost, da se bodo učinki nacionalnega programa za žrtve nasilja pokazali prepozno, zlasti za žrtve nasilja z gibalno in senzorno oviranostjo, ki potrebujejo rešitve tukaj in zdaj, saj so njihova življenja prepogosto odvisna od možnosti varnega umika v edino varno hišo v Sloveniji.

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališčem Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveze strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije (Zbornica–Zveza), natančneje Sekcije medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v patronažni dejavnosti, ki prav tako poudarja velik pomen ustreznega strokovnega izobraževanja izvajalcev na različnih področjih, ki se soočajo s pojavom nasilja v družini in nad ženskami. Poudarja tudi velik pomen ustrezne ravni financiranja dejavnosti na tem področju.

Zbornica–Zveza se je na seji pristojne seje komisije Državnega sveta opredelila do osnovne različice predloga resolucije in ugotovila, da slednja na več mestih posebej poudarja medresorsko povezovanje različnih izvajalcev, pri čemer kot pomembno izpostavlja, da imamo v Sloveniji zelo dobro razvito patronažno službo, v okviru katere 950 patronažnih medicinskih sester vstopa praktično v vse družine na področju Slovenije. Torej ne zgolj takrat, ko je problematika nasilja v družini že odkrita, ampak z namenom preventivnih zdravstvenih obravnav, pri čemer visoko strokovno usposobljen kader obravnava najranljivejše skupine prebivalcev (poporodno obdobje, invalidi, obnemogli, otroci, kronični bolniki, umirajoči ...) in je sposoben prepoznavati tudi nasilje v družini. To pomeni, da lahko patronažne sestre odkrijejo prikrito nasilje, ga prijavijo in s pomočjo drugih pristojnih institucij skušajo v čim večji meri poskrbeti za ustrezno obravnavo nasilja in pomoč žrtvam. Pri tem pa kot težavo zaznavajo primere neposredne prijave nasilja, v primeru katerega morajo biti patronažne sestre previdne pri svojem delovanju, da si z opozarjanjem na nasilje v družini ne zaprejo možnosti izvajanja zdravstvene oskrbe. Zato posebej poudarjajo, kot je zapisano tudi v (dopolnjenem) predlogu resolucije, da je pri preprečevanju nasilja v družini ključnega pomena sodelovanje z izvajalci socialno varstvenih programov, povečini nevladnih organizacij, ki prenesejo povratne informacije s terena, pri čemer bi se moralo med navedene deležnike vključiti tudi patronažne medicinske sestre, ki so edine, ki vstopajo v posamezno družino, še preden se dokončno ugotovi določene težave z nasiljem v družini.

Zbornica–Zveza ob tem pojasnjuje, da v njenem okviru deluje stalna Delovna skupina za nenasilje, ki zelo dobro sodeluje z izvajalci patronažnega varstva oziroma njihovo sekcijo v Zbornici-Zvezi, ki predlaga, da se v pripravo akcijskega načrta, ki bo sledil sprejeti resoluciji, vključi tudi predstavnike prej omenjene delovne skupine, ki je že pripravila različne protokole, v katerih so opisani postopki ukrepanja v primeru odkritega nasilja v družini. Izražena je bila tudi želja po pridobitvi zloženke Ministrstva za notranje zadeve o nasilju v družini, saj bi jih lahko patronažne medicinske sestre uporabile kot začetno pomoč svojim varovancem v primeru zaznave prikritega nasilja v družini, ko je neposreden začetek pogovora o dogajanju v družini težje izvedljiv. Želijo si namreč, da bi lahko tudi na tak način ozaveščale in pomagale zagotoviti ustrezno pomoč tistim, ki so (potencialno) izpostavljeni nasilju v družini.

Državni svet je bil seznanjen tudi s stališčem Združenja ravnateljcev in pomočnikov ravnateljcev Slovenije (Združenje), ki svojo vlogo prepoznava v štirih strateških ciljih, zapisanih v (dopolnjenem) predlogu resolucije. V zvezi z medinstitucionalnim povezovanjem na terenu ugotavlja, da praksa še vedno precej odstopa od teorije. Tudi šole so, tako kot zdravstveni sistem, po navadi ene prvih, ki zaznajo določene oblike nasilja, ki ga nato na podlagi protokolov tudi prijavijo, pri čemer pa pogosto pogrešajo povratne informacije, čeprav bi jim podatki o tem, da se z določenim otrokom ali njegovo družino nekaj dogaja, prišli prav pri oblikovanju ustreznega odziva in pomoči.

Policija je v zvezi z navedenim na seji pristojne komisije Državnega sveta pojasnila, da so v skladu z Zakonom o policiji zavezani k skrbnemu ravnanju s podatki mladoletnih storilcev, zato podrobnosti o posameznih primerih ne komunicirajo z javnostjo, tudi s šolami ne. V primeru vzajemnih ukrepov, ki bi jih bilo treba izvesti v šolskem okolju, pa so šole o posameznem primeru obveščene. Predstavniki Policije je prav tako napovedal, da bo navedeno tematiko izpostavil na kolegiju vodij regionalnih enot Policije.

Državni svet ugotavlja, da se šole pogosto znajdejo v vlogi enega od deležnikov v sistemu tudi v primeru prepovedi približevanja posameznemu otroku, pri čemer prav tako pogrešajo bolj poglobljeno sodelovanje med institucijami (s centri za socialno delo, Policijo itd.). Potrebujejo namreč več podpore, ker imajo pogosto občutek, da se s težavami z nasiljem soočajo sami. Združenje hkrati poudarja, da mora biti šola nevtralen prostor, kjer ima otrok občutek varnosti.

Državni svet je bil seznanjen, da je pristojna komisija Državnega sveta ob zavedanju širine obravnavane tematike, ki se je dotika predložena resolucija, na sejo povabila tudi Zdravniško zbornico Slovenije ter Združenje zdravnikov družinske medicine, ki so svojo udeležbo na seji opravičili, na sejo pristojne komisije Državnega sveta pa so bili vabljeni tudi Združenje za pediatrijo - Slovensko zdravniško društvo, Socialna zbornica Slovenije, Društvo SOS telefon, TOM telefon – Zveza prijateljev mladine Slovenije, Društvo Ženska svetovalnica, Društvo za nenasilno komunikacijo in Ministrstvo za solidarno prihodnost, katerih predstavniki se seje pristojne komisije Državnega sveta prav tako niso udeležili.

Državni svet na podlagi seznanitve z vsemi sedmimi ključnimi cilji dopolnjenega predloga resolucije in v njihovem okviru oblikovanimi ukrepi ugotavlja, da je pristop predlagatelja k oblikovanju resolucije dober, saj vsak vsebinski sklop zajema uvodni -

teoretični del, ki je nujen za razumevanje posameznih ukrepov in kazalnikov, čemur sledijo v tabelah dokaj podrobno opredeljeni nosilci, dejavnosti ter merila za ugotavljanje uspešnosti izvajanja resolucije.

Državni svet ugotavlja, da dopolnjen predlog resolucije precej podrobno obravnava socialnovarstveni vidik problematike, vidik Policije in sodišč ter nevladnih organizacij, medtem ko sta področji zdravstva ter vzgoje in izobraževanja malo manj intenzivno vključeni med posamezne ukrepe, kljub temu da je delovanje teh dveh sektorjev najširše dostopno celotni populaciji. Ko gre za otroke kot žrtve nasilja, namreč ta pojav najlažje zaznajo v vrtcu in šoli, pa tudi na sistematskih pregledih ali pri pediatrih, v centrih za duševno zdravje, v okviru preventivnih aktivnosti, ki jo strokovnjaki za zdravstveno-vzgojno delovanje izvajajo v šolah, ko so otroci hospitalizirani itd. Ko gre za starejše, je zaznava nasilja in zanemarjanja najbolj pogosta v ambulanti pri osebem zdravniku ali ob obisku patronažne službe. Pomembno vlogo pri odkrivanju morebitnega nasilja imajo tudi društva upokojencev, lokalne humanitarne organizacije idr. Ko gre za nasilje nad ženskami, še posebno, če so ogrožene v nasilnem odnosu, je slednjim najbolj varno spregovoriti o nasilju v ambulanti osebnega zdravnika (tudi medicinski sestri), na ginekološkem pregledu ali ob drugem zdravljenju. Ko gre za druge ranljive skupine, npr. osebe s posebnimi potrebami, pa so prav vzgojno-varstveni zavodi ter zdravstvo ponovno na prvem mestu možne zaznave nasilja. Posledično Državni svet poziva, da se v resoluciji da več poudarka tudi prej navedenima družbenima segmentoma, ki sta ključna pri čimprejšnjem odkrivanju nasilja in njegovem preprečevanju, prav tako sta najbolj dostopni vstopni točki z vidika nudenja prve pomoči žrtvi nasilja.

Državni svet ugotavlja, da sta dva segmenta nasilja, ki se ju dotika predlog resolucije – nasilje v družini in nasilje nad ženskami – lahko medsebojno tesno povezana, lahko pa tudi čisto ločena eden od drugega (npr. že z vidika storilca, ki je lahko družinski član ali nekdo izven družine). Obenem pa nasilje v družini, ki ostaja velik družbeni problem, proti kateremu se je nenehno treba boriti, prepozna kot najbolj boleče in tudi najmanj sprejemljivo, saj so ljudje v družinah čustveno in ekonomsko soodvisni.

Glede statističnih podatkov, na podlagi katerih se oblikuje posamezne ukrepe, Državni svet ocenjuje, da so slednji resda lahko v veliko pomoč, po drugi strani pa ni nujno, da kažejo realno sliko, kot je bilo opozorjeno že s strani Ministrstva za notranje zadeve in Združenja ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije. Statistično se namreč nasilje v družini zmanjšuje tudi v primeru gospodarskih kriz in drugih družbenih ukrepov, ki vodijo do večje soodvisnosti družinskih članov. V takšnih časih je odkrivanja nasilja veliko težje, prav tako pa lahko takšni podatki nakazujejo na neke resnejše spremembe v družbi v negativno smer.

Državni svet kot enega od možnih razlogov, da se v Sloveniji nasilja v družini ne prijavlja, prepozna neustrezno stanovanjsko politiko, saj so razmere na tem področju trenutno takšne, da se osebe, ki doživljajo nasilje, težko umaknejo na varno, v kakšno drugo nastanitev.

Statistično gledano se kot najbolj pogoste žrtve nasilja prepozna ženske z otroki, pri čemer je treba vzeti v obzir, da so določeni segmenti (potencialnih) žrtev nasilja še vedno zelo stigmatizirani (npr. moški), o čemer se v družbi še vedno premalo govori. V to skupino sodijo tudi starejše ženske, ki so zlasti na podeželju pogosto žrtve

trpinčenja znotraj družine tako psihično, telesno in ekonomsko. Tudi to tematiko se po oceni Državnega sveta premalo izpostavlja in o njej se premalo javno govori.

Državni svet podpira vse aktivnosti in ukrepe, ki lahko pripomorejo k izboljšanju sistema pomoči žrtvam nasilja, pri čemer še posebej izpostavlja velik pomen preventivnih, ne zgolj kurativnih aktivnosti. Pri tem posebej poudarja, da odločitve o uvedbi aktivnosti ali ukrepov na področju preprečevanja nasilja v družini in nad ženskami ne bi smele biti odvisne od trenutnega stanja državnega proračuna, ampak bi se jih moralo financirati prednostno. Se pa hkrati zaveda, da nekateri predlagani ukrepi terjajo precejšnja finančna sredstva, kar bi lahko v bistveni meri omejilo ali celo preprečilo njihovo izvajanje, zato navaja k iskanju dodatnih ukrepov in rešitev v okviru že obstoječih ukrepov, ki se jih že zdaj uspešno izvaja na podlagi Zakona o preprečevanju nasilja v družini in za katere so že sistemsko zagotovljena določena sredstva.

Državni svet kot posebej kritično izpostavlja tudi spletno nasilje, pri čemer ocenjuje, da se mladi še vedno ne zavedajo dovolj vseh možnih negativnih posledic objav podrobnosti iz svojega zasebnega življenja ali pošiljanja fotografij neznancem, kar lahko rezultira tudi v morebitnih nadlegovanjih, zalezovanjih, kaznivih dejanjih itd., Državni svet zato podpira čim več aktivnosti na navedenem področju, saj gre za vrsto nasilja, ki se ga težje odkriva, saj se ga tudi najlažje skriva, četudi ga je v realnosti najbrž veliko. Državni svet meni, da morata tako kot pri ostalih vrstah nasilja, tudi pri tem družba kot celota, predvsem pa vsak posameznik (starši, vrstniki, učitelji, drugi strokovnjaki, ki prihajajo v stik z žrtvami ali povzročitelji tovrstnega nasilja) prevzeti odgovornost in skrbeti za to, da bo tovrstnega nasilja čim manj in da se ga bo ustrezno prijavljalo in sankcioniralo, saj zgolj zaveze na tem področju, zapisane v resoluciji, ne zadoščajo za doseg zadane cilja.

Predlog resolucije predvideva tudi vzpostavitev stalnega medresorskega delovnega telesa, ki naj bi bilo sestavljeno iz predstavnikov in predstavnic relevantnih resorjev, nevladnih organizacij ter strokovnjakov in strokovnjakinj s področja preprečevanja in obravnave nasilja v družini in nasilja nad ženskami (ministrstva in ustrezni vladni organi, javni zavodi, nevladne organizacije in akademska sfera), pri čemer se Državni svet sprašuje, kako da takšno delovno telo, glede na vse informacije o dobrem medresorskem sodelovanju na tem področju, še ne obstaja.

Državni svet v zvezi s predvideno vsebinsko nadgradnjo aktivnosti centrov za socialno delo v povezavi z nasiljem v družini in nad ženskami ugotavlja, da vsi v družbi pričakujejo, da bodo ravno slednji ključni akterji pri prepoznavi nasilja v družini, kar pa je, glede na vse kadrovske stiske in dodatne naloge, ki se jim jih nalaga (npr. v zvezi z dolgotrajno oskrbo), nemogoče pričakovati.

Državni svet poziva tudi k pospešitvi sodnih postopkov obravnave nasilja v družini in nad ženskami, saj slednji še vedno trajajo predolgo in žrtve so prepozno deležne ustrezne zaščite in so predolgo izpostavljene morebitnemu nadaljevanju nasilja.

Državni svet prav tako meni, da bi se v predlogu resolucije moralo dati poseben poudarek preprečevanju nasilja na delovnem mestu. Pri tem je Zveza svobodnih sindikatov Slovenije že v času priprave predloga resolucije pozvala, da se v predlog resolucije vključi tudi ukrep preprečevanja in prepoznave nasilja v družini v svetu dela,

kar je bilo kasneje tudi upoštevano, prav tako pa delno vključeno tudi v zadnjo novelo Zakona o delovnih razmerjih (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 144/23); ZDR-1D). Pri tem Državni svet opozarja, da Slovenija še vedno ni ratificirala Konvencije 190 – Konvencije o odpravi nasilja in nadlegovanja v svetu dela, na kar Zveza svobodnih sindikatov Slovenije opozarja že kar nekaj časa, tudi v povezavi s praznovanjem 8. marca, dneva žena. Del podpore pri preprečevanju nasilja na delovnem mestu namreč lahko predstavljajo tudi določbe navedene konvencije, možne pa so tudi še izboljšave Zakona o delovnih razmerjih in Kazenskega zakonika.

Državni svet glede zastavljenega cilja visoko usposobljenega kadra, ki se srečuje z žrtvami nasilja v družini in nad ženskami, ugotavlja, da se v šolah lahko odkrije marsikatero vrsto nasilja, tudi družinsko in medvrstniško, pri čemer pa ne pomaga zgolj dobro vzpostavljen sistem izobraževanja učiteljev oziroma tistih, ki se na področju šolstva ukvarjajo z mladimi in prepoznajo nasilje znotraj šolskega zavoda in družine, če se hkrati ne postopa v skladu z danimi zakonskimi možnostmi in zavezami, ki iz tega izhajajo. Praksa namreč kaže, da šole zaznane nasilje pogosto prikrivajo javnosti, da zaradi tega šola kot ustanova ne bi utrpela kakšnih negativnih posledic. Če se resnično zasleduje cilj ničelne stopnje tolerance do nasilja, bi bilo po oceni Državnega sveta treba sankcionirati odgovorne osebe, ki zaznanega nasilja ne prijavijo in ki ne odreagirajo v skladu z zakonodajo in pravilniki.

Državni svet izpostavlja, da bi morali biti znotraj ciljev predloga resolucije posebej pozorni na posamezne nove elemente ali subjekte, ki jih uvaja zakonodaja z drugih področij in lahko vplivajo na učinkovitost zadanih ukrepov na področju preprečevanja nasilja v družini. Npr. Zakon o dolgotrajni oskrbi predvideva nov institut, to je oskrbovalca družinskega člana, ki bo v tesnem stiku z uporabnikom storitve dolgotrajne oskrbe. Ker gre za osebe, ki so še posebej ranljive, bi bilo treba ustrezno predvideti način preverjanja oseb, ki bodo izvajale oskrbo, tudi z vidika preprečevanja nasilja v družini. Razmišljati bi bilo torej treba tudi o ustreznih načinih odkrivanja morebitnega nasilja v povezavi z izvajanjem navedene oblike oskrbe, ki se jo bo izvajalo v domačem okolju in jo bo posledično težje nadzirati tudi z vidika izvajanja morebitnega nasilja nad uporabniki.

Državni svet izraža tudi podporo načinu ozaveščanja posameznikov o nasilju v družini in na drugih področjih z zloženkami, ki lahko tistim, ki se zaradi stiske in strahu ne upajo drugače izpostaviti, ponudi prve informacije, kako lahko pridobijo pomoč.

V zvezi z nujnostjo intersekcijskega oblikovanja kampanj, namenjenih obveščanju, kot se izpostavlja v okviru 4. cilja predloga resolucije, pa Državni svet izpostavlja, da pristojna komisija Državnega sveta 9. decembra 2024 načrtuje organizacijo posveta na temo obravnave nasilja nad ženskami s prav takšnim – intersekcijskim pristopom.

Kot možno rešitev za številne težave, povezane z nasiljem v družbi na splošno, pa Državni svet prepoznava decentralizacijo oziroma okrepljeno regionalizacijo države, za katero si Državni svet prizadeva že dlje časa in ki bi lahko vodila do rešitev, prilagojenih posamezni regiji in njenim potrebam.

Državni svet je bil seznanjen, da je pristojna komisija Državnega sveta podprla konkretne pripombe posameznih deležnikov k posameznim segmentom predloga

resolucije in podala tudi svoje konkretne pripombe k posameznim vsebinskim sklopom predloga resolucije, pri čemer je predlagatelj in kvalificirane predlagateljice amandmaje pozvala, da v nadaljevanju zakonodajnega postopka podrobneje proučijo in v čim večji možni meri upoštevajo v njenem mnenju zapisane konkretne predloge in pripombe.

Državni svet ugotavlja, da je matični Odbor Državnega zbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide (v nadaljevanju: matični odbor Državnega zbora) na 25. seji 11. aprila 2024 sprejel amandmaje poslanskih skupin Svoboda, SD in Levica k: poglavju 1. Uvod; poglavju 2. Koncept, cilji in temeljna prednostna področja; podpoglavju 3.3. Visoko strokovno usposobljen kader, ki se pri svojem delu srečuje s problematiko nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter žrtvami tovrstnega nasilja; podpoglavju 3.5. Izboljšani, posodobljeni ali nadgrajeni predpisi na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter pomoči žrtvam tovrstnega nasilja, z vključitvijo vidika spola; poglavju 4. Kratice in poglavju 5. Viri. Pa tudi amandmaje odbora k podpoglavju 3.1. Raznoliki, trajni, kakovostni in široko dostopni socialnovarstveni in drugi programi pomoči žrtvam nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter programi, namenjeni povzročiteljem nasilja v družini in nasilja nad ženskami; k Podpoglavju 3.2. Izboljšana obravnava, položaj in zaščita žrtev nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter izboljšani postopki (prakse) urejanja te problematike; podpoglavju 3.4. Ničelna stopnja tolerance do nasilja v družini in nasilja nad ženskami, velika ozaveščenost družbe na tem področju in preventivno delovanje; podpoglavju 3.6. Zagotovljeni kakovostni podatki o nasilju v družini in nasilju nad ženskami ter podpoglavju 3.7. Izboljšana organizacija področja preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami, človeški in finančni viri za trajnostno delovanje sistema ter okrepljeno in usklajeno sodelovanje vseh relevantnih deležnikov.

Državni svet na podlagi navedenega ugotavlja, da je matični odbor Državnega zbora upošteval zgolj pripombe Zakonodajno-pravne službe Državnega zbora, ki so bile po večini redakcijske in ne vsebinske, ni pa upošteval predlogov pristojne komisije Državnega sveta in ostalih deležnikov, ki so se udeležili seje pristojne komisije Državnega sveta, zato **Državni svet ponovno poziva predlagatelja in ostale kvalificirane predlagateljice amandmaje da v nadaljevanju obravnave dopolnjenega predloga resolucije proučijo in pri končni različici resolucije upoštevajo naslednje konkretne predloge in pripombe:**

K podpoglavju 3.1. in 1. CILJU (Raznoliki, trajni, kakovostni in široko dostopni socialnovarstveni in drugi programi pomoči žrtvam nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter programi, namenjeni povzročiteljem nasilja v družini in nasilja nad ženskami)

K uvodu k 1. cilju (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

Dopolnjen predlog resolucije govori o nujnosti zagotovitve dodatnih programov za posebne ranljive skupine (starejše ženske, osebe z invalidnostjo, romske ženske in dekleta, migrantke ...), ki naj bi se jih integriralo v že obstoječe programe. Poziva se tudi k večji razpršenosti in dostopnosti programov po regijah.

Državni svet meni, da je v povezavi z vsemi prej naštetimi ranljivimi skupinami nujno kot nosilca posameznih ukrepov predvideti tudi segment zdravstva. Ker je skoraj pri

vseh naštetih skupinah v predlogu resolucije zdravstvo v praksi vključeno v njihovo obravnavo zaradi njihovih posebnih potreb ter njihovega zdravljenja, mu je treba v tem oziru opredeliti tudi ustrezno vlogo, specialna znanja ter protokole delovanja.

Predlaga se tudi, da se MZ smiselno vključi kot (dodatnega) nosilca posameznih ukrepov, predvidenih znotraj 1. CILJA, saj je trenutno slednji kot nosilec ukrepov predviden le pri dveh področjih – pri ukrepu pod št. 9 (Širitev obstoječih programov na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami (na primer treningi starševskih veščin oziroma programi starševstva za izboljšanje odnosov z otroki in spodbujanje njihovega razvoja ter programi primarne preventive na področju duševnega zdravja) ter pri ukrepu pod št. 14 (Razviti in zagotoviti financiranje programov za pomoč osebam s težavami v duševnem zdravju – žrtvam nasilja, ki potrebujejo razširjeno strokovno pomoč z aktivnim in stalnim sodelovanjem zdravstvenih služb (centri za duševno zdravje v sodelovanju s socialnovarstvenimi programi)).

K ukrepu pod št. 13 (predlagatelj: Skupnost socialnih zavodov Slovenije in Skupnost centrov za socialno delo Slovenije):

Ukrep predvideva ponovno zagotovitev izvajanja kriznih namestitev za starejše žrtve nasilja in odrasle žrtve nasilja s posebnimi potrebami v domovih za starejše. Predlaga se, da se kot izvajalce ukrepa opredeli tudi posebne zavode za odrasle, kamor se namešča odrasle osebe s posebnimi potrebami.

Opozarja se tudi na to, da ni na voljo vnaprej določenih postelj po posameznih regijah za izvajanje kriznih namestitev. Po podatkih Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije bi zadoščalo, če bi se v vsaki od regij zagotovilo po dve takšni postelji, pri čemer pa Skupnost socialnih zavodov Slovenije opozarja, da bi morali ustrezno določiti tudi pavšal za plačilo navedenih postelj, saj morajo izvajalci nastanitve v primeru, ko takšne namestitve niso zasedene, vseeno kriti stroške kadra, kar trenutno (še) ni urejeno. Skupnost socialnih zavodov Slovenije ob tem poroča o 600 praznih posteljah v socialno varstvenih zavodih, pri čemer nobena od teh ni tudi dejansko na voljo, saj so glede na kadrovske zmožnosti socialni zavodi polno zasedeni.

Skupnost socialnih zavodov Slovenije v zvezi z zagotavljanjem kriznih namestitev za starejše osebe opozarja tudi na potrebo po spremembi Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO, 196/21 – ZDOsk, 82/23 in 84/23 – ZDOsk-1; ZSV), saj 98. člen ZSV določa, da se krizne namestitve financira iz proračuna, 49. člen istega zakona, ki opredeljuje izvajalce kriznih namestitev, pa socialno varstvene zavode med slednje ne vključuje.

Posledično bi bilo treba spremeniti tudi Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva (Uradni list RS, št. 38/04, 23/06, 42/07 in 4/14), ki v 40.a členu določa, da se na prošnji za krizno namestitev med drugim navede tudi podatke o plačilu storitev, kar bi v primeru namestitev oseb, ki so žrtve nasilja, pomenilo, da bi bile slednje zavezane za plačilo navedene storitve, kar pa ne bi bilo sprejemljivo. Navedeno bi bilo torej smiselno uskladiti z morebitnimi spremembami zakonodaje.

Prav tako prej navedeni člen pravilnika določa, da lahko krizna namestitvev traja največ 21 dni, po poteku tega obdobja pa se bivanje lahko nadaljuje v drugih oblikah institucionalnega varstva na podlagi sklenjenega dogovora med izvajalcem in upravičencem. Ker pa ni vnaprej določenih kapacitet za tovrstne namestitve, so po zaključku 21. dne možnosti za ureditev problematike nične. Skupnost socialnih zavodov Slovenije zato predlaga novo ureditev, po kateri bi imele žrtve nasilja, ki bi bile krizno nameščene v okviru institucionalnega varstva, po poteku krizne namestitve prednost pri namestitvi v posamezno institucijo. Na podoben način je že urejena prednostna namestitvev za invalide. Skupnost socialnih zavodov Slovenije posledično poziva odločevalce, da predvidenemu ukrepu sledijo tudi vse ustrezne aktivnosti, ki bodo omogočile njegovo dejansko izvajanje.

Da bi bilo treba v dopolnjenem predlogu resolucije več pozornosti nameniti starejšim ženskam, ki so prav tako žrtve nasilja v intimnih družinskih in partnerskih skupnostih, kjer zanje ni na voljo ustreznih izhodov, npr. v krizne namestitvev za starejše osebe, že dlje časa opozarja tudi Skupnost centrov za socialno delo Slovenije. Poziva, da se čim prej uredi navedene namestitvev in financiranje njihovega delovanja.

Državni svet poleg zagotavljanja kriznih namestitvev za ženske in otroke poziva tudi k zagotovitvi kriznih namestitvev za moške, žrtve nasilja, saj se ne smemo slepiti, da slednje ne obstaja, četudi ga morebiti moški prijavljajo v manjši meri. Če ne drugega, statistični podatki glede samomorov med moškimi jasno nakazujejo, da so slednji pogosto v velikih stiskah in da tudi oni potrebujejo ustrezne podporne mehanizme.

Državni svet spodbuja tudi okrepitev mreže nastanitev na način, da bodo slednje zagotovljene v vseh regijah v državi. Pri tem bi morali slediti dobrim praksam iz tujine in biti malo bolj inovativni (primer pilotnih projektov v drugih državah EU, v okviru katerih rešujejo več družbenih problemov hkrati – npr. zagotavljanje hkratne namestitvev mladih mamic, ki se znajdejo v stiski, skupaj s starejšimi ženskami, ki jim lahko pomagajo pri izzivih v življenju in skrbi za otroke). Z inovativnimi rešitvami bi po oceni Državnega sveta lahko prihranili proračunska sredstva in naslovili več družbenih izzivov hkrati.

K ukrepu pod št. 17 (Predlagatelj: pristojna komisija Državnega sveta):

Ukrep predvideva vzpostavitev večgeneracijskih centrov, ki bodo v okviru svojega programa pokrivali tudi vsebino nasilja v družini in nasilja nad ženskami. Državni svet meni, da imamo tovrstnih centrov po državi že dovolj, zato ni treba ustanavljati novih, ampak zgolj združiti oziroma razširiti njihove vsebine in v nove kapacitete vnesti nove programe.

K podpoglavju 3.2. in 2. CILJU (Izboljšana obravnava, položaj in zaščita žrtev nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter izboljšani postopki (prakse) urejanja te problematike):

K ukrepu pod št. 1 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

V okviru podpoglavja 3.2. je v tabeli ukrepov, povezanih z 2. ciljem pod št. 1 zapisano, da se mora dvigniti nivo strokovne obravnave žrtev nasilja na vseh ravneh in v vseh

institucijah. Žrtve nasilja v družini in ženske kot žrtve nasilja naj bi obravnavali strokovnjaki in strokovnjakinje s specializiranimi strokovnimi znanji.

V pripravo in izvedbo navedenih izobraževanj mora biti nujno vključeno tudi področje zdravstva, saj zdravstveni delavci najbolje vedo, kako lahko znotraj kliničnih poti zdravljenja obravnavajo zaznano nasilje, nudijo zaupni pogovor, informirajo o obravnavi in virih pomoči, speljejo obravnavo nasilja v skladu z Zakonom o preprečevanju nasilja v družini in Pravilnikom o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini (Uradni list RS, št. 31/09 in 42/17).

Poleg tega je treba pri obravnavi žrtev nasilja upoštevati vse tri nivoje zdravstva (primarni, sekundarni in terciarni) ter posebej opredeliti vlogo patronažne službe, ki samostojno vstopa v družino in zaznava nasilje.

Državni svet je bil v zvezi z izobraževanjem zdravstvenih delavcev za prepoznavo nasilja in ustrezno ukrepanje s strani Ministrstva za zdravje seznanjen, da se bo v prihodnje še pospešilo vključevanje vsebin, povezanih z nasiljem v družini in nad ženskami, v programe zdravstvenih fakultet (npr. za delo s travmatiziranimi osebami za prepoznavo nasilja v družini), izbirni predmeti, povezani s temi specifičnimi znanji, pa so že na voljo specializantom v okviru specializacije iz družinske medicine.

K ukrepu pod št. 3 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

V okviru ukrepa št. 3, ki govori o izboljšanju prakse celovite obravnave žrtev spolnega nasilja, spolnih zlorab in prisilnih porok za odrasle žrtve, je treba predvideti, da ima glede spolnega nasilja ključno vlogo ginekološka urgentna ambulanta, kjer morajo biti zaposleni usposobljeni za strokovno delovanje ob zaznavi spolnega nasilja, posilstva.

K ukrepu pod št. 8 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

Pri poenotenju kriterijev ogroženosti žrtev naj se ne pozabi na področji zdravstva ter vzgoje in izobraževanja. Nujno je, da zaposleni v obeh sektorjih poznajo navedene kriterije, da znajo ustrezno ukrepati v zaščito žrtev nasilja, še posebej če so žrtve mladoletne, starejše ali imajo posebne potrebe.

K ukrepu pod št. 17 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

Glede informiranja tujk/ tujcev v njim razumljivem jeziku naj se ne pozabi na področje zdravstva, ki prihaja v stik z vsemi navedenimi. Zloženke, namenjene ozaveščanju in informiranju, morajo biti nujno na voljo (tudi) v zdravstvenih domovih, ambulantah, ginekoloških ambulantah itd.

K ukrepu pod št. 23 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

Kot nosilec ukrepa pod št. 23 (Priprava strokovnega gradiva o nasilju v družini in nasilju nad ženskami za vse strokovnjake, ki delajo na področju nasilja v družini in nasilja nad ženskami) je predvideno zgolj Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, kar ne zadošča. Kot nosilce in pripravljavce strokovnega gradiva bi bilo treba vključiti tudi druge ministrske resorje, med drugim zdravstvo, saj bo tovrstno

gradivo lahko dovolj široko zastavljeno in kakovostno le, če bodo pri njegovem nastanku sodelovali strokovnjaki z vseh področij.

K ukrepu pod št. 24 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

V ukrep vzpostavitve regijskih multidisciplinarnih timov za obravnavo pojavnih oblik nasilja z namenom večjega ozaveščanja in boljšega operativnega delovanja vseh so vključeni različni ministrski resorji (za delo, zdravje, notranje zadeve, vzgojo in izobraževanje), pri čemer bi bilo treba bolj natančno opredeliti, kdo in na kakšen način bo sodeloval v timih s področja zdravstva. Če takšne naloge niso opredeljene znotraj siceršnjih delovnih in strokovnih nalog in kompetenc zdravstvenih delavcev, se slednji morda ne bodo mogli vključevati v delo navedenih multidisciplinarnih timov, kljub temu da bi bila njihova prisotnost na tem področju nujna.

K podpoglavju 3.3. in 3. CILJU (Visoko strokovno usposobljen kader, ki se pri svojem delu srečuje s problematiko nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter žrtvami tovrstnega nasilja):

K uvodu k 3. cilju (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

V podpoglavju 3.3. in uvodu k 3. cilju je zapisano, da se nekateri strokovnjaki že zdaj niso redno udeleževali izobraževanj, povezanih s področjem nasilja v družini; poleg sodnikov in tožilcev tudi zdravniki.

Zato se predlaga, da se udeležbo zdravnikov na multidisciplinarnih timih ter na izobraževanjih uredi sistemsko, kar naj se opredeli kot eden od ukrepov v predlogu resolucije. Poleg zdravnikov naj se v izobraževanja vključi tudi zaposlene v zdravstveni in babiški negi, ki so pogosto prvi in najtesnejši stik s pacientkami in pacienti in imajo možnost pogovora z žrtvami ter s tem hitrejše zaznave nasilja. Še posebno to velja za patronažno službo, ki ima pri tem posebno vlogo in pomen.

K ukrepu pod št. 2 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

Ukrep predvideva vzpostavitev oziroma nadaljevanje rednih, obveznih in neobveznih, sistematičnih, specializiranih in tudi medresorskih izobraževanj ter usposabljanj za zaposlene na Policiji, sodiščih, tožilstvih, na področju socialnega varstva, v vzgojno-izobraževalnih zavodih, azilnih domovih in integracijskih hišah ter v zdravstvu oziroma za vse zaposlene, ki se pri svojem delu srečujejo z žrtvami spolnega nasilja in s povzročitelji nasilja.

Predlaga se, da se v pripravo in izvedbo navedenih izobraževanj na področju zdravstva nujno vključi zdravstvene delavce.

K ukrepu pod št. 3 (Predlagatelja: Zbornica–Zveza in Združenje ravnatelj in pomočnikov ravnatelj Slovenije):

Ukrep predvideva, da se vsem strokovnim delavcem in delavkam ter strokovnjakom in strokovnjakinjam, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter žrtvami tovrstnega nasilja omogočiti ustrezno supervizijo

oziroma intervizijo oziroma zagotovi strokovno psihološko pomoč (v primeru sodnikov, sodnega osebja in tožilcev).

Predlaga se, da se poleg že navedenih profilov (sodnikov, sodnega osebja in tožilcev) jasno navede tudi zdravstvene delavce in zaposlene v vzgoji in izobraževanju.

Jasno naj se opredeli vse poklicne profile, ki še nimajo zagotovljene supervizije in intervizije, čeprav se soočajo z nasiljem v družini.

Pogosto so šole tudi varne točke za otroke, zato je še toliko bolj pomembno, da se zagotovi visoko strokovno usposobljen kader, ki se pri svojem delu srečuje s problematiko nasilja v družini in nasilja nad ženskami. Sem sodita tudi storitvi supervizije in intervizije oziroma zagotovitev strokovne psihološke pomoči vsem, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko nasilja v družini in nasilja nad ženskami. Mednje sodijo tudi delavci v vzgoji in izobraževanju. Predlaga se, da se supervizije in intervizije organizira po občinah oziroma po regijah.

Pri tem Združenje ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije izpostavlja pomanjkanje ustrezno usposobljenega kadra za takšne primere. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje je sicer v pokovidnem obdobju zagotovilo dodatni delež svetovalnega kadra na šolah, a še vedno ne v zadostni meri.

K ukrepu pod št. 9 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

V okviru ukrepa pod št. 9 je navedeno, da naj se za zdravstvene delavce okrepi usposabljanja na področju prepoznavanja in ravnanja ob zaznavi nasilja.

Predlaga se, da se doda, da gre za zdravnike, zaposlene v babiški in zdravstveni negi in druge zdravstvene poklicne skupine. Pri pripravi in izvajanju usposabljanj naj vse našteje skupine tudi aktivno sodelujejo.

S ciljem okrepljenega medsektorskega pristopa in sodelovanja relevantnih deležnikov je treba pri nosilcih posameznih ukrepov poleg Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti dodati še druge ministrske resorje, ki so prav tako lahko povezani z izvajanjem posameznega ukrepa (npr. Ministrstvo za zdravje).

K podpoglavju 3.4. in 4. CILJU (Ničelna stopnja tolerance do nasilja v družini in nasilja nad ženskami, visoka ozaveščenost družbe na tem področju in preventivno delovanje):

K uvodu k 4. cilju (Predlagatelj: pristojna komisija Državnega sveta):

V dopolnjenem predlogu resolucije se v povezavi s ciljem doseganja ničelne stopnje tolerance kot enega od pomembnejših načinov ozaveščanja, bodisi kot del izobraževalnih kampanj bodisi v sklopu drugih dejavnosti, predvideva umetniško produkcijo. Pri tem Državni svet opozarja, da ni čisto jasno, katero ciljno publiko naj bi se s tem naslavljal, saj je treba ukrepe prilagoditi populaciji, ki so ji namenjeni.

K ukrepu pod št. 1 (predlagatelj: Združenje ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije):

Ukrep predvideva, da se v vsebinah gradiv za prenovljene učne načrte posveti pozornost smiselnemu vključevanju tem, kot so: enakost spolov, nestereotipne vloge spolov, medsebojno spoštovanje, nenasilna komunikacija v medosebnih odnosih, nasilje nad ženskami in dekleti zaradi spola, pravica do osebne integritete, spodbujanje samozavesti med otroci, da spregovorijo o nasilju, posledice medvrstniškega nasilja.

Predlaga se, da se gradivo s tovrstno tematiko vključi tudi v programe srednjih zdravstvenih šol, saj nekateri dijaki po srednji šoli zaključijo šolanje in se zaposlijo. S tem pa se lahko soočijo tudi z vprašanji nasilja v družini ali nasilja z ženskami, pri čemer niso dovolj opolnomočeni in nimajo dovolj znanja ter veščin.

Združenje ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije poudarja nujnost ničelne stopnje tolerance do nasilja, v zvezi s cilji, v katerih se omenja učne načrte in vključevanje tem o nasilju v učne načrte, pa dodaja, da je v navedeno aktivnost nujno vključiti strokovnjake, ki delujejo na področju vzgoje in izobraževanja v praksi.

Opozarjajo tudi na premišljeno uporabo posameznih términov (npr. nestereotipna vloga spolov, ki ga lahko vsak razume po svoje), ki jih je treba bolj jasno definirati. Prav tako predlagajo, da se v učnih načrtih omenja nasilje na splošno in ne parcialno, ker je vsaka oblika nasilja nesprejemljiva.

K podpoglavju 3.5. in 5. CILJU (Izboljšani, posodobljeni ali nadgrajeni predpisi na področju preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter pomoči žrtvam tovrstnega nasilja):

Predlaga se posodobitev predpisov, ki se dotikajo področja nasilja v družini in nad ženskami, v okviru vseh ministrskih resorjev, pri čemer naj se poseben poudarek da ranljivim skupinam žensk in drugim žrtvam nasilja (npr. starejšim osebam).

K ukrepu pod št. 6 (Pripombe: Ministrstvo za notranje zadeve):

Ministrstvo za notranje zadeve izpostavlja, da se s predlogom resolucije posega tudi na področje zakonodaje, ki se dotika pravic tujcev, pri čemer izpostavlja 50. člen Zakona o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo, 95/21 – popr., 105/22 – ZZNŠPP, 48/23 in 115/23; ZTuj-2), s katerim se je v nacionalno zakonodajo preneslo vsebino Istanbulske konvencije in ki se nanaša na žrtve trgovine z ljudmi, žrtve nezakonitega zaposlovanja in žrtve družinskega nasilja. Na podlagi navedenega člena Policija lahko tujcu, ki v naši državi prebiva nezakonito, a je žrtev nasilja v družini, na njegovo prošnjo ali po uradni dolžnosti dovoli, da se v državi zadržuje 90 dni (z možnostjo podaljšanja še za 90 dni iz utemeljenih razlogov), če se žrtev nasilja odloči, da bo sodelovala s pristojnimi organi pri preiskavi ali kot priča v kazenskem postopku zaradi družinskega nasilja. Iz utemeljenih razlogov se lahko žrtvi družinskega nasilja dovolitev zadrževanja podaljša za čas do 90 dni. Žrtvi družinskega nasilja se, ne glede na druge pogoje, določene v zakonu, za izdajo dovoljenja za prebivanje lahko izda dovoljenje za začasno prebivanje, če je pripravljena sodelovati kot priča v kazenskem postopku, kar potrdi pristojni državni tožilec, in v primeru obstoja osebnih okoliščin, ki utemeljujejo njeno prebivanje v Republiki Sloveniji.

S predlogom resolucije se kot ukrep pod št. 6 predlaga proučitev možnosti sprejema zakonske rešitve, ki bi tujkam in tujcem žrtvam nasilja v družini omogočil samostojno pridobitev statusa po Zakonu o tujcih oziroma po Zakonu o mednarodni zaščiti. Pri tem so že bile predlagane določene konkretne rešitve, v zvezi s katerimi Ministrstvo za notranje zadeve predlaga, da se jih pred morebitnim posegom v 50. člen Zakona o tujcih še enkrat dobro prouči. Npr. uvedbo možnosti, da se tujcu dovoli začasno bivanje v državi 90 dni tudi v primeru, ko se, kadar je žrtev nasilja v družini, odloči za sodelovanje v prekrškovnem ali drugem postopku, ne zgolj v primeru sodelovanja v preiskavi ali v kazenskem postopku, kot velja trenutno. Ministrstvo za notranje zadeve meni, da bi bilo morebitno tovrstno rešitev treba proučiti z vidika njene skladnosti z Istanbulsko konvencijo, saj slednja trenutno drugih postopkov, razen teh, ki so že zapisani v 50. členu Zakona o tujcih, ne predvideva. Ministrstvo za notranje zadeve izpostavlja tudi predlagano potencialno širitev zakonske podlage za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje žrtvam spolnega nasilja v povezavi s spremembami Zakona o tujcih, pri čemer opozarja, da Istanbulska konvencija v navedenem delu napotuje na uporabo postopka za pridobitev azila, zato tudi o morebitni tovrstni rešitvi predlaga dodaten razmislek. Izpostavlja tudi predlog za napotovanje tujcev, ki so žrtve nasilja v družini, v obravnavo na center za socialno delo, kar prav tako ne spada pod vsebino prej omenjenega zakona, zato bi bilo treba podrobneje proučiti tudi ustreznost te rešitve.

K podpoglavju 3.6. in 6. CILJU (Zagotovljeni kakovostni podatki o nasilju v družini in nasilju nad ženskami):

Splošno (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

Poleg nove krovne nacionalne raziskave, ki jo predvideva resolucija, bi bilo dobro načrtno in na podlagi poenotene metodologije raziskovati tudi posamezna področja prepoznavne in obravnave nasilja v družini in nad ženskami. V ožjih oziroma bolj fokusiranih raziskavah je namreč lažje identificirati ozka grla in primere dobrih praks v posameznih sektorjih, institucijah, postopkih.

K ukrepu pod št. 2 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

Ukrep predvideva, da se na področju zdravstvenega varstva nadgradi sistem vodenja podatkov o primerih nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter poenotiti način evidentiranja tovrstnih podatkov (vodenje podatkov po spolu, številu žrtev, starosti žrtve in povzročitelja ter razmerju med njima).

Predlogu za poenotenje beleženja primerov nasilja v vseh zdravstvenih ustanovah se izraža podpora, saj sta trenutno način in vsebina zabeleženih podatkov prepuščena vsaki posamezni zdravstveni ustanovi.

Predlaga se, da se vzpostavi centralni sistem evidentiranja nasilja v družini in nasilja nad ženskami, saj se trenutno podatki zbirajo ločeno po posameznih ministrskih resorjih oziroma področjih. Takšen pristop ne omogoča jasnega vpogleda v potek obravnave zaznanega nasilja, uspešnost obravnave, vključene deležnike, na kakšne ovire naletijo žrtve nasilja itd.

K ukrepu pod št. 3 (Predlagatelj: Združenje ravnateljev in pomočnikov ravnateljev Slovenije):

Ukrep predvideva, da vzgojno-izobraževalni zavodi vodijo podatke o primerih otrok, ki so žrtve nasilja v družini ter žrtve medvrstniškega nasilja na območju šole in površin, ki spadajo v šolski prostor (po spolu, starosti), ter jih redno posredujejo Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje do konca tekočega meseca.

Tovrstno zbiranje podatkov je po oceni Združenja ravnateljev in pomočnikov ravnateljev nesprejemljivo. Šole namreč s temi podatki ne razpolagajo, saj od centrov za socialno delo in Policije ne prejemajo podatkov o tem, kateri otroci in družine se soočajo z nasiljem v družini. Posledično združenje predlaga, da se ta ukrep iz predloga resolucije črta.

Glede vprašanja Združenja ravnateljev in pomočnikov ravnateljev, s kakšnim namenom naj bi se zbiralo te podatke, na kakšen način in za kaj bi se jih uporabilo, pa je bil Državni svet seznanjena, da bi Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje želelo pridobiti anonimizirane podatke šol po starosti in spolu v primerih medvrstniškega nasilja, saj trenutno nima vpogleda v dogajanje na šolah in ni seznanjeno s številom primerov medvrstniškega nasilja in njegovo strukturo, pri čemer nekatere šole o zaznanem nasilju niti ne poročajo, kar otežuje pripravo ustreznih ukrepov za izboljšanje stanja. K sprejemu ustreznih ukrepov namreč ministrstvo zavezujejo tudi številne smernice in priporočila (npr. skupine GREVIO ali Odbora ministrov Evropske unije za področje izobraževanja v zvezi s krepitvijo sistema prijave nasilja). Ministrstvo dodatno poudarja, da se ne bi zbiralo osebnih podatkov, ampak zgolj podatke v anonimizirani obliki.

K podpoglavju 3.7. in 7. CILJU (Izboljšana organizacija področja preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami, človeški in finančni viri za trajnostno delovanje sistema ter okrepljeno in usklajeno sodelovanje vseh relevantnih deležnikov):

K ukrepu pod št. 2 (Predlagatelj: Zbornica–Zveza):

Ukrep predvideva vzpostavitev stalnega medresorskega delovnega telesa za obravnavo problematike nasilja v družini ter nasilja nad ženskami in konzultacije (ki bo sestavljeno iz predstavnikov in predstavnic relevantnih resorjev in drugih ustreznih organov, nevladnih organizacij ter strokovnjakov in strokovnjakinj s področja preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami).

Predlaga se, da se poleg Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti že v predlogu resolucije jasno opredeli ostale deležnike, ki bodo sodelovali v takšnem medresorskem delovnem telesu (z ministrskih resorjev za zdravje, vzgojo, notranje zadeve itd.).«

Predlog mnenja Državnega sveta je bil SPREJET (prisotnih 36 državnih svetnic in svetnikov, 31 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

S tem je bila 5. točka dnevnega reda zaključena.

6. točka dnevnega reda:

- **Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zasebnem varovanju – zakonodajna iniciativa**

Pobudo državne svetnice Lidije Jerkič so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024, s sklicem seje.

Predlog zakonodajne iniciative je obravnavala pristojna Komisija za državno ureditev. Njeno poročilo so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024.

Predlog zakonodajne iniciative Državnega sveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024.

16. 4. 2024 so državne svetnice in svetniki po elektronski pošti prejeli Stališče Interesne skupine delodajalcev, na dan seje pa amandma državne svetnice Lidije Jerkič ter Stališče Interesne skupine delojemalcev k predlagani zakonodajni iniciativi.

Vsebino zakonodajne iniciative, predloženi amandma ter Stališče Interesne skupine delojemalcev je predstavila pobudnica za sprejem zakonodajne iniciative, državna svetnica Lidija Jerkič.

Poročilo Komisije za državno ureditev je predstavil državni svetnik Rajko Fajt.

V imenu Interesne skupine delodajalcev je razpravljal državni svetnik Jože Smole.

Razpravljali so državni svetniki Marko Staroveški, Dejan Crnek, Mitja Gorenšček in Marko Lotrič.

Dodatno obrazložitev v zvezi s predlogom zakonodajne iniciative je podala državna svetnica Lidija Jerkič.

Predsednik Državnega sveta je na glasovanje najprej dal naslednji **AMANDMA državne svetnice Lidije Jerkič**:

»V Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zasebnem varovanju se celotno besedilo nadomesti z besedilom, ki se glasi:

»I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Varnost je človekova pravica, ki je opredeljena v 34. členu Ustave Republike Slovenije¹ in 5. členu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic², in ima posebno mesto med človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami. Za uresničevanje pravice do varnosti v prvi vrsti skrbi država s svojimi inštitucijami, ki razpolagajo s sredstvi fizične in drugačne prisile.³ Zagotavljanje varnosti, reda in miru je temeljna naloga države, saj lahko le v varnem okolju ljudje uresničujejo svoje pravice in obveznosti.

Za zagotavljanje varnosti imamo v Sloveniji vzpostavljen sistem notranje varnosti, ki ga predstavljajo organi varnostnega sistema v ožjem smislu, kot so policija, državno tožilstvo, pravosodni organi ter nadzorni in inšpekcijski organi. V ta sistem se vključujejo tudi drugi državni organi ter inštitucije z uresničevanjem dejavnosti, kar prispeva k notranji stabilnosti in varnosti. Zasebno varovanje je omenjeno v temeljnem strateškem dokumentu s področja nacionalne varnosti v Sloveniji, to je Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije,⁴ v katerih je zapisano, da Republika Slovenija za zagotavljanje notranje varnosti razvija učinkovit, fleksibilen in odziven varnostni sistem ter omogoča sodelovanje in vključevanje drugih subjektov pri opravljanju zadev in nalog javne varnosti. Notranjo varnost zagotavlja z delovanjem inštitucij javne varnosti, policije, državnega tožilstva, inšpekcijskih in nadzornih organov, obveščevalno-varnostnih služb, drugih državnih organov, organizacij z javnimi pooblastili, zasebnih varnostnih družb in drugih organizacij zasebnega prava ter organov lokalne samouprave na temelju njihovega medsebojnega sodelovanja tako v Republiki Sloveniji kot na mednarodni ravni.

Poleg policije, ki je v tem sistemu ključnega pomena, saj ima kot represivni organ tudi največ pooblastil, s katerimi lahko posega v človekove pravice ali svoboščine, pa ne smemo prezreti gospodarskih družb za zasebno varovanje in samostojnih podjetnikov posameznikov, ki prispevajo pomemben delež k zagotavljanju javne varnosti. Država je del svojih pristojnosti na tem področju prenesla v izvajanje zasebnim varnostnim subjektom. Tako varovanje lahko imenujemo tudi nadstandardno. Država namreč vsem pod enakimi pogoji zagotavlja določeno raven varnosti. Kdor hoče, pa si lahko zagotovi višjo raven varnosti z uporabo zasebnih varnostnih storitev. Pri tem je pomembno tudi, koliko je posamezen naročnik varnostnih storitev pripravljen in sposoben plačati. Glede na to, da mora po naravi dela varnostno osebje pri zagotavljanju varnosti posegati v človekove pravice in temeljne svoboščine posameznika, je nujno, da to področje regulira država. Zasebne varnostne družbe s svojimi zaposlenimi (varnostnim osebjem) izvajajo podobne ukrepe, kot jih lahko na podlagi pooblastil izvajajo državni organi. Ukrepe smejo uporabiti pod pogoji in v primerih, določenih v zakonu.

¹ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a.

² Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjene s protokoli št. 3, 5 in 8 ter dopolnjene s protokolom št. 2, ter njenih protokolov št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11, Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 7/94.

³ Po klasičnem pojmovanju naj bi bila država oblast, ki ima monopol nad zakonito uporabo fizičnega nasilja, kar izhaja med drugim iz razprav Jeana Bodina, Thomasa Hobbesa in Maxa Webra.

⁴ Uradni list RS, št. 59/2019.

Zasebno varovanje je v Zakonu o zasebnem varovanju (v nadaljnjem besedilu: ZZasV-1)⁵ opredeljeno kot gospodarska dejavnost, namenjena varovanju ljudi in premoženja, ki jo Republika Slovenija ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost.

Zasebno varovanje kot pridobitno dejavnost lahko opravlja zgolj gospodarska družba ali samostojni podjetnik posameznik, ki ima registrirano dejavnost, veljavno licenco in izpolnjuje zakonske pogoje. Ministrstvo za notranje zadeve je 162 podjetjem podelilo dovoljenje oziroma licenco za opravljanje ene ali več oblik oziroma nalog zasebnega varovanja.⁶ Po podatkih Ministrstva za notranje zadeve je bilo dne 26. 1. 2024 v veljavi 6.537 službenih izkaznic varnostnega osebja.

V dejavnosti zasebnega varovanja je bila 14. 7. 2000 sklenjena Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja,⁷ ki je celovito urejala delovnopравни položaj zaposlenih v dejavnosti. Njena veljavnost je prenehala 2. 1. 2006. Po desetletnem vmesnem obdobju je bila sklenjena nova Kolektivna pogodba dejavnosti zasebnega varovanja,⁸ ki je pridobila lastnost razširjene veljavnosti.⁹ Ta pogodba je bila s strani sindikata odpovedana.¹⁰

Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja, podpisana 2016, ni rešila vseh vprašanj, kot jih rešuje večina drugih kolektivnih pogodb dejavnosti, zato sta se stranki te kolektivne pogodbe z določbo njenega drugega odstavka 4. člena izrecno zavezali, da se bosta zavzemali za sklenitev celovite kolektivne pogodbe v dejavnosti zasebnega varovanja, ki bo urejala tudi vse ostale pravice in obveznosti, ki v podpisani kolektivni pogodbi niso določene, med drugim tudi: ostalih še nedogovorjenih splošnih določb, pravic in obveznosti delodajalca in delavcev, pravic in obveznosti strank ter način reševanja sporov.

Ne glede na navedeno zavezo socialni partnerji na ravni dejavnosti kljub večkratnim pozivom reprezentativnega sindikata, da se pogajanja začnejo, niso pristopili k pogajanju za sklenitev celovite kolektivne pogodbe. S strani predstavnikov delodajalcev v dejavnosti je bilo namreč do sklenitve kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti izraženo izrazito odklonilno stališče, kljub temu da je sindikat na Ministrstvo za notranje zadeve posredoval pobudo, da se slednje aktivno vključi v prizadevanja, da bi prišlo do socialnega dialoga v dejavnosti zasebnega varovanja.

Dejavnost zasebnega varovanja nesporno prispeva pomemben delež k skupni varnosti v Republiki Sloveniji, kot gre razbrati iz Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije in Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in

⁵ Uradni list RS, št. 17/11.

⁶ Podatki so dosegljivi na spletu, URL:

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNZ/Dokumenti/DPDVN/Zasebno-varovanje/2023/Seznam-imetnikov-licenc-16.1.2024.xlsx>

⁷ Uradni list RS, št. 73/00, 29/03, 44/07 in 55/07.

⁸ Uradni list RS, št. 5/2016.

⁹ Uradni list RS, št. 9/2016.

¹⁰ Sklep o odpovedi kolektivne pogodbe je dosegljiv na spletu: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2023-01-0733/sklep-o-odpovedi-kolektivne-pogodbe-za-dejavnost-zasebnega-varovanja>

zatiranja kriminalitete.¹¹ Zasebno varovanje ima izjemno vlogo tudi na področju varovanja kritične infrastrukture, saj na podlagi Uredbe o obveznem organiziranju varovanja¹² in ZZasV-1 izvaja varovanje precejšnjega števila objektov, ki so za državo posebnega pomena. Velik poudarek v dejavnosti zasebnega varovanja je na doslednem spoštovanju zakonitosti, človekovih pravic in svoboščin ter načel pravne države.

Pri dejavnosti zasebnega varovanja gre za dejavnost, ki se izvaja v javnem interesu in na podlagi licenc, ki jih pristojno ministrstvo podeljuje zasebnim izvajalcem. S pridobitvijo licence postanejo izvajalci nosilci zagotavljanja varnosti ljudi in premoženja v Republiki Sloveniji. Gre za izvajanje dejavnosti, ki spada v eno izmed temeljnih nalog države, zaradi česar je v interesu države, da pogodbe sklepa z izvajalci, ki spoštujejo predpise, in sicer tudi na davčnem in delovnopравnem področju.

Reprezentativni sindikat že leta opozarja na številne kršitve delovnopравne zakonodaje v dejavnosti zasebnega varovanja, ki so med drugim tudi posledica odsotnosti socialnega dialoga v tej dejavnosti. Sindikat prav tako opozarja na zlorabo sistema prostovoljnega dogovarjanja v dejavnosti zasebnega varovanja, ker se delodajalska stran kljub izrecni zavezi v Kolektivni pogodbi dejavnosti in pridobljeni reprezentativnosti ni želela pogajati in zavrača kakršen koli socialni dialog. Gospodarski subjekti se tako izogibajo zakonskim obveznostim in opravljajo zasebno varovanje v nasprotju z zakonodajo in interesi javnosti.

V nadaljevanju so navedena področja, na katerih Sindikat komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SKVNS), ki je na ravni države reprezentativen za dejavnost zasebnega varovanja, zaznava največ kršitev in težav v dejavnosti zasebnega varovanja.

Plačilo za delo

SKVNS opozarja na izredno nizke povprečne plače v dejavnosti: povprečna plača v letu 2022 je bila v dejavnosti zasebnega varovanja 1.346,46 EUR,¹³ povprečna plača v Republiki Sloveniji za leto 2022 pa je znašala 2.023,92 EUR. Po drugi strani podjetja v dejavnosti zasebnega varovanja ustvarjajo precejšnje dobičke. Po mnenju SKVNS so dobički podjetij ustvarjeni v veliki meri na račun nizkih plač in prihodkov, ki so povezani z obdobjimi usposabljanji varnostnega osebja.

V dejavnosti zasebnega varovanja se zaradi zavračanja socialnega dialoga s strani predstavnikov delodajalcev osnovne plače delavcev ne usklajujejo redno na letni ravni. Zaposlenim se povečuje zgolj doplačilo do minimalne plače, v nekaterih primerih so ta doplačila resnično visoka, tudi do 700,00 EUR. V tej dejavnosti po oceni SKVNS prejema doplačilo do minimalne plače prek 60 % zaposlenih. Posledično zaposleni v dejavnosti zasebnega varovanja prejemajo nizke dodatke za težje pogoje dela, saj se ti obračunavajo od njihove osnovne, ki pa ne dosega niti višine minimalne plače. Ob takšnem stanju, ko se dodatki obračunavajo od skrajno nizkih osnovnih plač, se zastavlja tudi vprašanje o zakonitosti takšnih obračunov, saj ekstremno nizki dodatki

¹¹ Uradni list RS, št. 43/2019.

¹² Uradni list RS, št. 80/2012.

¹³ SKP 80.100 (varovanje).

za težje pogoje dela ter ostali dodatki, ki jih določa delovnopravna zakonodaja, ne izpolnjujejo svojega zakonsko opredeljenega namena.

Področje delovnega časa

Zaposleni v dejavnosti zasebnega varovanja v povprečju opravijo bistveno več ur, kot znaša povprečni mesečni delovni čas. Delavci povprečno opravijo več kot 200 in vse tja do 240 ur na mesec, medtem ko je plača ob takem številu ur le nekoliko nad višino minimalne plače zaradi nizko določenih osnovnih plač.

Pogoste so težave pri razporejanju in prerazporeditvi delovnega časa. Zaposleni dobijo raspored le za nekaj dni vnaprej, tako da imajo veliko težav pri organiziranju svojega zasebnega življenja.

Zaposleni pogosto nimajo možnosti odmora med delovnim časom, ker opravljajo delo po različnih objektih, kjer je prisoten običajno le eden od zaposlenih, ki ne sme zapuščati svojega delovnega mesta.

Regres za letni dopust

SKVNS opozarja tudi na delno izplačilo oziroma na neizplačilo regresa za letni dopust zaposlenih v dejavnosti zasebnega varovanja. Dogaja se, da morajo zaposleni »oddeliti« več ur, ki se nato izplačajo pod postavko »regres za letni dopust«, sicer podjetje regresa za letni dopust ne izplača.

Povračila stroškov v zvezi z delom

Področje povračil stroškov (malica, prevoz na delo) je v tej dejavnosti še posebej polje nenehnega nezadovoljstva in kršitev. Zaposleni v dejavnosti zasebnega varovanja pogosto iz tega naslova prejemajo minimalne zneske, v nekaterih primerih pa sploh ne.

Pogoji dela

Delavci pogosto opozarjajo na slabo organizacijo dela v podjetjih, neprimeren odnos nadrejenih, kot sta poniževanje in mobing. Delavci na posameznih objektih pogosto nimajo dostopa do sanitarij, so v neogrevanih prostorih, brez ustrezne opreme in tako dalje.

Kršitve, povezane s sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen čas

V dejavnosti zasebnega varovanja je po oceni SKVNS zelo veliko kršitev pri sklepanju pogodb o zaposlitvi za določen čas. Dejstvo je, da tudi zakonodaja z »odpravljanjem administrativnih ovir« omogoča, da delodajalci z enostavnim ustanavljanjem podjetij delavce prezaposlijo v drugo podjetje.

Področje javnega naročanja

Država oziroma posamezna ministrstva so pravzaprav največji naročnik in plačnik izvajanja dejavnosti zasebnega varovanja. Izbira ponudnika pa največkrat sloni na

»najnižji ceni«, posledično ponujena cena ne zagotavlja niti minimalne plače zaposlenim.

Neposredne naloge varovanja ljudi in premoženja opravlja varnostno osebje, ki mora biti za to ustrezno usposobljeno ter motivirano in mora za učinkovito izvajanje svojih nalog uživati tudi določen ugled v splošni javnosti. Ustrezna usposobljenost ter motiviranost zaposlenih je poleg tega v interesu države kot naročnika, kadar za izvajanje dejavnosti zasebnega varovanja sklepa pogodbe prek javnih naročil. V zadnjem času ugled varnostnega osebja v javnosti pada, tudi zaradi dejstva, da imajo delavci, ki opravljajo delo fizičnega varovanja, v pogodbah o zaposlitvi pogosto določene osnovne plače, ki so precej nižje od minimalne plače. V pogodbah o zaposlitvi za varnostnika, ki opravlja fizično varovanje, pogosto zasledimo osnovno plačo, ki znaša 400,00 ali 500,00 EUR. Navedeno se odraža tudi v končnem plačilu, saj delavci kljub temu, da opravljajo dežurstva, delo v neenakomernem delovnem času in delo v težjih delovnih pogojih, prejmejo izplačila zgolj malenkost nad minimalno plačo, saj se vsi dodatki za težje pogoje dela obračunavajo od osnovne plače. Navedeno škoduje ugledu varnostnega osebja, saj varnostnika predstavlja kot delavca, ki opravlja delo v težkih pogojih za slabo plačilo, poleg tega takšni pogoji dela niso privlačni za usposobljen in motiviran kader, kar škoduje razvoju zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji.

Dejavnost zasebnega varovanja je dejavnost posebnega družbenega pomena in kot taka ne more biti v celoti prepuščena samoregulaciji. Dejavnost zasebnega varovanja se ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost. Po mnenju predlagatelja je v dejavnosti zasebnega varovanja nujna zakonska ureditev oziroma realizacija zaveze iz drugega odstavka 2. člena ZZasV-1. Prav tako je treba zavarovati varnostno osebje, ki neposredno opravlja dejavnost. Eden izmed mehanizmov, s katerim se zagotavlja kakovostno izvajanje dejavnosti zasebnega varovanja, je zagotovo urejen delovnopравни položaj varnostnega osebja, ki dejansko izvaja dejavnost zasebnega varovanja. Razlog za to je tudi v dejstvu, da na trgu zasebnega varovanja vlada izredno močna in nelojalna konkurenca, dumpinške cene in podobno. Veliko število podjetij v Sloveniji se ukvarja z dejavnostjo zasebnega varovanja oziroma so si ob drugih dejavnostih, ki jih opravljajo, pridobila še licenco za opravljanje ene izmed dejavnosti zasebnega varovanja.

Leta 2003 je bila z Zakonom o zasebnem varovanju¹⁴ ustanovljena Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje, v kateri je bilo članstvo obvezno za vse izvajalce dejavnosti zasebnega varovanja. Zbornica je imela med drugim zakonsko opredeljeno nalogo sklepanja kolektivne pogodbe za dejavnost zasebnega varovanja z reprezentativnim sindikatom. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o zasebnem varovanju¹⁵ (v nadaljnjem besedilu: ZZasV-A) je bil črtan drugi odstavek 2. člena ZZasV, ki je določal, da je Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje nosilec javnega pooblastila. Naloge zbornice so bile ob tem prenesene na Ministrstvo za notranje zadeve, pri čemer velja opozoriti, da naloga sklepanja kolektivne pogodbe za dejavnosti zasebnega varovanja ni prešla na ministrstvo, saj slednje ne more sklepati kolektivne pogodbe, če dejavnost opravljajo zasebni subjekti. Po uveljavitvi

¹⁴ Uradni list RS, št. 126/2003.

¹⁵ Uradni list RS, št. 102/2007 – ZZasV-A.

ZZasV-A je Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje odpovedala Kolektivno pogodbo za dejavnost zasebnega varovanja.¹⁶

Z uveljavitvijo novega ZZasV-1 je na podlagi prvega odstavka 9. člena ponovno vzpostavljena možnost delovanja zbornice, društva in drugih oblik združenj v dejavnosti zasebnega varovanja oziroma t. i. strokovnih interesnih združenj. Na podlagi določbe tretjega odstavka 9. člena ZZasV-1 strokovno interesno združenje na področju zasebnega varovanja postane reprezentativno, če se vanj združi najmanj 51 % imetnikov licenc, ki imajo v delovnem razmerju najmanj 40 % varnostnega osebja v dejavnosti. Odločbo o ugotovitvi ali prenehanju reprezentativnosti izda minister, pristojen za notranje zadeve.

Tudi določbe v zvezi s strokovnimi interesnimi združenji kažejo na pomen dejavnosti zasebnega varovanja v državi. Ob tem je treba opozoriti, da med nalogami, ki jih lahko opravljajo reprezentativna združenja v tretjem odstavku 10. člena ZZasV-1, ni navedene naloge sklepanja kolektivne pogodbe za dejavnost zasebnega varovanja.

Ureditev delovnopravnega položaja varnostnega osebja je še prav posebnega pomena, saj mora tisti, ki varuje, imeti vsaj minimalno urejen lasten materialni in socialni status, in sicer dostojno plačilo za opravljeno delo in povrnjene dejanske stroške, ki so povezani z delom (stroške prihoda na delo in z dela ter stroške prehrane) ter socialno varnost (sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas).

Glede na dejstvo, da je država s sistemsko ureditvijo zasebnega varovanja nekatera dejanja za zagotavljanje javne varnosti prepustila zasebnemu varovanju, se do sklenitve kolektivne pogodbe v dejavnosti zasebnega varovanja, ki bo uredila področje dodatkov k plači in povračil stroškov v zvezi z delom predlaga uporaba delovnopravnih predpisov, ki veljajo za zaposlene v policiji. Gre namreč za poklic, ki je po svojem delu najbližji poklicu varnostnika, obenem pa se ohranja možnost, da se socialni partnerji na ravni dejavnosti o pravicah in dolžnostih delavcev dogovorijo samostojno.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 CILJI

Predlog zakona ne odstopa od ciljev in načel veljavne zakonodaje. Temeljni cilj je sistemska urejenost in izboljšanje razmer v dejavnosti zasebnega varovanja, tudi prek ureditve delovnopravnega položaja zaposlenih in s tem večje kakovosti izvajanja storitev zasebnega varovanja, ki se izvaja kot dejavnost posebnega družbenega pomena s strani zasebnih izvajalcev. Zasebna podjetja, ki jim je podeljena licenca za opravljanje dejavnosti varovanja, morajo imeti poravnane davke in prispevke ter ne smejo biti kršitelji delovnopravne zakonodaje. Na ta način se bo izboljšal tudi ugled varnostnega osebja, ki bo tako lažje opravljalo svoje naloge. Predlagana ureditev bo poleg tega pripomogla k ugledu in razvoju dejavnosti, ki trenutno v javnosti ne uživa visokega ugleda. Izboljšanje ugleda dejavnosti in delovnih pogojev zaposlenih se bo pozitivno odražala tudi v pridobitvi kakovostnejšega kadra in posledično v

¹⁶ Uradni list RS, št. 73/2000.

zagotavljanju boljše storitve varovanja na splošno in storitev varovanja, ki jih država pridobiva prek javnih naročil.

S predlogom se želi vzpostaviti zakonske podlage, ki bodo spodbujale socialni dialog v dejavnosti zasebnega varovanja kot vira avtonomnega delovnega prava. Ob tem bi se ohranila avtonomnost reprezentativnih predstavnikov delavcev in delodajalcev, da v okviru obstoječih predpisov sami oblikujejo vsebino kolektivne pogodbe ter odločajo o njeni sklenitvi.

Predlog zakona upošteva širši učinek javnih naročil na dejavnost, v kateri ta predstavljajo velik obseg sklenjenih pogodb. Javna naročila morajo upoštevati strošek dela in primerne delovne pogoje za varnostno osebje, kar pomeni, da morajo vse sklenjene pogodbe vsebovati določila, da bodo izvajalci svojim delavcem obračunavali osnovno plačo najmanj v višini minimalne plače. Trenutno stanje, ko država prek zasledovanja najnižje cene javnega naročila dopušča, da ima varnostno osebje osnovne plače, ki se lahko gibljejo tudi med 400,00 in 500,00 EUR, ne zagotavlja dostojnega plačila za delo varnostnega osebja v težjih pogojih. Na tak način se dopušča izogibanje plačilu primernih dodatkov za težje pogoje dela in se ne omogoča razvoja ugleda in kakovosti izvajanja dejavnosti.

Eden izmed ciljev predloga je tudi vzpostavitev pogojev za izboljšanje kakovosti opravljanja storitev zasebnega varovanja ter izboljšanje ugleda v dejavnosti. S posodobitvijo pogojev za pridobitev novih službenih izkaznic se bosta izboljšali kakovost in ugled, s tem pa se bo ustvarilo več zanimanja med potencialnimi zaposlenimi.

Varnostno osebje, ki opravlja naloge varovanja v okviru zasebnega varovanja, mora za pridobitev službene izkaznice, pridobiti ustrezen certifikat za poklicno kvalifikacijo na podlagi programov in katalogov strokovnih znanj in spretnosti. Po trenutno veljavnem zakonu mora varnostno osebje vsakih pet let, poleg strokovnih internih izpopolnjevanj, na novo pridobivati oziroma potrjevati znanje, ki je bilo predhodno že pridobljeno s poklicno nacionalno kvalifikacijo.

Ker je usposobljenost zaposlenih izkazana s pridobitvijo službene izkaznice in je treba upoštevati tudi izkušnje, ki jih delavec pridobi z delovno dobo, se predlaga rešitev, po kateri se bo namesto petletnih obdobjih preizkusov opravil ponovni preizkus strokovne usposobljenosti enkrat pred pretekom petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja. Ob tem se določa, da se oseba ne more udeležiti ponovnega strokovnega usposabljanja prej kot šest mesecev do poteka petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja. Namen predloga je preusmeriti način izvajanja izobraževanja iz splošnega petletnega v kontinuirano specializirano izpopolnjevanje v okviru posameznega delodajalca.

2.2 NAČELA

Načelo zakonitosti je eno najpomembnejših načel pravne države in je kot ustavna kategorija opredeljeno v 120. in 153. členu Ustave Republike Slovenije (v

nadaljevanju: Ustava)¹⁷. To načelo na področju zasebnega varovanja določa, da morajo družbe za zasebno varovanje opravljati svojo dejavnost samo na podlagi zakona in predpisov, ki so izdani na njegovi podlagi, ter na način, ki ga določa zakon. Slednje pomeni, da posamezno podjetje za zasebno varovanje ne more presojeti, kaj je pri opravljanju te dejavnosti dovoljeno in kaj ne. Zakon predstavlja tudi pravno podlago za izvajanje dejavnosti zasebnega varovanja ter za sklepanje kolektivnih pogodb, ki jih bodo vsebinsko oblikovali reprezentativni predstavniki delavcev in delodajalcev. Predlog zakona zasleduje tudi načelo zagotavljanja varnosti ljudi in premoženja. Upošteva spodbujanje socialnega dialoga na ravni dejavnosti ter zagotavljanje dostojanstva pri opravljanju dela prek spodbujanja zagotavljanja ustreznih delovnih razmer. Predlog zakona zasleduje še ostala načela, ki so vsebovana v veljavnem besedilu ZZasV-1.

2.3 POGLAVITNE REŠITVE

Predlog zakona na več mestih določa pogoj za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, in sicer da ima izvajalec poravnane davke in obvezne prispevke ter da mu v določenem obdobju niso izrečene pravnomočne globe zaradi kršitve delovnopравниh obveznosti. Enaka dva pogoja se po novem navajata tudi med splošnimi pogoji za odvzem javnega pooblastila za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja. Navedeno je pomembno tako zaradi izboljšanja ugleda varnostnega osebja, razvoja dejavnosti, pa tudi zaradi zagotavljanja kakovosti javnih naročil, s katerimi država zagotavlja izvajanje varovanja za svoje inštitucije. Dejavnost varovanja ljudi in premoženja, ki jo s podelitvijo javnega pooblastila zasebnemu podjetju poveri država, namreč lahko izvaja le podjetje, ki posluje zakonito in zagotavlja varnostnemu osebju primerne pogoje za delo.

V ZZasV-1 se s predlogom zakona ponovno vključuje nalogo reprezentativnega strokovnega interesnega združenja, kot reprezentativnega predstavnika delodajalcev v dejavnosti zasebnega varovanja, da na strani delodajalcev sklepa kolektivno pogodbo za dejavnost zasebnega varovanja z reprezentativnim sindikatom. Predlagana določba ne vzpostavlja zakonske obveznosti sklenitve kolektivne pogodbe, saj ta odločitev ostaja v domeni reprezentativnih predstavnikov strank na delodajalski in sindikalni strani. Določa pa sklenitev kolektivne pogodbe kot eno izmed nalog reprezentativnega združenja delodajalcev, saj to v skladu z ureditvijo v Zakonu o kolektivnih pogodbah predstavlja enega izmed temeljnih namenov reprezentativnih združenj delodajalcev. Predlog zasleduje cilj spodbujanja socialnega dialoga na ravni panoge ter razvoja dejavnosti in spodbujanja k natančnejši avtonomni ureditvi delovnopravnega statusa delavcev v dejavnosti zasebnega varovanja.

Predlog zakona vsebuje tudi določbo, v skladu s katero bi morala pogodba o varovanju, sklenjena z državo, samoupravno lokalno skupnostjo ali pravno osebo, v kateri ima država ali samoupravna lokalna skupnost prevladujoč vpliv, vsebovati zavezo izvajalca, da bo svojim delavcem obračunal osnovno plačo najmanj v višini minimalne plače, skupaj z dodatki, ki jih določajo predpisi, ki izvajalca zavezujejo. Na ta način bo država zagotovila, da delavci, ki opravljajo naloge v javnem interesu, prejemajo plačila, ki bodo odražala razmere, v katerih opravljajo delo. Ni primerno, da

¹⁷ Uradni list RS, št. 33/91I, 42/97 - UZS68, 66/00 - UZ80, 24/03 - UZ3a, 47, 68, 69/04 - UZ50, 69/04 - UZ43, 69/04 - UZ14, 68/06 - UZ121,140,143, 47/13 - UZ90,97,99, 47/13 - UZ148, 75/16 - UZ70a, 92/21 - UZ62a

se javna naročila sklepajo zgolj na podlagi kriterija najnižjega stroška za državo, še posebej, kadar gre za dejavnost varovanja državnega premoženja ter njenih predstavnikov. Poleg tega imajo pogodbe, sklenjene na podlagi javnih naročil, širši učinek, ki presega zgolj področje izplačanih plač. To velja še posebej za dejavnost zasebnega varovanja, v kateri javna naročila predstavljajo velik delež sklenjenih pogodb. Zagotavljanje primerne plačila delavcem bi spodbudilo razvoj dejavnosti prek dviga ugleda delavcev in vzpostavitve večje privlačnosti za opravljanje dela varnostnika.

Dopolnjuje se 27. člen ZZasV-1, ki določa pogoje za odvzem licence in obveznosti imetnika licence, in sicer se dodaja obveznost, da pristojni organ pri presoji o odvzemu licence upošteva tudi možnost nastanka škodljivih posledic za varnostno osebje. Zakon že zdaj v prvem odstavku 27. člena določa, da lahko pristojni organ izreče odvzem licence zaradi varstva varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost, medtem ko drugi odstavek pristojnemu organu izrecno ne nalaga upoštevanja možnosti nastanka škodljivih posledic za zaposlene. S predlogom se ta pomanjkljivost v ZZasV-1 odpravlja.

Z namenom izboljšanja standardov opravljanja dejavnosti predlog postavlja nove pogoje glede izobrazbe, ki jih mora izpolnjevati varnostno osebje, ter nov pogoj glede znanja slovenskega jezika. Predlog kot pogoj za pridobitev službene izkaznice varnostnika določa doseženo najmanj IV. stopnjo izobrazbe ter obvladanje slovenskega jezika na stopnji B2, za pridobitev službene izkaznice za varnostnika nadzornika, operaterja VNC in varnostnika telesnega stražarja pa dodaten pogoj dosežene V. stopnje izobrazbe. Da bi se zavarovalo pridobljene pravice imetnikov obstoječih izkaznic, se v prehodnih določbah določa, da vse obstoječe službene izkaznice ostanejo v veljavi do njihovega poteka. Ob tem se določa, da veljavnost službene izkaznice preneha ob njenem deponiranju, če njen imetnik ne izpolnjuje pogojev, določenih z ZZasV-1.

Predlog spreminja režim opravljanja obdobjnih preizkusov strokovne usposobljenosti. Predlaga se, da se namesto obdobjnega preizkusa strokovne usposobljenosti, ki se je opravljal vsakih pet let, opravi ponovni preizkus strokovne usposobljenosti enkrat pred pretekom petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja. Določeno je, da se oseba ne more udeležiti ponovnega strokovnega usposabljanja prej kot šest mesecev do poteka petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja.

Varnostno osebje namreč s pridobitvijo Nacionalne poklicne kvalifikacije (v nadaljnjem besedilu: NPK) izkaže svojo usposobljenost za opravljanje tega poklica, po obstoječi ureditvi pa mora to usposobljenost potrjevati vsakih pet let. Predlagatelj je mnenja, da je treba upoštevati pridobljeno znanje in izkušnje varnostnika, poleg tega pa tudi dejstvo, da so različna opravila v okviru zasebnega varovanja v zadnjih letih postala visoko specializirana. Zaradi tega splošen preizkus usposobljenosti vsakih pet let ne prispeva k boljši usposobljenosti varnostnega osebja. Namen spremembe je v tem, da se v okviru varnostnih podjetij vzpostavijo ustrezni standardi za različna delovna mesta v zasebnem varovanju, ki bodo podlaga za interna izobraževanja, prilagojena specializiranim delovnim mestom. S tem se večji poudarek daje obstoječemu 39. členu ZZasV-1, ki opredeljuje interno izobraževanje. Na ta način bi zagotovili konstantno izpopolnjevanje varnostnega osebja v okviru posameznega delodajalca. Dodatno se v zvezi s ponovnim strokovnim usposabljanjem predlaga izrecna določba, da se čas, ki

se porabi za izobraževanje, všteta v delovni čas za delavce, ki so zaposleni pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost zasebnega varovanja. V praksi namreč velja, da se varnostnikom, ki so že zaposleni, ta čas ne upošteva v delovni čas, čeprav jih na izobraževanje napoti delodajalec.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN NA DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima vpliva na državni proračun in druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATEREGA JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlagane spremembe in dopolnitve zakona nimajo vpliva na porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katerega je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet prilagajanja predpisom Evropske unije.

Na področju evropske zakonodaje ni enotnega modela urejanja zasebnega varovanja. Zasebno varovanje je kot dejavnost izključeno iz Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2006/123/ES o storitvah na notranjem trgu (v nadaljevanju: Direktiva 2006/123/ES)¹⁸. Pravni red Evropske unije prepušča ureditev področja zasebnega varovanja pravu vsake posamezne članice in zato na tem področju ni obvezujočih smernic ali direktiv. Z Zakonom o storitvah na notranjem trgu (v nadaljevanju: ZSNT)¹⁹ se je omenjena direktiva implementirala v slovenski pravni red, posamezne omejitve in pogoji pa so enotno za slovenske in tuje državljanke določeni sorazmerno ob upoštevanju razlogov javnega interesa, predvsem varovanja javnega reda, javne varnosti in varnosti naročnikov.

Predlog zakona je zasnovan tako, da ne posega v že zagotovljene možnosti za nemoten pretok delovne sile in storitev ter v ustanavljanje družb za zasebno varovanje v Republiki Sloveniji.

5.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Belgija:

¹⁸ Uradni list Evropske unije, L 376, 27. december 2006, str. 36–68, URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:376:0036:0068:SL:PDF>.

¹⁹ Uradni list RS, št. 21/10, 75/23 - ZGD-1L

V Belgiji je za sistemsko urejanje področja zasebnega varovanja odgovorno Ministrstvo za notranje zadeve, ki tudi podeljuje in odvzema licence. Te se izdajajo za obdobje petih let in jih je mogoče podaljševati za enako obdobje. Področje je urejeno z Zakonom o ureditvi zasebnega varovanja iz leta 1990²⁰, s spremembami in dopolnitvami, s kraljevimi in ministrskimi dekreti ter okrožnicami.

Gospodarski subjekt, ki želi opravljati dejavnost zasebnega varovanja, mora biti obvezno zavarovan, plačati mora letni prispevek glede na svojo velikost. Poleg tega mora upoštevati vse zakonske določbe in izvršilne predpise. Osebni pogoji pa so, da je oseba državljan Evropske unije in da ima v Evropski uniji stalno prebivališče, da je dovolj star in da so preverjene njegove sposobnosti vodenja ter njegov značaj. V področje zasebnega varovanja spada tudi delo zasebnih detektivov, ki pa je urejeno s posebnim zakonom. Za družbo za zasebno varovanje se šteje vsak posameznik ali pravna oseba, ki trajno ali začasno izvaja zasebno varovanje, načrtuje, izvaja, vzdržuje ali popravlja alarmne sisteme in centre, kakor tudi dejavnosti svetovanja, analiziranja, usposabljanja, nadzora postopkov, priprave konceptov v zvezi s področjem varnosti.

Pripadnik varnostnega osebja ne more biti:

- kdor je bil kaznovan,
- kdor se ukvarja z dejavnostjo, ki bi lahko ogrozila notranjo ali zunanjo varnost države,
- kdor ni uspešno končal obveznega usposabljanja in nima ustreznih izkušenj,
- kdor je bil zaposlen v državni službi (policiji, tajni službi, vojski ...) in od njegove deaktivacije še ni minilo pet let,
- kdor nima ustreznih kvalitiet.

Imetniki licenc morajo plačati letni prispevek državi, ki je odvisen od velikosti družbe. Varnostno osebje mora biti označeno transparentno z enotno oznako "V", delovna obleka pa ne sme biti enaka policijski. Določene so omejitve glede uporabe službenih psov ter posebna usposobljenost in pasma psov. Varnostno osebje ima enaka pooblastila kot kateri koli drug državljan, pogoji za uporabo posebnih pooblastil, kot so ugotavljanje istovetnosti, pregled in začasni zaseg, pa so določeni v zakonu. Administrativna sankcija za kršitelje predpisov je odvzem oziroma preklic licence ali pa ta, da se licenca po izteku ne podaljša. Kršitelji predpisov s področja zasebnega varovanja pa so lahko kaznovani tudi z zaporno kaznijo. Nadzor nad izvajanjem zakona izvajajo policija ali pooblaščen javni uslužbenci.

Estonija:

V Estoniji je zasebno varovanje urejeno z Zakonom o varnosti iz leta 2003 ter s podzakonskimi akti.

Za sistemsko urejanje zadev s področja zasebnega varovanja je pristojna nacionalna policija, ki izdaja tudi licence. Gospodarski subjekt, ki želi pridobiti licenco za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, mora imeti najmanj enega varnostnega

²⁰ Law on private security enterprises and company internal security providers (10. april 1990, 10. junij 2001 in 7. maj 2004) in Royal decree on training (31. december 1999).

menedžerja ter osebje, ki izpolnjuje zakonsko določene pogoje. Dejavnosti zasebnega varovanja ne sme izvajati, kdor:

- ima omejene pravne sposobnosti,
- je bil storilec kaznivega dejanja in mu izrečena sankcija še ni izbrisana iz evidence,
- je privatni detektiv,
- je bil v stečaju.

Za kršitelje zakonodaje s področja zasebnega varovanja so predvidene administrativne in kazenske sankcije. Administrativne sankcije so odvzem, preklic ali suspenz licence. O administrativnih sankcijah odloča policijski komisar. Poleg administrativnih sankcij so v zakonu predvidene tudi denarne kazni, ki jih izrekajo pristojni organi (policija in poseben nadzorni organ) po zakonu, ki ureja področje denarnega kaznovanja.

Francija:

V Franciji je na podlagi zakona iz leta 1983 za področje zasebnega varovanja odgovorno Ministrstvo za notranje zadeve. Licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja podeljujejo policijske oblasti. Družbam za zasebno varovanje je prepovedano opravljati kakršno koli drugo dejavnost, predvsem pa detektivsko.

Osebe, ki želijo opravljati dejavnost zasebnega varovanja, morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- policija razišče življenje kandidata za varnostnika brez njegove poprejšnje privolitve ali dovoljenja,
- kandidat ne sme biti v kazenski evidenci,
- kandidat mora uspešno končati osnovno usposabljanje, če je bil kandidat policist, mora preteči najmanj pet let od konca njegove službe v policiji.

Administrativna sankcija za gospodarske subjekte, ki ravnajo v nasprotju z zakonom, je odvzem ali zavrnitev izdaje licence, zakon pa poleg tega pozna tudi kaznovalne sankcije.

Na področju izobraževanja in usposabljanja podeljujejo »potrdilo o pristojnosti« (certificate of competency) tistim, ki usposabljujejo varnostno osebje.

Finska:

Na Finskem je področje zasebnega varovanja urejeno z Zakonom o zasebnih varnostnih službah,²¹ ki je bil izdan 2002, in s podzakonskimi akti. Eden izmed pomembnih podzakonskih aktov je Vladni dekret o zasebnih varnostnih službah²² iz 2002, ki natančno predpisuje vsebino vloge, obvezne priloge, oznake in delovno obleko, ki jo morajo nositi varnostniki in mora imeti na hrbtu obvezen napis »VARTIJA«.

Licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja podeljuje poseben oddelek Ministrstva za notranje zadeve za dobo petih let in so podaljšljive. Lokalne policijske

²¹ Private Security Services Act (282/2002, 765/2003).

²² Government Decree on Private Security Services (534/2002).

oblasti opravljajo nadzor nad delom varnostnega osebja, certifikati za delo varnostnega osebja ter dovoljenji za posest in nošenje orožja.

Za pridobitev licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja mora gospodarski subjekt (licence se lahko podelijo tako fizičnim kot tudi pravnim osebam) izpolnjevati naslednje pogoje:

- biti mora finančno sposoben (da ni nevarnosti stečaja, imeti mora dovolj visoko premoženjsko stanje),
- ne sme biti poslovno omejen,
- biti mora dobro ocenjen od policijskih oblasti.

Osebni pogoji za vstop v zasebno varnostno službo so:

- starost najmanj 18 in največ 65 let,
- poštenost in zanesljivost,
- oseba ne sme biti v stečaju, ne sme ji biti prepovedano opravljati dejavnost in biti mora nekaznovana,
- razpolagati mora z lastnostmi, ki ji omogočajo opravljanje dela,
- opraviti mora 100-urno osnovno usposabljanje.

Sankcije za kršitve zakona, ki jih lahko izrečejo lokalne policijske oblasti, so odvzem oziroma preklic licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, preklic menedžerske licence in odvzem ali preklic službene izkaznice.

Predpisana je obveznost poročanja o določenih spremembah (menjava varnostnega osebja, sprememba sedeža, prenehanje, ipd.) že pred spremembo ali najkasneje v sedmih dneh po njej. Določena je prepoved sklepanja pogodb vzdrževanja javnega reda in miru; policistom, carinikom, mejni službi pa je prepovedano delo v zasebnem varovanju (niti kot lastnik, partner, zastopnik niti kot varnostno osebje).

Določen je neke vrste pritožbeni postopek, da oseba, ki meni, da so ji bile kršene pravice, o tem obvesti varnostnega menedžerja; njegovo ime mora osebi povedati varnostnik. Menedžer potrdi pravilnost ukrepanja.

Družba za varovanje mora imeti enega ali več varnostnih menedžerjev, o čemer odloči pristojno ministrstvo na podlagi obsega prevzetih obveznosti, števila lokacij, ki jih je prevzela družba v varovanje – ministrstvo presodi tudi o področjih, za katera je menedžer odgovoren. Družba ima lahko enega ali več menedžerjev. Mogoče je sklepanje pogodb z drugim imetnikom licence, vendar mora biti naročnik o tem pisno obveščen pred začetkom prevzema obveznosti. Določena je možnost začasne zaposlitve osebja, vendar največ enega na vsako skupino treh redno zaposlenih.

Nemčija:

Nemčija nima posebnega zakona, ki bi na celovit način urejal dejavnost zasebnega varovanja, to je obravnavano kot blago, ki se kupuje in prodaja na konkurenčnem trgu. Zaradi slednjega je zasebno varovanje urejeno v Obrtnem zakonu, ki je bil sprejet 1999.²³

²³ Zvezni uradni list I, str. 202, določba 34.a člena – varnostna dejavnost.

Za izvajanje zasebnega varovanja zadošča, v skladu z določbo 14. člena, zgolj prijava – prijava dejavnosti v register gospodarskih družb. Dejavnost zasebnega varovanja je torej obrt, ki se opravlja s posebnim dovoljenjem (licenco). Zakon ne opredeljuje pravnega položaja varnostnika, njegovih pooblastil in dolžnosti.

Podjetje za zasebno varovanje lahko ustanovi vsak polnoletni državljan, če izpolnjuje pogoje, ki so predpisani v omenjenem zakonu. Bistven pogoj za pridobitev licence je zanesljivost.

Določba 34.a člena Obrtnega zakona predpisuje minimalno izobrazbo (osnovnošolsko) za opravljanje dejavnosti ter oblike in način predhodnega strokovnega usposabljanja varnostnega osebja. V tretjem odstavku 34.a člena je določeno, da mora prosilec za pridobitev licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja predložiti dokazila (potrdilo) industrijske in trgovinske zbornice, da zaposluje zgolj strokovno usposobljene osebe s primerno izobrazbo. V drugem odstavku 34.a člena je določeno, da Zvezno ministrstvo za gospodarstvo, v soglasju z Zveznim svetom, določi posebne pogoje za strokovno usposabljanje varnostnega osebja ter predpise o obsegu pooblastil varnostnikov in gospodarskih družb, ki se ukvarjajo z zasebnim varovanjem. Na podlagi omenjene določbe je Zvezno ministrstvo za gospodarstvo pripravilo osnutek uredbe z naslovom Varnostna uredba, ki derogira prejšnjo Varnostno uredbo s 7. decembra 1995. Z novo uredbo se določa postopek usposabljanja varnostnikov, pristojno službo za usposabljanje, zahteve za usposabljanje, priznavanje tujih dokazil poklicnih kvalifikacij, strokovni izpit, pristojni organ za usposabljanje in strokovni izpit, postopek strokovnega izpita, obvezno škodno zavarovanje podjetij za zasebno varovanje, vsebino in postopek za izdajo službene izkaznice idr.

Španija:

V Španiji²⁴ smejo izvajati dejavnost zasebnega varovanja samo tista podjetja, ki so pridobila licenco pri Ministrstvu za notranje zadeve in so vpisana v register, ki ga vodi omenjeno ministrstvo.

Za pridobitev licence se zahteva, da ima oseba državljanstvo katere izmed držav članic Evropske unije oziroma držav podpisnic Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. Za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja morajo pravne osebe in posamezniki izpolnjevati pogoje, določene v zakonu. Eden izmed pogojev je, da mora imeti podjetje za zasebno varovanje strokovno usposobljen kader. Med osebnimi pogoji za varnostnika je tudi določba, da mora kandidat opraviti preizkus znanja, ki dokazuje njegovo strokovno usposobljenost. Določene so posebne zahteve za opravljanje poklica varnostnika, glede na vrsto del in nalog, ki jih opravlja. Za izobraževanje in usposabljanje varnostnikov je pristojna španska policija. Ta vodi posebne centre za izobraževanje. Poučevanje in specialistične tečaje v teh centrih vodijo ustrezno usposobljeni učitelji. Poleg dovoljenj Ministrstva za šolstvo in pooblastil mestnih in avtonomnih oblasti – skupnosti je potrebno tudi posebno dovoljenje za njihovo odpiranje, ki ga izda Ministrstvo za notranje zadeve. To opravlja tudi inšpekcija organiziranosti in funkcioniranja teh centrov.

²⁴ Law on private security (23/1992) in Royal decree on implementing the Law on private security (2364/1994).

6. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles bo v imenu predlagatelja sodelovala državna svetnica Lidija Jerkič.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o zasebnem varovanju (Uradni list RS, št. 17/11 – ZZasV-1) se v drugi alineji četrtega odstavka 8. člena črta beseda »ali«.

Za drugo alinejo se dodata nova tretja in četrta alineja, ki se glasita:

»- je v obdobju šestih mesecev pristojni organ Republike Slovenije pri njem ugotovil najmanj dve kršitvi v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom ali obveznimi odmori ter počitki, za kateri mu je bila s pravnomočno odločitvijo ali več pravnomočnimi odločitvami izrečena globa za prekršek,

- dva zaporedna meseca ali dvakrat v obdobju šestih mesecev ni poravnal davkov in obveznih prispevkov ter te nepravilnosti kljub pozivu pristojnega organa ni odpravil, ali«.

Dosedanja tretja alineja postane peta alineja.

2. člen

V 10. členu se v tretjem odstavku doda nova prva alineja, ki se glasi:

»- na strani delodajalcev sklepa kolektivno pogodbo za dejavnost zasebnega varovanja z reprezentativnim sindikatom,«.

Dosedanja prva do sedma alineja postanejo druga do osma alineja.

3. člen

V 11. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Če je pogodba o varovanju sklenjena z državo, samoupravno lokalno skupnostjo ali z gospodarsko družbo ali drugo pravno osebo zasebnega prava pod neposrednim ali posrednim prevladujočim vplivom, posamično ali skupaj, Republike Slovenije, samoupravnih lokalnih skupnosti in drugih oseb javnega prava, mora vsebovati tudi obveznost imetnika licence, da bo delavcem, ki bodo na podlagi pogodbe o varovanju izvajali naloge zasebnega varovanja, določil osnovno plačo najmanj v višini minimalne

plače ter vse dodatke in povračila stroškov, ki jih določajo zakon in kolektivna pogodba.«.

Dosedanji tretji do deseti odstavek postanejo četrti do enajsti odstavek.

4. člen

V 19. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na prejšnji odstavek, mora prosilec za pridobitev licence iz 4. člena tega zakona izpolnjevati tudi naslednja pogoja:

- da mu v obdobju šestih mesecev s pravnomočnimi odločbami pristojnega državnega organa ni bila trikrat ali večkrat izrečena globa za prekršek zaradi nespoštovanja določb delovnopravne zakonodaje;

- da ima izpolnjene vse zapadle obveznosti iz naslova davkov in obveznih prispevkov.«.

Dosedanja drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti odstavek.

5. člen

V 27. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Pristojni organ imetniku odvzame vse licence, v primeru, da imetnik ne izpolnjuje pogojev iz prvega in drugega odstavka 19. člena tega zakona.«.

Dosedanji drugi do peti odstavek postanejo tretji do šesti odstavek.

6. člen

V prvem odstavku 32. člena se doda novo 3. točko, ki se glasi:

»3. da ima doseženo najmanj IV. stopnjo izobrazbe;«.

Dosedanja 3. do 7. točka postanejo 4. do 8. točka.

Besedilo dosedanje 7. točke, ki postane 8. točka, se spremeni tako, da se glasi: »da obvlada slovenski jezik na ravni B2.«.

Tretji odstavek se črta.

7. člen

V 33. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Prosilec za službeno izkaznico za varnostnika nadzornika mora poleg splošnih pogojev iz 32. člena tega zakona imeti najmanj eno leto delovnih izkušenj na področju varovanja in V. stopnjo izobrazbe, za operaterja VNC najmanj dve leti delovnih izkušenj na področju varovanja in V. stopnjo izobrazbe, za varnostnika telesnega stražarja tri leta delovnih izkušenj na področju varovanja in V. stopnjo izobrazbe, za varnostnega menedžerja pa najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju varovanja in VI. stopnjo izobrazbe.«.

8. člen

V 41. členu se naslov člena spremeni tako, da se glasi »(ponovni preizkus strokovne usposobljenosti)«.

Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Oseba se mora pred potekom petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja oziroma izobraževanja ali na podlagi inšpekcijskega ukrepa iz 7. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona udeležiti ponovnega strokovnega izpopolnjevanja po programu, ki ga določi minister, in pristopiti k ponovnemu preizkusu strokovne usposobljenosti. Če je oseba zaposlena pri delodajalcu, ki mu je bila podeljena licenca za opravljanje zasebnega varovanja, se čas, ki ga oseba porabi za ponovno strokovno usposabljanje, všteta v njen delovni čas. Oseba se ne more udeležiti ponovnega strokovnega usposabljanja prej kot šest mesecev do poteka petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja.«.

V drugem odstavku se beseda »obdobnega« nadomesti z besedo »ponovnega«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Če oseba tudi po šestih mesecih od prvega opravljanja preizkusa tega ne opravi ali se ga sploh ne udeleži, od osnovnega usposabljanja pa je poteklo najmanj pet let, se šteje, da ni strokovno usposobljena in da ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.«

V četrtem odstavku se besedo »obdobno« nadomesti z besedo »ponovno«.

9. člen

Za 43. členom se doda novo IV.a poglavje in nov 43.a člen, ki se glasita:

»IV.a PRAVICE VARNOSTNEGA OSEBJA

43.a člen

(dodatki k plači in povračila stroškov v zvezi z delom)

Če ni drugače urejeno v kolektivni pogodbi za dejavnost zasebnega varovanja, se za določanje višine dodatkov k plači ter povračil stroškov v zvezi z delom uporabljajo predpisi, ki urejajo višino teh prejemkov za policiste.«.

10. člen

7. točka prvega odstavka 74. člena se spremeni tako, da se glasi:

»7. napotiti varnostnika na ponovno strokovno izpopolnjevanje in ponovni preizkus strokovne usposobljenosti, če je bilo pri uporabi ukrepov varnostnika ugotovljeno nezakonito ali nestrokovno ravnanje;«.

11. člen

V 79. členu se doda nova 9. točka, ki se glasi:

»9. vrsta ter stopnja izobrazbe;«

Dosedanji 9. in 10. točka postaneta 10. in 11. točka.

12. člen

V petem odstavku 33. člena, v tretji alineji drugega odstavka 38. člena, v drugem odstavku 40. člena, v drugi in peti alineji prvega odstavka 42. člena, v 9. točki 79. člena in v prvem odstavku 82. člena se beseda »obdobnega« v vseh sklonih nadomesti z besedo »ponovnega« v ustreznem sklonu.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

13. člen

(začetek uporabe posameznih določb)

(1) Nov tretji odstavek 11. člena se uporablja za pogodbe, ki se sklenejo po uveljavitvi tega zakona.

(2) Spremenjeni 79. člen zakona se uporablja za službene izkaznice, izdane po uveljavitvi tega zakona.

(3) Člen 43.a se začne uporabljati šest mesecev po uveljavitvi tega zakona.

14. člen

(posebna ureditev glede veljavnosti in odvzema službene izkaznice)

(1) Službene izkaznice, ki so bile izdane pred uveljavitvijo tega zakona, ostanejo v veljavi do prenehanja njihove veljavnosti v skladu s 36. členom zakona, razen če pristojni organ službeno izkaznico odvzame zaradi kršitev tega zakona.

(2) Ne glede na določbe 37. člena zakona, se postopek za odvzem službene izkaznice ne uvede, če je imetnik, ki ne izpolnjuje pogoja iz nove 3. točke prvega odstavka 32. člena zakona, službeno izkaznico pridobil pred uveljavitvijo tega zakona.

(3) Ne glede na 3. točko prvega odstavka 36. člena zakona službena izkaznica preneha veljati ob deponiranju, če imetnik službene izkaznice, ki je bila izdana pred uveljavitvijo tega zakona, službeno izkaznico deponira po uveljavitvi tega zakona in ne izpolnjuje pogojev, ki jih za izdajo službene izkaznice določa 32. člen tega zakon.

15. člen (začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

V četrti odstavku 8. člena ZZasV-1 se dodajata tretja in četrta alineja, s katerima se dopolnjujejo razlogi za odvzem javnega pooblastila za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja. Ta se lahko odvzame nosilcu tudi, če je v obdobju šestih mesecev pristojni organ Republike Slovenije pri njem ugotovil najmanj dve kršitvi v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom ali obveznimi odmori ter počitki, za kateri mu je bila s pravnomočno odločitvijo ali več pravnomočnimi odločitvami izrečena globa za prekršek, ali nosilcu, ki dva zaporedna meseca ali dvakrat v obdobju šestih mesecev ni poravnal davkov in obveznih prispevkov ter teh nepravilnosti kljub pozivu pristojnega organa ni odpravil.

Namen določbe je preprečiti serijske kršitve delovnega prava pri nosilcih javnih pooblastil. Javna korist zahteva, da se gospodarske dejavnosti opravljajo v skladu s pravili in omejitvami, ki zasledujejo zakonite in upravičene javne dobrine oz. interese, med drugim tudi v skladu z določbami, ki urejajo delovnopravna razmerja. Ob tem je treba izpostaviti tudi, da gre pri dejavnosti zasebnega varovanja za dejavnosti posebnega družbenega pomena, za opravljanje katere država podeljuje licenco in ki je zaradi tega tudi upravičeno dodatno regulirana, saj bi moralo biti pri izvajanju javnih pooblastil še posebej strogo zagotovljeno spoštovanje vseh predpisov.

K 2. členu:

V tretjem odstavku 10. člena se dodaja nova prva alineja, s katero se dopolnjujejo upravne naloge reprezentativnega združenja imetnikov licenc, ki opravljajo dejavnost zasebnega varovanja, in sicer se dodaja nalogo sklepanja kolektivne pogodbe dejavnosti. Reprezentativnemu združenju delodajalcev takšno pooblastilo podeljuje tudi Zakon o kolektivnih pogodbah²⁵, h kateremu Slovenijo zavezuje Konvencija MOD

²⁵ Uradni list RS, št. [43/06](#) in [45/08](#) – ZArbit.

št. 154 o spodbujanju kolektivnega pogajanja²⁶. Na ta način želi predlagatelj spodbuditi kolektivna pogajanja v dejavnosti zasebnega varovanja, saj so ta zaradi neaktivnosti reprezentativnega združenja na tem področju v zadnjih letih zastala.

K 3. členu:

V 11. členu se doda nov tretji odstavek, s katerim se določa, da morajo vse pogodbe o varovanju, ki jih sklene država, samoupravna lokalna skupnost ali gospodarska družba, ali druga pravna oseba zasebnega prava, v kateri ima država ali samoupravna lokalna skupnost prevladujoč vpliv, vsebovati tudi zavezo imetnika licence, sklenitelja pogodbe, da bo ta delavcem, ki bodo na podlagi pogodbe o varovanju izvajali naloge zasebnega varovanja, določil osnovno plačo najmanj v višini minimalne plače ter vse dodatke in povračila stroškov, ki jih določajo zakon in kolektivna pogodba.

Splošno seveda velja, da je delodajalec dolžan delavcu izplačati osnovno plačo v skladu s pogodbo o zaposlitvi, nespoštovanje tega se odraža v obstoju denarnega zahtevka delavca do delodajalca, vendar pa v zakonodaji ni zagotovila, da bi morala biti osnovna plača enaka minimalni plači. Predlagana ureditev bi državo, samoupravne lokalne skupnosti in gospodarske družbe, v katerih imajo te prevladujoč vpliv, zavezala k spoštovanju vsaj minimalnih standardov na področju plač, ki se financirajo iz javnih razpisov. Poleg tega javna naročila ne vsebujejo takšne klavzule, kar lahko povzroči, da podjetja na razpisih nastopajo s predatorskimi cenami, kar ni dobro ne za delovnopravno stanje v dejavnosti, niti za stanje na trgu kot takem.

Delavcem, ki opravljajo varovanje državnih institucij, naj se osnovna plača določa najmanj v višini minimalne plače. To pomeni, da ti delavci osnovne plače ne bi smeli prejemati v nižji višini, s čemer bi izpolnil osnovni namen minimalne plače za zaposlene, ki opravljajo to dejavnost. S tem bi preprečili, da bi delavci v dejavnosti zasebnega varovanja prejemali osnovno plačo manjšo od minimalne plače (npr. 300 EUR ali 400 EUR), kar se dejansko tudi dogaja in kar je formalnopravno tudi zakonito (takšni delavci nato prejmejo dodatek do minimalne plače).

K 4. členu:

V 19. členu se doda nov drugi odstavek, s katerim se dodata dva nova pogoja za pridobitev licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, in sicer da prosilcu v obdobju šestih mesecev s pravnomočnimi odločbami pristojnega državnega organa ni bila tri- ali večkrat izrečena globa za prekršek zaradi nespoštovanja določb delovnopravne zakonodaje ter da ima prosilec izpolnjene vse zapadle obveznosti iz naslova davkov in obveznih prispevkov. Spoštovanje minimalnih standardov delovnega prava in izpolnjevanje davčnih obveznosti bi morala biti dva izmed pogojev za pridobitev licence, s katero država podeljuje določen del svojih pristojnosti oziroma nalog, to je zagotavljanja varnosti svojim državljanov, na zasebna podjetja.

K 5. členu:

V 27. členu se doda nov drugi odstavek, s katerim se določa, da pristojni organ pri preverjanju prisotnosti okoliščin, ki narekujejo odvzem licence, upošteva tudi pogoje, ki

²⁶ Dostopna na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2005-02-0078/>.

jih mora prosilec za licenco izpolnjevati za njeno podelitev. Če imetnik licence v času nadzora teh pogojev ne izpolnjuje, mu pristojni organ licenco odvzame.

K 6. členu:

V 32. členu se v prvem odstavku doda nova 3. točka, s katero se dopolnjujejo splošni pogoji, ki jih mora izpolnjevati prosilec za pridobitev službene izkaznice, in sicer da ima prosilec za pridobitev službene izkaznice doseženo najmanj IV. stopnjo izobrazbe. Z namenom izboljšanja standardov opravljanja dejavnosti se spreminja tudi dosedanja sedma točka, s katero se postavlja nov pogoj glede znanja slovenskega jezika na stopnji B2.

Da bi se zavarovalo pridobljene pravice imetnikov obstoječih izkaznic, se v prehodnih določbah določa, da vse obstoječe službene izkaznice ostanejo v veljavi do njihovega poteka. Določa se, da veljavnost službene izkaznice preneha ob njenem deponiranju, če njen imetnik ne izpolnjuje pogojev, določenih z ZZasV-1.

K 7. členu:

V 33. členu se drugi odstavek spremeni tako, da bo skladen s spremembami 32. člena. Z namenom zagotoviti boljšo usposobljenost varnostnega osebja se za prosilce za pridobitev službene izkaznice za varnostnika nadzornika, za operaterja VNC, za varnostnika telesnega stražarja določa V. stopnjo izobrazbe. Za varnostnega menedžerja pa se določa VI. stopnjo izobrazbe.

K 8. členu:

V 41. členu se spreminja režim opravljanja preizkusov strokovne usposobljenosti, in sicer se ponovni preizkus strokovne usposobljenosti opravi zgolj enkrat pred potekom petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja oziroma izobraževanja ali na podlagi inšpekcijskega ukrepa iz 7. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona. Čas, ki ga oseba porabi za ponovno strokovno usposabljanje, pa se všteva v njen delovni čas, če je ta oseba zaposlena pri delodajalcu, ki mu je bila podeljena licenca za opravljanje zasebnega varovanja. Oseba se ne more udeležiti ponovnega strokovnega usposabljanja prej kot šest mesecev do poteka petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja. Če oseba tudi po šestih mesecih od prvega opravljanja preizkusa tega ne opravi ali se ga sploh ne udeleži, od osnovnega usposabljanja pa je poteklo najmanj pet let, se šteje, da ni strokovno usposobljena, s čimer ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.

Varnostno osebje s pridobitvijo NPK izkaže svojo usposobljenost za opravljanje tega poklica, treba pa je upoštevati tudi pridobljeno znanje in izkušnje varnostnika ter dejstvo, da so različna opravila v okviru zasebnega varovanja v zadnjih letih postala visoko specializirana. Zaradi navedenega splošen preizkus usposobljenosti vsakih petih let ne prispeva k boljši usposobljenosti varnostnega osebja. Namen spremembe je v tem, da se v okviru varnostnih podjetij vzpostavijo ustrezni standardi za različna delovna mesta v zasebnem varovanju, ki bodo podlaga za interna izobraževanja, prilagojena specializiranim delovnim mestom. S tem se večji poudarek daje obstoječemu 39. členu zakona, ki opredeljuje interno izobraževanje. Na ta način bi

zagotovili konstantno izpopolnjevanje varnostnega osebja v okviru posameznega delodajalca. Dodatno se v zvezi z ponovnim usposabljanjem predlaga izrecna določba, da se čas, ki se zanj porabi, všteva v delovni čas za delavce, ki so zaposleni pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost zasebnega varovanja. V praksi namreč velja, da se varnostnikom, ki so že zaposleni, čas strokovnega usposabljanja ne upošteva v delovni čas, čeprav jih na izobraževanje napoti delodajalec.

K 9. členu:

Doda se novo IV.a poglavje in nov 43.a člen o pravicah varnostnega osebja. Predlog zakona v 2. členu zasleduje cilj obuditve dejavnosti kolektivnega dogovarjanja v dejavnosti zasebnega varovanja. Da bi se do sklenitve dogovora med socialnimi partnerji zagotovil zadovoljiv standard pravic delavcev v dejavnosti zasebnega varovanja, se predlaga, da se za določanje višine dodatkov k plači ter povračil stroškov v zvezi z delom uporabljajo predpisi, ki urejajo višino teh prejemkov za policiste, dokler ne bo drugače urejeno v kolektivni pogodbi za zasebno varovanje.

K 10. členu:

Sedma točka prvega odstavka 74. člena se spreminja tako, da določa, da se varnostnika napoti na ponovno strokovno izpopolnjevanje in ponovni preizkus strokovne usposobljenosti, če je bilo pri uporabi ukrepov varnostnika ugotovljeno nezakonito ali nestrokovno ravnanje. Sprememba je potrebna, ker se obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti nadomešča s ponovnim preizkusom strokovne usposobljenosti.

K 11. členu:

V 79. členu se doda nova 9. točka, s katero se v evidenco izvajalcev internega varovanja vnaša tudi podatek o vrsti in stopnji izobrazbe.

K 12. členu:

Člen določa, da se v petem odstavku 33. člena, v tretji alineji drugega odstavka 38. člena, v drugem odstavku 40. člena, v drugi in peti alineji prvega odstavka 42. člena, v 9. točki 79. člena in v prvem odstavku 82. člena besedilo »obdobjnega« nadomesti z besedilom »ponovnega« v ustreznih sklonih. S Predlogom zakona se v 8. členu obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti nadomesti s ponovnim preizkusom strokovne usposobljenosti, zaradi česar je treba celotno besedilo zakona prilagoditi novi ureditvi.

K 13. členu:

V 13. členu se določa začetek uporabe posameznih določb, in sicer se nov tretji odstavek 11. člena zakona uporablja za pogodbe, ki bodo na novo sklenjene po uveljavitvi tega zakona, vse obstoječe pogodbe pa ostanejo v veljavi v dosedanji obliki. Spremenjen 79. člen zakona se uporablja za službene izkaznice, izdane po uveljavitvi tega zakona.

Da bi se izvajalcem zasebnega varovanja zagotovilo dovolj časa za prilagoditev na nove pogoje opravljanja dejavnosti, hkrati pa socialnim partnerjem zagotovilo obdobje, v katerem se še pred veljavnostjo določbe lahko dogovorijo za minimalne delovnopravne standarde v dejavnosti, se predlaga šestmesečno prehodno obdobje pred veljavnostjo novega 43.a člena.

K 14. členu:

Da bi se zagotovilo prehodno obdobje za uveljavitev novih določb o izobrazbi varnostnega osebja, se predlaga, da vse službene izkaznice, ki so bile izdane pred uveljavitvijo tega zakona, ostanejo v veljavi do poteka njihove veljavnosti. Če se službena kartica, ki je bila izdana pred uveljavitvijo tega zakona, deponira, in njen imetnik ne izpolnjuje pogojev, ki jih za izdajo službene kartice določa ta zakon, njena veljavnost preneha ob njenem deponiranju.

K 15. členu:

V tem členu je določen začetek veljavnosti zakona, in sicer ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

8. člen

(podelitev in odvzem javnega pooblastila)

(1) Pristojni organ lahko na podlagi javnega natečaja za opravljanje posameznih upravnih nalog s področja zasebnega varovanja podeli javno pooblastilo drugi osebi javnega prava, posamezniku ali pravni osebi zasebnega prava, če za to obstajajo dejanske potrebe na posameznem področju podelitve javnega pooblastila in izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima odgovorno osebo za izvajanje javnega pooblastila, ki ima najmanj visokošolsko izobrazbo ustrezne smeri in izpolnjuje posebne kadrovske pogoje,
- ima zagotovljeno zadostno število izvajalcev in druge strokovne delavce, ki izpolnjujejo posebne kadrovske pogoje,
- ima prostore in opremo, predpisano za izvajanje javnega pooblastila,
- niso podane okoliščine, iz katerih je mogoče utemeljeno sklepati, da nosilec javnega pooblastila ne bo ustrezno izvajal javnega pooblastila (nelikvidnost, opravlja dejavnost, ki je nezdružljiva z izvajanjem javnega pooblastila).

(2) Natančnejša opredelitev kadrovskih, materialnih in drugih pogojev ter kriterijev in meril za podelitev javnega pooblastila se določi z razpisno dokumentacijo.

(3) Pogoje za izvajanje javnega pooblastila mora nosilec javnega pooblastila izpolnjevati ves čas opravljanja dejavnosti. Javno pooblastilo mora izvajati zakonito, pravočasno in v skladu s predpisanim načinom.

(4) Pristojni organ javno pooblastilo nosilcu odvzame, če:

- ni dejanskih potreb po izvajanju javnega pooblastila za posamezno področje,
- ne izpolnjuje pogojev, predpisanih v prvem odstavku tega člena, ali

- javno pooblastilo izvaja nezakonito, nepravočasno ali v nasprotju s predpisanim načinom in kljub opozorilu nepravilnosti ne odpravi.

(5) Če nosilec javnega pooblastila ne izpolnjuje več pogojev ali javnega pooblastila ne izvaja na način, določen s tem zakonom ali predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, pristojni organ na to opozori nosilca javnega pooblastila, ki je nepravilnosti dolžan odpraviti v določenem roku. Če nosilec javnega pooblastila v roku nepravilnosti ne odpravi, mu pristojni organ javno pooblastilo odvzame. Naloge nosilca javnega pooblastila prevzame pristojni organ, ki lahko izvajanje javnega pooblastila na podlagi javnega natečaja prenese na drugega nosilca javnega pooblastila.

(6) Zoper odločbo o odvzemu javnega pooblastila je dovoljena pritožba; o njej odloča Vlada Republike Slovenije.

(7) Nosilec javnega pooblastila je dolžan v roku 30 dni od prenehanja izvajanja javnega pooblastila pristojnemu organu predati vso dokumentacijo v zvezi z izvajanjem nalog javnega pooblastila.

(8) Nosilci javnega pooblastila so dolžni o izvajanju javnega pooblastila pisno poročati pristojnemu organu do 31. marca za preteklo koledarsko leto.

10. člen

(reprezentativno strokovno interesno združenje)

(1) Reprezentativno strokovno interesno združenje (v nadaljnjem besedilu: reprezentativno združenje) v javnem interesu zaradi razlogov učinkovitosti, racionalnosti, samoregulacije ali razvoja zasebnega varovanja, na podlagi javnega pooblastila, lahko opravlja naslednje upravne naloge:

- predlaga vsebine poklicnih standardov ter katalogov strokovnih znanj in spretnosti v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije, programov izobraževanja, strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja ter skrbi za razvoj izobraževanja, strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja varnostnega osebja,
- predlaga vsebine standardov na področju zasebnega varovanja ter imetnike licenc in naročnike redno obvešča o novostih v zvezi s standardi ter jim nudi potrebna pojasnila,
- daje mnenja v postopkih priznavanja poklicnih kvalifikacij in strokovne usposobljenosti za opravljanje nalog s področja zasebnega varovanja,
- izdaja priporočila o merilih kakovosti in strokovnosti opravljanja nalog varnostnega osebja v skladu s tem zakonom in s strokovnim nadzorom ugotavlja njihovo izpolnjevanje,
- pripravlja skupna poročila o uporabi ukrepov varnostnikov,
- izvaja strokovni nadzor nad izvajanjem internega strokovnega izpopolnjevanja pri imetnikih licenc.

(2) Pristojni organ posamezne upravne naloge reprezentativnemu združenju podeli z odločbo.

(3) Poleg nalog iz prvega odstavka tega člena reprezentativno združenje opravlja tudi naslednje naloge:

- nudi strokovno pomoč imetnikom licenc in varnostnemu osebju,
- sprejme kodeks poklicne etike in skrbi za njegovo spoštovanje,
- zastopa interese svojih članov pred državnimi organi,
- organizira obiske poslovnih delegacij, sejemske predstavitve, seminarje in konference ter druge predstavitvene dogodke,
- članom pošilja poslovne informacije in jim poslovno svetuje,
- sodeluje pri navezovanju poslovnih stikov in povezav,
- opravlja druge naloge, vezane na strokovni razvoj zasebnega varovanja.

(4) Minister določi način in vsebino izvajanja strokovnega nadzora reprezentativnega združenja ter pristojnosti in sestavo neodvisnih komisij.

(5) Reprezentativno združenje opravlja upravne naloge iz prvega odstavka tega člena za vse imetnike licenc, druge nosilce javnega pooblastila in varnostno osebje v skladu s tem zakonom, ne glede na njihovo članstvo.

(6) Reprezentativno združenje se financira iz lastne dejavnosti in iz prispevkov svojih članov.

(7) Reprezentativno združenje je dolžno o izvajanju nalog iz javnega pooblastila pisno poročati pristojnemu organu do 31. marca za preteklo koledarsko leto.

(8) Nadzor nad izvajanjem nalog, podeljenih z javnim pooblastilom, izvaja pristojni organ. Če reprezentativno združenje ne izpolnjuje več pogoja reprezentativnosti ali svojih pristojnosti ne izvaja v skladu s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, in nepravilnosti ne odpravi v roku, ki mu je določen, minister z odločbo odvzame javno pooblastilo. Pristojnosti ali izvajanje posamezne naloge reprezentativnega združenja prevzame pristojni organ.

11. člen

(opravljanje zasebnega varovanja)

(1) Imetnik licence ima pravico opravljati določeno obliko zasebnega varovanja z dnem vročitve certifikata o licenci. Obliko, ceno in vsebino certifikata o licenci določi minister.

(2) Imetnik licence sme opravljati zasebno varovanje samo z varnostnim osebjem, ki izpolnjuje pogoje po tem zakonu. Z varnostnim osebjem mora biti sklenjeno delovno razmerje pred opravljanjem zasebnega varovanja.

(3) Imetnik licence mora pred opravljanjem zasebnega varovanja z naročnikom storitve skleniti pisno pogodbo o varovanju, iz katere sta jasno razvidna oblika in obseg varovanja. Če pri opravljanju zasebnega varovanja pri istem naročniku storitve za varovanje iste stvari sodeluje tudi drug imetnik licence, mora biti to razvidno iz pogodbe ali iz dodatka, sklenjenega k pogodbi. Pogodba o varovanju, ki ni sklenjena v pisni obliki in v skladu z določbami tega zakona ali je sklenjena z gospodarsko družbo oziroma samostojnim podjetnikom posameznikom, ki nima ustrezne licence iz tega zakona, je nična. Naročniki storitve zasebnega varovanja so glede na obliko

varovanja, ki jo potrebujejo, dolžni skleniti pisno pogodbo o varovanju z imetnikom ustrezne licence.

(4) Varnostno osebje ima pravico neposredno opravljati naloge zasebnega varovanja z dnem vročitve službene izkaznice, če ima sklenjeno delovno razmerje z imetnikom licence ali z izvajalcem internega varovanja. Obliko, ceno in vsebino službene izkaznice določi minister.

(5) Oseba, ki opravlja pripravništvo, oseba na praksi ali vajenec lahko opravlja delo v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, če ni s tem zakonom urejeno drugače. Naloge zasebnega varovanja lahko opravlja samo pod stalnim neposrednim nadzorom mentorja in nima pravice samostojno izvajati ukrepov varnostnika. Njen status mora biti jasno razviden z delovne obleke, pred nastopom dela pa mora biti varnostno preverjena.

(6) Imetniki licenc in varnostno osebje morajo ves čas opravljanja dejavnosti izpolnjevati pogoje za opravljanje zasebnega varovanja in opravljati zasebno varovanje v skladu s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, glede na obliko varovanja, ki jo opravljajo. Pristojni organ oziroma inšpektor inšpektorata ministrstva, pristojnega za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: inšpektor), lahko po uradni dolžnosti kadar koli preveri izpolnjevanje pogojev. Če imetnik licence ali imetnik službene izkaznice ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja ali v primerih prenehanja licence ali službene izkaznice po tem zakonu ali v primeru odvzema, mora takoj prenehati z opravljanjem zasebnega varovanja in v osmih dneh od prenehanja izpolnjevanja pogojev, prenehanja ali odvzema pristojnemu organu vrniti certifikat o licenci ali službeno izkaznico. Če imetnik licence ali službene izkaznice te ne vrne, pristojni organ podatke o nazivu firme imetnika ter številki in vrsti licence oziroma ime in priimek in številko službene izkaznice objavi na svoji spletni strani.

(7) Varnostno osebje mora imeti med opravljanjem nalog pri sebi službeno izkaznico in jo mora pokazati na zahtevo policista ali inšpektorja inšpekcijskih služb. Službeno izkaznico je prepovedano dati, prodati, kupiti ali posoditi drugemu, uporabiti tujo službeno izkaznico kot svojo ali jo kakor koli predrugačiti.

(8) Varnostno osebje mora na zahtevo posameznika, zoper katerega je uporabilo ukrep ali izvedlo drugo nalogo po tem zakonu, po zaključku postopka pokazati službeno izkaznico in se predstaviti z imenom in priimkom ter nazivom imetnika licence, pri katerem je v delovnem razmerju. Če opravlja naloge v civilnih ali drugih oblačilih, ki niso vidno označena z oznakami imetnika licence, in se pri tem sklicuje na svoje naloge in ukrepe, mora pred postopkom pokazati službeno izkaznico in se predstaviti z imenom in priimkom ter nazivom imetnika licence, pri katerem je v delovnem razmerju.

(9) Če na varovanem območju veljajo posebna pravila za zagotavljanje reda, je naročnik storitve dolžan zagotoviti, da so pred vstopom na varovano območje na vidnem mestu napis »VAROVANJE« in poleg njega napisana posebna pravila za zagotavljanje reda.

(10) Minister podrobneje določi pogoje za opravljanje zasebnega varovanja.

19. člen
(splošni pogoji)

(1) Za pridobitev licence iz 4. člena tega zakona, razen licence za načrtovanje sistemov tehničnega varovanja in licence za izvajanje sistemov tehničnega varovanja, mora prosilec poleg izpolnjevanja posebnih pogojev za posamezno licenco, izpolnjevati tudi naslednje splošne pogoje:

1. da ima za nedoločen čas s polnim delovnim časom v delovnem razmerju varnostnega menedžerja, ki opravlja naloge odgovorne osebe za opravljanje zasebnega varovanja ali je sam varnostni menedžer;
2. da so povezane osebe varnostno preverjene in da nimajo varnostnih zadržkov;
3. da osebe iz prejšnje točke niso ali niso bile povezane osebe v pravni osebi, kateri je bila odvzeta licenca, in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja;
4. da zoper prosilca ni uveden postopek za odvzem katere koli druge licence po tem zakonu;
5. da zoper prosilca v obdobju zadnjih dveh let ni bil izrečen ukrep začasnega ali pogojnega odvzema licence ali odvzema licence in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja;
6. da ima v delovnem razmerju varnostno osebje, strokovno usposobljeno glede na obliko varovanja, ki jo želi opravljati;
7. da ima lasten ali s pogodbo zagotovljen VNC;
8. da je zavarovan za odgovornost za škodo, ki bi lahko nastala pri njegovem delu;
9. da ima interni akt, s katerim je določil oznake, delovno obleko, opremo in vozila;
10. da je lastnik ali najemnik poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji.

(2) Imetnik licence sme opravljati eno ali več oblik zasebnega varovanja, če ima vsaj enega varnostnega menedžerja.

(3) Pogoj iz 1., 6., 7. in 8. točke prvega odstavka tega člena mora prosilec izpolniti pred začetkom opravljanja zasebnega varovanja, vendar najkasneje v 30 dneh od vročitve certifikata o licenci, sicer se šteje, da ne izpolnjuje pogojev. Dokazila o izpolnjevanju pogojev mora takoj posredovati pristojnemu organu.

27. člen
(odvzem licence in obveznosti imetnika licence)

(1) Zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost lahko pristojni organ imetniku licence odvzame posamezno licenco. Odvzem licence se lahko izreče kot:

- začasni odvzem licence, z možnostjo pogojnega odvzema licence, ali
- trajni odvzem licence.

(2) Pristojni organ pri presoji o odvzemu licence iz prejšnjega odstavka ugotavlja dejstva, okoliščine in težo posameznih dejanj oziroma kršitev, število kršitev, vrsto in višino sankcije, čas, ki je pretekkel od storitve, ogroženost javnega interesa, nastanek

ali verjetnost nastanka škodljivih posledic in vpliv na varnost ljudi in premoženja, ter odloči v skladu z načelom sorazmernosti.

(3) Imetnik licence, ki mu je izrečen začasni ali trajni odvzem licence, je dolžan v roku osmih dni od odvzema o tem obvestiti naročnike, s katerimi ima sklenjene pogodbe o varovanju na podlagi odvzete licence.

(4) Imetnik licence, za katerega je uveden postopek začasnega ali trajnega odvzema licence je dolžan že ob uvedbi postopka o tem obvestiti naročnike, ki so zavezanci za obvezno organiziranje varovanja, v skladu s tem zakonom.

(5) Imetnik licence mora v primeru prejema odločbe o trajnem odvzemu licence pristojnemu organu vrniti izvirnik certifikata o licenci v osmih dneh in ga obvestiti o prenehanju delovnega razmerja varnostnega osebja. Če imetnik izvirnika certifikata o licenci ne vrne, pristojni organ v evidenco vpiše zaznamek o statusu licence in na svoji spletni strani, zaradi varstva ljudi in premoženja ter pravnega prometa, objavi podatke o nazivu firme imetnika ter številki in vrsti licence.

32. člen (splošni pogoji)

(1) Za pridobitev službene izkaznice mora prosilec izpolnjevati naslednje splošne pogoje:

1. da je star najmanj 18 let;
da ima državljanstvo države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije;
2. da je strokovno usposobljen glede na vrsto del, ki jih bo opravljal;
3. da je varnostno preverjen in nima varnostnih zadržkov;
4. da mu v obdobju zadnjih dveh let ni bila odvzeta službena izkaznica zaradi kršitev tega zakona;
5. da je zdravstveno in psihično sposoben glede na vrsto del, ki jih bo opravljal;
6. da aktivno obvlada slovenski jezik.

(2) Za ugotavljanje zdravstvene in psihične sposobnosti se uporabljajo predpisi, ki urejajo varnost in zdravje pri delu, glede vrste, obsega in vsebine preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev ter načina in rokov za opravljanje teh pregledov, če ni s tem zakonom določeno drugače. Zdravstveno in psihično sposobnost ugotavlja zdravnik specialist medicine dela in športa na podlagi zdravniškega pregleda glede na vrsto dela, ki ga bo opravljal prosilec. Ne glede na predpise, ki urejajo varnost in zdravje pri delu, se šteje, da prosilec ni zdravstveno in psihično sposoben za opravljanje zasebnega varovanja, če je z zdravniškim pregledom ugotovljeno, da je odvisen od alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi. Zdravniško spričevalo lahko vsebuje le podatek o dejstvu zdravstvene in psihične sposobnosti, ne pa tudi o vzroku zanj, ne sme biti starejše od enega leta, stroške pregleda plača imetnik licence ali prosilec sam, če ni v delovnem razmerju pri imetniku licence.

(3) Za aktivno znanje slovenskega jezika se šteje, če je prosilec na slovenski šoli pridobil najmanj osnovnošolsko izobrazbo. Prosilci, ki nimajo končanih ustreznih

slovenskih šol, aktivno znanje slovenskega jezika dokazujejo s posebnim potrdilom uradno pooblaščenih izobraževalnih ustanov o uspešno opravljenem preizkusu znanja aktivnega znanja slovenskega jezika po javnoveljavnem izobraževalnem programu ustreznih stopnje v Republiki Sloveniji ali na drug način, s katerim se ugotovi aktivno znanje slovenskega jezika.

(4) Prosilcu se na podlagi vloge izda službena izkaznica za tisto vrsto dela, za katero je strokovno usposobljen in izpolnjuje predpisane pogoje.

33. člen (posebni pogoji)

(1) Poleg splošnih pogojev iz 32. člena tega zakona mora prosilec izpolnjevati še posebne pogoje, določene v katalogih strokovnih znanj in spretnosti za posamezno nacionalno poklicno kvalifikacijo glede na strokovno usposobljenost za opravljanje posamezne vrste dela.

(2) Prosilec za službeno izkaznico za varnostnika nadzornika mora poleg splošnih pogojev iz 32. člena tega zakona imeti najmanj eno leto delovnih izkušenj na področju varovanja, za operaterja VNC najmanj dve leti delovnih izkušenj na področju varovanja, za varnostnika telesnega stražarja in varnostnega menedžerja pa najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju varovanja.

(3) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka, pogoj delovnih izkušenj za varnostnega menedžerja izpolnjuje prosilec, ki ima najmanj visoko strokovno izobrazbo in najmanj pet let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delih.

(4) Za izkušnje na področju varovanja se štejejo izkušnje, pridobljene z neposrednim opravljanjem nalog varnostnega osebja, ki ima pravico uporabe ukrepov varnostnika, in izkušnje, pridobljene z neposrednim opravljanjem nalog pooblaščenih uradnih oseb državnih organov in organov lokalnih skupnosti, ki imajo pravico uporabe pooblastil in prisilnih sredstev (policist, občinski redar, pravosodni policist, vojaški policist).

(5) Prosilec, ki prosi za službeno izkaznico in je pred več kot petimi leti od podaje vloge opravil izobraževalni program, program strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, obdobje strokovno izpopolnjevanje ali kako drugače pridobil nacionalno poklicno kvalifikacijo, se mora pred podelitvijo službene izkaznice udeležiti obdobje strokovnega izpopolnjevanja in opraviti preizkus strokovne usposobljenosti.

38. člen (strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje varnostnega osebja)

(1) Varnostno osebje se mora obvezno strokovno usposabljati in izpopolnjevati z namenom pridobivanja in izpopolnjevanja strokovnih znanj in spretnosti po programih strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja varnostnega osebja (v nadaljnjem besedilu: programi), ki jih določi minister glede na vrsto dela, ki ga varnostno osebje opravlja na področju zasebnega varovanja.

- (2) Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje po tem zakonu pomeni:
- usposabljanje v programih strokovnega usposabljanja;
 - izpopolnjevanje v programih strokovnega izpopolnjevanja;
 - izpopolnjevanje v programih obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja.

(3) Varnostno osebje mora pred opravljanjem posameznih vrst dela opraviti strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje ter uspešno opraviti preizkus strokovne usposobljenosti.

(4) Stroške obveznega strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja ali usposabljanja in izpopolnjevanja, ki je v interesu delodajalca, ter preizkusov usposobljenosti plača imetnik licence ali izvajalec internega varovanja oziroma posameznik sam, če z njim nima sklenjenega delovnega razmerja.

(5) Strokovna usposabljanja in izpopolnjevanja po tem členu izvajajo organizatorji strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, ki jim je podeljeno javno pooblastilo.

40. člen (strokovna usposobljenost)

(1) Varnostno osebje je strokovno usposobljeno glede na vrsto dela, ki ga opravlja po tem zakonu, če ima:

1. opravljen izobraževalni program s področja zasebnega varovanja, v skladu s predpisi, ki urejajo javne izobraževalne programe, opravljeno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, kot ga določa ta zakon, in pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja zasebnega varovanja v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije, ali na drug način pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja zasebnega varovanja v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije, če opravljeno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, kot ga določa ta zakon, ni obvezno.

(2) Poleg strokovne usposobljenosti iz prejšnjega odstavka mora varnostno osebje imeti opravljena tudi interna izpopolnjevanja, strokovna izpopolnjevanja in obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti, določen s tem zakonom.

(3) Varnostno osebje pridobi strokovno usposobljenost za tisto vrsto dela, za katero se je usposobilo po programih strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja.

(4) Osebi, ki je zaključila izobraževalni program, se prizna strokovna usposobljenost glede na izpolnjevanje pogojev, določenih s katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti, posamezno nacionalno poklicno kvalifikacijo in sprejetih programov strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja. Pristojni organ primerja vsebine in trajanje programa strokovnega izobraževanja s katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti ter s sprejetimi programi in o tem pridobi mnenje reprezentativnega združenja.

41. člen (obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti)

(1) Oseba se mora vsakih pet let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja oziroma izobraževanja ali na podlagi inšpekcijskega ukrepa iz 7. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja po programih, ki jih določi minister, in uspešno opraviti obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti.

(2) Če oseba iz prejšnjega odstavka preizkusa ne opravi v prvem poskusu, ima pravico preizkus na lastne stroške večkrat ponoviti. Če preizkusa ne opravi niti po treh mesecih od prvega poskusa, se mora ponovno udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja.

(3) Če oseba tudi po šestih mesecih od prvega opravljanja preizkusa tega ne opravi ali se ga sploh ne udeleži, od osnovnega usposabljanja ali prejšnjega obdobjnega izpopolnjevanja pa je poteklo že več kot pet let, se šteje, da ni strokovno usposobljena in da ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.

(4) Oseba lahko kadar koli ponovno opravi obdobjno strokovno izpopolnjevanje in pristopi k opravljanju preizkusa.

41. člen (obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti)

(1) Oseba se mora vsakih pet let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja oziroma izobraževanja ali na podlagi inšpekcijskega ukrepa iz 7. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja po programih, ki jih določi minister, in uspešno opraviti obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti.

(2) Če oseba iz prejšnjega odstavka preizkusa ne opravi v prvem poskusu, ima pravico preizkus na lastne stroške večkrat ponoviti. Če preizkusa ne opravi niti po treh mesecih od prvega poskusa, se mora ponovno udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja.

(3) Če oseba tudi po šestih mesecih od prvega opravljanja preizkusa tega ne opravi ali se ga sploh ne udeleži, od osnovnega usposabljanja ali prejšnjega obdobjnega izpopolnjevanja pa je poteklo že več kot pet let, se šteje, da ni strokovno usposobljena in da ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.

(4) Oseba lahko kadar koli ponovno opravi obdobjno strokovno izpopolnjevanje in pristopi k opravljanju preizkusa.

74. člen (inšpekcijski ukrepi)

(1) Inšpektorji imajo poleg pooblastil in ukrepov, določenih v zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor, pravico in dolžnost:

- zahtevati od odgovorne osebe pisna pojasnila v zvezi s predmetom nadzora;
- odrediti ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti v roku, ki ga sami določijo;
- zaseči predmete ali dokumentacijo, ki so v povezavi s kršitvami iz tega zakona;

- prepovedati opravljanje neposrednega dela in nalog varnostnega osebja, ki ne izpolnjuje pogojev, predpisanih s tem zakonom;
- začasno prepovedati opravljanje zasebnega varovanja na varovanem območju do odprave ugotovljenih nepravilnosti in pomanjkljivosti;
- od organizatorja zahtevati prekinitev in razpustitev prireditve, prostore pa zapečatiti do odprave pomanjkljivosti v primeru ugotovljenih pomanjkljivosti ali nepravilnosti pri varovanju javnih prireditev, za katere je določeno obvezno organiziranje varovanja;
- napotiti varnostnika na ponovno obdobjno strokovno izpopolnjevanje in obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti, če je bilo pri uporabi ukrepov varnostnika ugotovljeno nezakonito ali nestrokovno ravnanje;
- predlagati pristojnemu organu odvzem licence, službene izkaznice, javnega pooblastila ali sprejetje drugih ukrepov v skladu s tem zakonom.

(2) Inšpektorji prepovejo opravljanje zasebnega varovanja na varovanem območju vsakomur, kdor:

- ne izpolnjuje pogojev za opravljanje zasebnega varovanja v skladu s tem zakonom;
- nima pravice opravljanja dejavnosti ali jo opravlja v nasprotju s podeljeno pravico;
- opravlja dejavnost v času, ko mu je ta pravica omejena ali prepovedana;
- opravlja zasebno varovanje brez pisne pogodbe ali v nasprotju z njo;
- opravlja zasebno varovanje z osebami, ki ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja ali
- opravlja dejavnosti, nezdružljive z zasebnim varovanjem.

(3) Zoper odločbo inšpektorja iz 5. ali 6. točke prvega odstavka tega člena je v osmih dneh od njene vročitve dovoljena pritožba pristojnemu organu. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(4) O pritožbi odloči pristojni organ v osmih delovnih dneh.

79. člen

(evidenca imetnikov službenih izkaznic)

Evidenca imetnikov službenih izkaznic vsebuje naslednje podatke:

1. osebno ime;
2. rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj rojstva) in EMŠO;
3. stalno in začasno prebivališče;
4. državljanstvo;
5. številka in vrsta službene izkaznice;
6. fotografija osebe;
7. kršitve tega zakona;
8. datum podelitve, odvzema in status službene izkaznice;
9. datum in vrsta strokovne usposobljenosti (izobraževanje, strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, obdobjno izpopolnjevanje, usposobljenost za nošenje orožja, uporabo službenih psov, plinskega razpršilca in druge oblike usposabljanja);
10. datum sklenitve in prenehanja delovnega razmerja.

82. člen
(evidence pri imetniku licence)

(1) Evidenca varnostnega osebja vsebuje: podatke o varnostnem osebju, ki je v delovnem razmerju pri imetniku licence – osebno ime, rojstni podatki, EMŠO, stalno in začasno prebivališče, državljanstvo, vrsta del, ki jih opravlja, in številka službene izkaznice, podatek o strokovni usposobljenosti (izobraževanja, usposabljanja, izpopolnjevanja, obdobja izpopolnjevanja, usposobljenost za nošenje orožja, uporabo službenega psa in plinskega razpršilca z navedbo vsebine, datum in število ur izpopolnjevanja in rezultate preizkusa), podatek o zadolžitvi s sredstvi za vezanje in vklepanje, s plinskim razpršilcem oziroma strelnim orožjem ter datum nastopa in prenehanja delovnega razmerja ter čas zaposlitve.

(2) Evidenca pogodb o opravljanju storitev zasebnega varovanja vsebuje: podatke o naročniku storitev varovanja (osebno ime in naslov fizične osebe oziroma firma in sedež pravne osebe); o pogodbi o opravljanju storitev varovanja (zaporedna številka pogodbe, datum sklenitve in datum izpolnitve pogodbe); o obliki zasebnega varovanja (navedba oblike varovanja in opis vsebine predmeta pogodbe).

(3) Evidenca pritožb vsebuje: podatke o pritožniku in varnostniku, zoper katerega je bila dana pritožba (osebno ime, rojstni podatki, stalno ali začasno prebivališče), podatke o uporabljenem ukrepu varnostnika; oceno utemeljenosti pritožbe; podatke o ravnanju ali postopku imetnika licence.

(4) Evidenca o uporabi ukrepov varnostnika in drugih sredstev vsebuje: podatke o vrsti ukrepa varnostnika (zadržanje, uporaba fizične sile, sredstev za vklepanje in vezanje), uporabi plinskega razpršilca ali strelnega orožja; razlogu uporabe; o varnostniku, ki je ukrep uporabil (osebno ime, rojstni podatki, EMŠO ter naziv in sedež imetnika licence); o osebi, zoper katero je bil ukrep uporabljen (osebno ime, rojstni podatki, stalno ali začasno prebivališče); času in kraju; času obveščanja in predaje osebe policiji; morebitnih telesnih poškodbah in ocena o zakonitosti in strokovnosti uporabljenega ukrepa.«

AMANDMA državne svetnice Lidije Jerkič je bil SPREJET (prisotnih 34 državnih svetnic in svetnikov, 13 jih je glasovalo ZA, 9 jih je glasovalo PROTI).

Predsednik Državnega sveta je v nadaljevanju seje dal na glasovanje še naslednji predlog zakonodajne iniciative, skupaj s sprejetim amandmajem:

»Na podlagi prve alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21) je Državni svet Republike Slovenije na 16. seji 17. 4. 2024 sprejel

**PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O
ZASEBNEM VAROVANJU**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Varnost je človekova pravica, ki je opredeljena v 34. členu Ustave Republike Slovenije²⁷ in 5. členu Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic²⁸, in ima posebno mesto med človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami. Za uresničevanje pravice do varnosti v prvi vrsti skrbi država s svojimi inštitucijami, ki razpolagajo s sredstvi fizične in drugačne prisile.²⁹ Zagotavljanje varnosti, reda in miru je temeljna naloga države, saj lahko le v varnem okolju ljudje uresničujejo svoje pravice in obveznosti.

Za zagotavljanje varnosti imamo v Sloveniji vzpostavljen sistem notranje varnosti, ki ga predstavljajo organi varnostnega sistema v ožjem smislu, kot so policija, državno tožilstvo, pravosodni organi ter nadzorni in inšpekcijski organi. V ta sistem se vključujejo tudi drugi državni organi ter inštitucije z uresničevanjem dejavnosti, kar prispeva k notranji stabilnosti in varnosti. Zasebno varovanje je omenjeno v temeljnem strateškem dokumentu s področja nacionalne varnosti v Sloveniji, to je Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije,³⁰ v katerih je zapisano, da Republika Slovenija za zagotavljanje notranje varnosti razvija učinkovit, fleksibilen in odziven varnostni sistem ter omogoča sodelovanje in vključevanje drugih subjektov pri opravljanju zadev in nalog javne varnosti. Notranjo varnost zagotavlja z delovanjem inštitucij javne varnosti, policije, državnega tožilstva, inšpekcijskih in nadzornih organov, obveščevalno-varnostnih služb, drugih državnih organov, organizacij z javnimi pooblastili, zasebnih varnostnih družb in drugih organizacij zasebnega prava ter organov lokalne samouprave na temelju njihovega medsebojnega sodelovanja tako v Republiki Sloveniji kot na mednarodni ravni.

Poleg policije, ki je v tem sistemu ključnega pomena, saj ima kot represivni organ tudi največ pooblastil, s katerimi lahko posega v človekove pravice ali svoboščine, pa ne smemo prezreti gospodarskih družb za zasebno varovanje in samostojnih podjetnikov posameznikov, ki prispevajo pomemben delež k zagotavljanju javne varnosti. Država je del svojih pristojnosti na tem področju prenesla v izvajanje zasebnim varnostnim subjektom. Tako varovanje lahko imenujemo tudi nadstandardno. Država namreč vsem pod enakimi pogoji zagotavlja določeno raven varnosti. Kdor hoče, pa si lahko zagotovi višjo raven varnosti z uporabo zasebnih varnostnih storitev. Pri tem je pomembno tudi, koliko je posamezen naročnik varnostnih storitev pripravljen in sposoben plačati. Glede na to, da mora po naravi dela varnostno osebje pri zagotavljanju varnosti posegati v človekove pravice in temeljne svoboščine posameznika, je nujno, da to področje regulira država. Zasebne varnostne družbe s svojimi zaposlenimi (varnostnim osebjem) izvajajo podobne ukrepe, kot jih lahko na podlagi pooblastil izvajajo državni organi. Ukrepe smejo uporabiti pod pogoji in v primerih, določenih v zakonu.

²⁷ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a.

²⁸ Zakon o ratifikaciji Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, spremenjene s protokoli št. 3, 5 in 8 ter dopolnjene s protokolom št. 2, ter njenih protokolov št. 1, 4, 6, 7, 9, 10 in 11, Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 7/94.

²⁹ Po klasičnem pojmovanju naj bi bila država oblast, ki ima monopol nad zakonito uporabo fizičnega nasilja, kar izhaja med drugim iz razprav Jeana Bodina, Thomasa Hobbesa in Maxa Webra.

³⁰ Uradni list RS, št. 59/2019.

Zasebno varovanje je v Zakonu o zasebnem varovanju (v nadaljnjem besedilu: ZZasV-1)³¹ opredeljeno kot gospodarska dejavnost, namenjena varovanju ljudi in premoženja, ki jo Republika Slovenija ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost.

Zasebno varovanje kot pridobitno dejavnost lahko opravlja zgolj gospodarska družba ali samostojni podjetnik posameznik, ki ima registrirano dejavnost, veljavno licenco in izpolnjuje zakonske pogoje. Ministrstvo za notranje zadeve je 162 podjetjem podelilo dovoljenje oziroma licenco za opravljanje ene ali več oblik oziroma nalog zasebnega varovanja.³² Po podatkih Ministrstva za notranje zadeve je bilo dne 26. 1. 2024 v veljavi 6.537 službenih izkaznic varnostnega osebja.

V dejavnosti zasebnega varovanja je bila 14. 7. 2000 sklenjena Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja,³³ ki je celovito urejala delovnopравни položaj zaposlenih v dejavnosti. Njena veljavnost je prenehala 2. 1. 2006. Po desetletnem vmesnem obdobju je bila sklenjena nova Kolektivna pogodba dejavnosti zasebnega varovanja,³⁴ ki je pridobila lastnost razširjene veljavnosti.³⁵ Ta pogodba je bila s strani sindikata odpovedana.³⁶

Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja, podpisana 2016, ni rešila vseh vprašanj, kot jih rešuje večina drugih kolektivnih pogodb dejavnosti, zato sta se stranki te kolektivne pogodbe z določbo njenega drugega odstavka 4. člena izrecno zavezali, da se bosta zavzemali za sklenitev celovite kolektivne pogodbe v dejavnosti zasebnega varovanja, ki bo urejala tudi vse ostale pravice in obveznosti, ki v podpisani kolektivni pogodbi niso določene, med drugim tudi: ostalih še nedogovorjenih splošnih določb, pravic in obveznosti delodajalca in delavcev, pravic in obveznosti strank ter način reševanja sporov.

Ne glede na navedeno zavezo socialni partnerji na ravni dejavnosti kljub večkratnim pozivom reprezentativnega sindikata, da se pogajanja začnejo, niso pristopili k pogajanjem za sklenitev celovite kolektivne pogodbe. S strani predstavnikov delodajalcev v dejavnosti je bilo namreč do sklenitve kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti izraženo izrazito odklonilno stališče, kljub temu da je sindikat na Ministrstvo za notranje zadeve posredoval pobudo, da se slednje aktivno vključi v prizadevanja, da bi prišlo do socialnega dialoga v dejavnosti zasebnega varovanja.

Dejavnost zasebnega varovanja nesporno prispeva pomemben delež k skupni varnosti v Republiki Sloveniji, kot gre razbrati iz Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije in Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in

³¹ Uradni list RS, št. 17/11.

³² Podatki so dosegljivi na spletu, URL:

<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNZ/Dokumenti/DPDVN/Zasebno-varovanje/2023/Seznam-imetnikov-licenc-16.1.2024.xlsx>

³³ Uradni list RS, št. 73/00, 29/03, 44/07 in 55/07.

³⁴ Uradni list RS, št. 5/2016.

³⁵ Uradni list RS, št. 9/2016.

³⁶ Sklep o odpovedi kolektivne pogodbe je dosegljiv na spletu: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2023-01-0733/sklep-o-odpovedi-kolektivne-pogodbe-za-dejavnost-zasebnega-varovanja>

zatiranja kriminalitete.³⁷ Zasebno varovanje ima izjemno vlogo tudi na področju varovanja kritične infrastrukture, saj na podlagi Uredbe o obveznem organiziranju varovanja³⁸ in ZZasV-1 izvaja varovanje precejšnjega števila objektov, ki so za državo posebnega pomena. Velik poudarek v dejavnosti zasebnega varovanja je na doslednem spoštovanju zakonitosti, človekovih pravic in svoboščin ter načel pravne države.

Pri dejavnosti zasebnega varovanja gre za dejavnost, ki se izvaja v javnem interesu in na podlagi licenc, ki jih pristojno ministrstvo podeljuje zasebnim izvajalcem. S pridobitvijo licence postanejo izvajalci nosilci zagotavljanja varnosti ljudi in premoženja v Republiki Sloveniji. Gre za izvajanje dejavnosti, ki spada v eno izmed temeljnih nalog države, zaradi česar je v interesu države, da pogodbe sklepa z izvajalci, ki spoštujejo predpise, in sicer tudi na davčnem in delovnopравnem področju.

Reprezentativni sindikat že leta opozarja na številne kršitve delovnopравne zakonodaje v dejavnosti zasebnega varovanja, ki so med drugim tudi posledica odsotnosti socialnega dialoga v tej dejavnosti. Sindikat prav tako opozarja na zlorabo sistema prostovoljnega dogovarjanja v dejavnosti zasebnega varovanja, ker se delodajalska stran kljub izrecni zavezi v Kolektivni pogodbi dejavnosti in pridobljeni reprezentativnosti ni želela pogajati in zavrača kakršen koli socialni dialog. Gospodarski subjekti se tako izogibajo zakonskim obveznostim in opravljajo zasebno varovanje v nasprotju z zakonodajo in interesi javnosti.

V nadaljevanju so navedena področja, na katerih Sindikat komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SKVNS), ki je na ravni države reprezentativen za dejavnost zasebnega varovanja, zaznava največ kršitev in težav v dejavnosti zasebnega varovanja.

Plačilo za delo

SKVNS opozarja na izredno nizke povprečne plače v dejavnosti: povprečna plača v letu 2022 je bila v dejavnosti zasebnega varovanja 1.346,46 EUR,³⁹ povprečna plača v Republiki Sloveniji za leto 2022 pa je znašala 2.023,92 EUR. Po drugi strani podjetja v dejavnosti zasebnega varovanja ustvarjajo precejšnje dobičke. Po mnenju SKVNS so dobički podjetij ustvarjeni v veliki meri na račun nizkih plač in prihodkov, ki so povezani z obdobjimi usposabljanji varnostnega osebja.

V dejavnosti zasebnega varovanja se zaradi zavračanja socialnega dialoga s strani predstavnikov delodajalcev osnovne plače delavcev ne usklajujejo redno na letni ravni. Zaposlenim se povečuje zgolj doplačilo do minimalne plače, v nekaterih primerih so ta doplačila resnično visoka, tudi do 700,00 EUR. V tej dejavnosti po oceni SKVNS prejema doplačilo do minimalne plače prek 60 % zaposlenih. Posledično zaposleni v dejavnosti zasebnega varovanja prejemajo nizke dodatke za težje pogoje dela, saj se ti obračunavajo od njihove osnovne, ki pa ne dosega niti višine minimalne plače. Ob takšnem stanju, ko se dodatki obračunavajo od skrajno nizkih osnovnih plač, se zastavlja tudi vprašanje o zakonitosti takšnih obračunov, saj ekstremno nizki dodatki

³⁷ Uradni list RS, št. 43/2019.

³⁸ Uradni list RS, št. 80/2012.

³⁹ SKP 80.100 (varovanje).

za težje pogoje dela ter ostali dodatki, ki jih določa delovnopravna zakonodaja, ne izpolnjujejo svojega zakonsko opredeljenega namena.

Področje delovnega časa

Zaposleni v dejavnosti zasebnega varovanja v povprečju opravijo bistveno več ur, kot znaša povprečni mesečni delovni čas. Delavci povprečno opravijo več kot 200 in vse tja do 240 ur na mesec, medtem ko je plača ob takem številu ur le nekoliko nad višino minimalne plače zaradi nizko določenih osnovnih plač.

Pogoste so težave pri razporejanju in prerazporeditvi delovnega časa. Zaposleni dobijo raspored le za nekaj dni vnaprej, tako da imajo veliko težav pri organiziranju svojega zasebnega življenja.

Zaposleni pogosto nimajo možnosti odmora med delovnim časom, ker opravljajo delo po različnih objektih, kjer je prisoten običajno le eden od zaposlenih, ki ne sme zapuščati svojega delovnega mesta.

Regres za letni dopust

SKVNS opozarja tudi na delno izplačilo oziroma na neizplačilo regresa za letni dopust zaposlenih v dejavnosti zasebnega varovanja. Dogaja se, da morajo zaposleni »oddelati« več ur, ki se nato izplačajo pod postavko »regres za letni dopust«, sicer podjetje regresa za letni dopust ne izplača.

Povračila stroškov v zvezi z delom

Področje povračil stroškov (malica, prevoz na delo) je v tej dejavnosti še posebej polje nenehnega nezadovoljstva in kršitev. Zaposleni v dejavnosti zasebnega varovanja pogosto iz tega naslova prejemajo minimalne zneske, v nekaterih primerih pa sploh ne.

Pogoji dela

Delavci pogosto opozarjajo na slabo organizacijo dela v podjetjih, neprimeren odnos nadrejenih, kot sta poniževanje in mobing. Delavci na posameznih objektih pogosto nimajo dostopa do sanitarij, so v neogrevanih prostorih, brez ustrezne opreme in tako dalje.

Kršitve, povezane s sklepanjem pogodb o zaposlitvi za določen čas

V dejavnosti zasebnega varovanja je po oceni SKVNS zelo veliko kršitev pri sklepanju pogodb o zaposlitvi za določen čas. Dejstvo je, da tudi zakonodaja z »odpravljanjem administrativnih ovir« omogoča, da delodajalci z enostavnim ustanavljanjem podjetij delavce prezaposlijo v drugo podjetje.

Področje javnega naročanja

Država oziroma posamezna ministrstva so pravzaprav največji naročnik in plačnik izvajanja dejavnosti zasebnega varovanja. Izbira ponudnika pa največkrat sloni na

»najnižji ceni«, posledično ponujena cena ne zagotavlja niti minimalne plače zaposlenim.

Neposredne naloge varovanja ljudi in premoženja opravlja varnostno osebje, ki mora biti za to ustrezno usposobljeno ter motivirano in mora za učinkovito izvajanje svojih nalog uživati tudi določen ugled v splošni javnosti. Ustrezna usposobljenost ter motiviranost zaposlenih je poleg tega v interesu države kot naročnika, kadar za izvajanje dejavnosti zasebnega varovanja sklepa pogodbe prek javnih naročil. V zadnjem času ugled varnostnega osebja v javnosti pada, tudi zaradi dejstva, da imajo delavci, ki opravljajo delo fizičnega varovanja, v pogodbah o zaposlitvi pogosto določene osnovne plače, ki so precej nižje od minimalne plače. V pogodbah o zaposlitvi za varnostnika, ki opravlja fizično varovanje, pogosto zasledimo osnovno plačo, ki znaša 400,00 ali 500,00 EUR. Navedeno se odraža tudi v končnem plačilu, saj delavci kljub temu, da opravljajo dežurstva, delo v neenakomernem delovnem času in delo v težjih delovnih pogojih, prejmejo izplačila zgolj malenkost nad minimalno plačo, saj se vsi dodatki za težje pogoje dela obračunavajo od osnovne plače. Navedeno škoduje ugledu varnostnega osebja, saj varnostnika predstavlja kot delavca, ki opravlja delo v težkih pogojih za slabo plačilo, poleg tega takšni pogoji dela niso privlačni za usposobljen in motiviran kader, kar škoduje razvoju zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji.

Dejavnost zasebnega varovanja je dejavnost posebnega družbenega pomena in kot taka ne more biti v celoti prepuščena samoregulaciji. Dejavnost zasebnega varovanja se ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost. Po mnenju predlagatelja je v dejavnosti zasebnega varovanja nujna zakonska ureditev oziroma realizacija zaveze iz drugega odstavka 2. člena ZZasV-1. Prav tako je treba zavarovati varnostno osebje, ki neposredno opravlja dejavnost. Eden izmed mehanizmov, s katerim se zagotavlja kakovostno izvajanje dejavnosti zasebnega varovanja, je zagotovo urejen delovnopравни položaj varnostnega osebja, ki dejansko izvaja dejavnost zasebnega varovanja. Razlog za to je tudi v dejstvu, da na trgu zasebnega varovanja vlada izredno močna in nelojalna konkurenca, dumpinške cene in podobno. Veliko število podjetij v Sloveniji se ukvarja z dejavnostjo zasebnega varovanja oziroma so si ob drugih dejavnostih, ki jih opravljajo, pridobila še licenco za opravljanje ene izmed dejavnosti zasebnega varovanja.

Leta 2003 je bila z Zakonom o zasebnem varovanju⁴⁰ ustanovljena Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje, v kateri je bilo članstvo obvezno za vse izvajalce dejavnosti zasebnega varovanja. Zbornica je imela med drugim zakonsko opredeljeno nalogo sklepanja kolektivne pogodbe za dejavnost zasebnega varovanja z reprezentativnim sindikatom. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o zasebnem varovanju⁴¹ (v nadaljnjem besedilu: ZZasV-A) je bil črtan drugi odstavek 2. člena ZZasV, ki je določal, da je Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje nosilec javnega pooblastila. Naloge zbornice so bile ob tem prenesene na Ministrstvo za notranje zadeve, pri čemer velja opozoriti, da naloga sklepanja kolektivne pogodbe za dejavnosti zasebnega varovanja ni prešla na ministrstvo, saj slednje ne more sklepati kolektivne pogodbe, če dejavnost opravljajo zasebni subjekti. Po uveljavitvi

⁴⁰ Uradni list RS, št. 126/2003.

⁴¹ Uradni list RS, št. 102/2007 – ZZasV-A.

ZZasV-A je Zbornica Republike Slovenije za zasebno varovanje odpovedala Kolektivno pogodbo za dejavnost zasebnega varovanja.⁴²

Z uveljavitvijo novega ZZasV-1 je na podlagi prvega odstavka 9. člena ponovno vzpostavljena možnost delovanja zbornice, društva in drugih oblik združenj v dejavnosti zasebnega varovanja oziroma t. i. strokovnih interesnih združenj. Na podlagi določbe tretjega odstavka 9. člena ZZasV-1 strokovno interesno združenje na področju zasebnega varovanja postane reprezentativno, če se vanj združi najmanj 51 % imetnikov licenc, ki imajo v delovnem razmerju najmanj 40 % varnostnega osebja v dejavnosti. Odločbo o ugotovitvi ali prenehanju reprezentativnosti izda minister, pristojen za notranje zadeve.

Tudi določbe v zvezi s strokovnimi interesnimi združenji kažejo na pomen dejavnosti zasebnega varovanja v državi. Ob tem je treba opozoriti, da med nalogami, ki jih lahko opravljajo reprezentativna združenja v tretjem odstavku 10. člena ZZasV-1, ni navedene naloge sklepanja kolektivne pogodbe za dejavnost zasebnega varovanja.

Ureditev delovnopravnega položaja varnostnega osebja je še prav posebnega pomena, saj mora tisti, ki varuje, imeti vsaj minimalno urejen lasten materialni in socialni status, in sicer dostojno plačilo za opravljeno delo in povrnjene dejanske stroške, ki so povezani z delom (stroške prihoda na delo in z dela ter stroške prehrane) ter socialno varnost (sklenjeno delovno razmerje za nedoločen čas).

Glede na dejstvo, da je država s sistemsko ureditvijo zasebnega varovanja nekatera dejanja za zagotavljanje javne varnosti prepustila zasebnemu varovanju, se do sklenitve kolektivne pogodbe v dejavnosti zasebnega varovanja, ki bo uredila področje dodatkov k plači in povračil stroškov v zvezi z delom predlaga uporaba delovnopravnih predpisov, ki veljajo za zaposlene v policiji. Gre namreč za poklic, ki je po svojem delu najbližji poklicu varnostnika, obenem pa se ohranja možnost, da se socialni partnerji na ravni dejavnosti o pravicah in dolžnostih delavcev dogovorijo samostojno.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 CILJI

Predlog zakona ne odstopa od ciljev in načel veljavne zakonodaje. Temeljni cilj je sistemska urejenost in izboljšanje razmer v dejavnosti zasebnega varovanja, tudi prek ureditve delovnopravnega položaja zaposlenih in s tem večje kakovosti izvajanja storitev zasebnega varovanja, ki se izvaja kot dejavnost posebnega družbenega pomena s strani zasebnih izvajalcev. Zasebna podjetja, ki jim je podeljena licenca za opravljanje dejavnosti varovanja, morajo imeti poravnane davke in prispevke ter ne smejo biti kršitelji delovnopravne zakonodaje. Na ta način se bo izboljšal tudi ugled varnostnega osebja, ki bo tako lažje opravljalo svoje naloge. Predlagana ureditev bo poleg tega pripomogla k ugledu in razvoju dejavnosti, ki trenutno v javnosti ne uživa visokega ugleda. Izboljšanje ugleda dejavnosti in delovnih pogojev zaposlenih se bo pozitivno odražala tudi v pridobitvi kakovostnejšega kadra in posledično v

⁴² Uradni list RS, št. 73/2000.

zagotavljanju boljše storitve varovanja na splošno in storitev varovanja, ki jih država pridobiva prek javnih naročil.

S predlogom se želi vzpostaviti zakonske podlage, ki bodo spodbujale socialni dialog v dejavnosti zasebnega varovanja kot vira avtonomnega delovnega prava. Ob tem bi se ohranila avtonomnost reprezentativnih predstavnikov delavcev in delodajalcev, da v okviru obstoječih predpisov sami oblikujejo vsebino kolektivne pogodbe ter odločajo o njeni sklenitvi.

Predlog zakona upošteva širši učinek javnih naročil na dejavnost, v kateri ta predstavljajo velik obseg sklenjenih pogodb. Javna naročila morajo upoštevati strošek dela in primerne delovne pogoje za varnostno osebje, kar pomeni, da morajo vse sklenjene pogodbe vsebovati določila, da bodo izvajalci svojim delavcem obračunavali osnovno plačo najmanj v višini minimalne plače. Trenutno stanje, ko država prek zasledovanja najnižje cene javnega naročila dopušča, da ima varnostno osebje osnovne plače, ki se lahko gibljejo tudi med 400,00 in 500,00 EUR, ne zagotavlja dostojnega plačila za delo varnostnega osebja v težjih pogojih. Na tak način se dopušča izogibanje plačilu primernih dodatkov za težje pogoje dela in se ne omogoča razvoja ugleda in kakovosti izvajanja dejavnosti.

Eden izmed ciljev predloga je tudi vzpostavitev pogojev za izboljšanje kakovosti opravljanja storitev zasebnega varovanja ter izboljšanje ugleda v dejavnosti. S posodobitvijo pogojev za pridobitev novih službenih izkaznic se bosta izboljšali kakovost in ugled, s tem pa se bo ustvarilo več zanimanja med potencialnimi zaposlenimi.

Varnostno osebje, ki opravlja naloge varovanja v okviru zasebnega varovanja, mora za pridobitev službene izkaznice, pridobiti ustrezen certifikat za poklicno kvalifikacijo na podlagi programov in katalogov strokovnih znanj in spretnosti. Po trenutno veljavnem zakonu mora varnostno osebje vsakih pet let, poleg strokovnih internih izpopolnjevanj, na novo pridobivati oziroma potrjevati znanje, ki je bilo predhodno že pridobljeno s poklicno nacionalno kvalifikacijo.

Ker je usposobljenost zaposlenih izkazana s pridobitvijo službene izkaznice in je treba upoštevati tudi izkušnje, ki jih delavec pridobi z delovno dobo, se predlaga rešitev, po kateri se bo namesto petletnih obdobjih preizkusov opravil ponovni preizkus strokovne usposobljenosti enkrat pred pretekom petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja. Ob tem se določa, da se oseba ne more udeležiti ponovnega strokovnega usposabljanja prej kot šest mesecev do poteka petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja. Namen predloga je preusmeriti način izvajanja izobraževanja iz splošnega petletnega v kontinuirano specializirano izpopolnjevanje v okviru posameznega delodajalca.

2.2 NAČELA

Načelo zakonitosti je eno najpomembnejših načel pravne države in je kot ustavna kategorija opredeljeno v 120. in 153. členu Ustave Republike Slovenije (v

nadaljevanju: Ustava)⁴³. To načelo na področju zasebnega varovanja določa, da morajo družbe za zasebno varovanje opravljati svojo dejavnost samo na podlagi zakona in predpisov, ki so izdani na njegovi podlagi, ter na način, ki ga določa zakon. Slednje pomeni, da posamezno podjetje za zasebno varovanje ne more presojsati, kaj je pri opravljanju te dejavnosti dovoljeno in kaj ne. Zakon predstavlja tudi pravno podlago za izvajanje dejavnosti zasebnega varovanja ter za sklepanje kolektivnih pogodb, ki jih bodo vsebinsko oblikovali reprezentativni predstavniki delavcev in delodajalcev. Predlog zakona zasleduje tudi načelo zagotavljanja varnosti ljudi in premoženja. Upošteva spodbujanje socialnega dialoga na ravni dejavnosti ter zagotavljanje dostojanstva pri opravljanju dela prek spodbujanja zagotavljanja ustreznih delovnih razmer. Predlog zakona zasleduje še ostala načela, ki so vsebovana v veljavnem besedilu ZZasV-1.

2.3 POGLAVITNE REŠITVE

Predlog zakona na več mestih določa pogoj za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, in sicer da ima izvajalec poravnane davke in obvezne prispevke ter da mu v določenem obdobju niso izrečene pravnomočne globe zaradi kršitve delovnopравниh obveznosti. Enaka dva pogoja se po novem navajata tudi med splošnimi pogoji za odvzem javnega pooblastila za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja. Navedeno je pomembno tako zaradi izboljšanja ugleda varnostnega osebja, razvoja dejavnosti, pa tudi zaradi zagotavljanja kakovosti javnih naročil, s katerimi država zagotavlja izvajanje varovanja za svoje inštitucije. Dejavnost varovanja ljudi in premoženja, ki jo s podelitvijo javnega pooblastila zasebnemu podjetju poveri država, namreč lahko izvaja le podjetje, ki posluje zakonito in zagotavlja varnostnemu osebju primerne pogoje za delo.

V ZZasV-1 se s predlogom zakona ponovno vključuje nalogo reprezentativnega strokovnega interesnega združenja, kot reprezentativnega predstavnika delodajalcev v dejavnosti zasebnega varovanja, da na strani delodajalcev sklepa kolektivno pogodbo za dejavnost zasebnega varovanja z reprezentativnim sindikatom. Predlagana določba ne vzpostavlja zakonske obveznosti sklenitve kolektivne pogodbe, saj ta odločitev ostaja v domeni reprezentativnih predstavnikov strank na delodajalski in sindikalni strani. Določa pa sklenitev kolektivne pogodbe kot eno izmed nalog reprezentativnega združenja delodajalcev, saj to v skladu z ureditvijo v Zakonu o kolektivnih pogodbah predstavlja enega izmed temeljnih namenov reprezentativnih združenj delodajalcev. Predlog zasleduje cilj spodbujanja socialnega dialoga na ravni panoge ter razvoja dejavnosti in spodbujanja k natančnejši avtonomni ureditvi delovnopravnega statusa delavcev v dejavnosti zasebnega varovanja.

Predlog zakona vsebuje tudi določbo, v skladu s katero bi morala pogodba o varovanju, sklenjena z državo, samoupravno lokalno skupnostjo ali pravno osebo, v kateri ima država ali samoupravna lokalna skupnost prevladujoč vpliv, vsebovati zavezo izvajalca, da bo svojim delavcem obračunal osnovno plačo najmanj v višini minimalne plače, skupaj z dodatki, ki jih določajo predpisi, ki izvajalca zavezujejo. Na ta način bo država zagotovila, da delavci, ki opravljajo naloge v javnem interesu, prejemajo plačila, ki bodo odražala razmere, v katerih opravljajo delo. Ni primerno, da

⁴³ Uradni list RS, št. 33/91I, 42/97 - UZS68, 66/00 - UZ80, 24/03 - UZ3a, 47, 68, 69/04 - UZ50, 69/04 - UZ43, 69/04 - UZ14, 68/06 - UZ121,140,143, 47/13 - UZ90,97,99, 47/13 - UZ148, 75/16 - UZ70a, 92/21 - UZ62a

se javna naročila sklepajo zgolj na podlagi kriterija najnižjega stroška za državo, še posebej, kadar gre za dejavnost varovanja državnega premoženja ter njenih predstavnikov. Poleg tega imajo pogodbe, sklenjene na podlagi javnih naročil, širši učinek, ki presega zgolj področje izplačanih plač. To velja še posebej za dejavnost zasebnega varovanja, v kateri javna naročila predstavljajo velik delež sklenjenih pogodb. Zagotavljanje primernega plačila delavcem bi spodbudilo razvoj dejavnosti prek dviga ugleda delavcev in vzpostavitve večje privlačnosti za opravljanje dela varnostnika.

Dopolnjuje se 27. člen ZZasV-1, ki določa pogoje za odvzem licence in obveznosti imetnika licence, in sicer se dodaja obveznost, da pristojni organ pri presoji o odvzemu licence upošteva tudi možnost nastanka škodljivih posledic za varnostno osebje. Zakon že zdaj v prvem odstavku 27. člena določa, da lahko pristojni organ izreče odvzem licence zaradi varstva varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost, medtem ko drugi odstavek pristojnemu organu izrecno ne nalaga upoštevanja možnosti nastanka škodljivih posledic za zaposlene. S predlogom se ta pomanjkljivost v ZZasV-1 odpravlja.

Z namenom izboljšanja standardov opravljanja dejavnosti predlog postavlja nove pogoje glede izobrazbe, ki jih mora izpolnjevati varnostno osebje, ter nov pogoj glede znanja slovenskega jezika. Predlog kot pogoj za pridobitev službene izkaznice varnostnika določa doseženo najmanj IV. stopnjo izobrazbe ter obvladanje slovenskega jezika na stopnji B2, za pridobitev službene izkaznice za varnostnika nadzornika, operaterja VNC in varnostnika telesnega stražarja pa dodaten pogoj dosežene V. stopnje izobrazbe. Da bi se zavarovalo pridobljene pravice imetnikov obstoječih izkaznic, se v prehodnih določbah določa, da vse obstoječe službene izkaznice ostanejo v veljavi do njihovega poteka. Ob tem se določa, da veljavnost službene izkaznice preneha ob njenem deponiranju, če njen imetnik ne izpolnjuje pogojev, določenih z ZZasV-1.

Predlog spreminja režim opravljanja obdobjnih preizkusov strokovne usposobljenosti. Predlaga se, da se namesto obdobjnega preizkusa strokovne usposobljenosti, ki se je opravljal vsakih pet let, opravi ponovni preizkus strokovne usposobljenosti enkrat pred pretekom petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja. Določeno je, da se oseba ne more udeležiti ponovnega strokovnega usposabljanja prej kot šest mesecev do poteka petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja.

Varnostno osebje namreč s pridobitvijo Nacionalne poklicne kvalifikacije (v nadaljnjem besedilu: NPK) izkaže svojo usposobljenost za opravljanje tega poklica, po obstoječi ureditvi pa mora to usposobljenost potrjevati vsakih pet let. Predlagatelj je mnenja, da je treba upoštevati pridobljeno znanje in izkušnje varnostnika, poleg tega pa tudi dejstvo, da so različna opravila v okviru zasebnega varovanja v zadnjih letih postala visoko specializirana. Zaradi tega splošen preizkus usposobljenosti vsakih pet let ne prispeva k boljši usposobljenosti varnostnega osebja. Namen spremembe je v tem, da se v okviru varnostnih podjetij vzpostavijo ustrezni standardi za različna delovna mesta v zasebnem varovanju, ki bodo podlaga za interna izobraževanja, prilagojena specializiranim delovnim mestom. S tem se večji poudarek daje obstoječemu 39. členu ZZasV-1, ki opredeljuje interno izobraževanje. Na ta način bi zagotovili konstantno izpopolnjevanje varnostnega osebja v okviru posameznega delodajalca. Dodatno se v zvezi s ponovnim strokovnim usposabljanjem predlaga izrecna določba, da se čas, ki

se porabi za izobraževanje, všteta v delovni čas za delavce, ki so zaposleni pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost zasebnega varovanja. V praksi namreč velja, da se varnostnikom, ki so že zaposleni, ta čas ne upošteva v delovni čas, čeprav jih na izobraževanje napoti delodajalec.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN NA DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima vpliva na državni proračun in druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATEREGA JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlagane spremembe in dopolnitve zakona nimajo vpliva na porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katerega je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog zakona ni predmet prilagajanja predpisom Evropske unije.

Na področju evropske zakonodaje ni enotnega modela urejanja zasebnega varovanja. Zasebno varovanje je kot dejavnost izključeno iz Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2006/123/ES o storitvah na notranjem trgu (v nadaljevanju: Direktiva 2006/123/ES)⁴⁴. Pravni red Evropske unije prepušča ureditev področja zasebnega varovanja pravu vsake posamezne članice in zato na tem področju ni obvezujočih smernic ali direktiv. Z Zakonom o storitvah na notranjem trgu (v nadaljevanju: ZSNT)⁴⁵ se je omenjena direktiva implementirala v slovenski pravni red, posamezne omejitve in pogoji pa so enotno za slovenske in tuje državljane določeni sorazmerno ob upoštevanju razlogov javnega interesa, predvsem varovanja javnega reda, javne varnosti in varnosti naročnikov.

Predlog zakona je zasnovan tako, da ne posega v že zagotovljene možnosti za nemoten pretok delovne sile in storitev ter v ustanavljanje družb za zasebno varovanje v Republiki Sloveniji.

5.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Belgija:

⁴⁴ Uradni list Evropske unije, L 376, 27. december 2006, str. 36–68, URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:376:0036:0068:SL:PDF>.

⁴⁵ Uradni list RS, št. 21/10, 75/23 - ZGD-1L

V Belgiji je za sistemsko urejanje področja zasebnega varovanja odgovorno Ministrstvo za notranje zadeve, ki tudi podeljuje in odvzema licence. Te se izdajajo za obdobje petih let in jih je mogoče podaljševati za enako obdobje. Področje je urejeno z Zakonom o ureditvi zasebnega varovanja iz leta 1990⁴⁶, s spremembami in dopolnitvami, s kraljevimi in ministrskimi dekreti ter okrožnicami.

Gospodarski subjekt, ki želi opravljati dejavnost zasebnega varovanja, mora biti obvezno zavarovan, plačati mora letni prispevek glede na svojo velikost. Poleg tega mora upoštevati vse zakonske določbe in izvršilne predpise. Osební pogoji pa so, da je oseba državljan Evropske unije in da ima v Evropski uniji stalno prebivališče, da je dovolj star in da so preverjene njegove sposobnosti vodenja ter njegov značaj. V področje zasebnega varovanja spada tudi delo zasebnih detektivov, ki pa je urejeno s posebnim zakonom. Za družbo za zasebno varovanje se šteje vsak posameznik ali pravna oseba, ki trajno ali začasno izvaja zasebno varovanje, načrtuje, izvaja, vzdržuje ali popravlja alarmne sisteme in centre, kakor tudi dejavnosti svetovanja, analiziranja, usposabljanja, nadzora postopkov, priprave konceptov v zvezi s področjem varnosti.

Pripadnik varnostnega osebja ne more biti:

- kdor je bil kaznovan,
- kdor se ukvarja z dejavnostjo, ki bi lahko ogrozila notranjo ali zunanjo varnost države,
- kdor ni uspešno končal obveznega usposabljanja in nima ustreznih izkušenj,
- kdor je bil zaposlen v državni službi (policiji, tajni službi, vojski ...) in od njegove deaktivacije še ni minilo pet let,
- kdor nima ustreznih kvalitiet.

Imetniki licenc morajo plačati letni prispevek državi, ki je odvisen od velikosti družbe. Varnostno osebje mora biti označeno transparentno z enotno oznako "V", delovna obleka pa ne sme biti enaka policijski. Določene so omejitve glede uporabe službenih psov ter posebna usposobljenost in pasma psov. Varnostno osebje ima enaka pooblastila kot kateri koli drug državljan, pogoji za uporabo posebnih pooblastil, kot so ugotavljanje istovetnosti, pregled in začasni zaseg, pa so določeni v zakonu. Administrativna sankcija za kršitelje predpisov je odvzem oziroma preklic licence ali pa ta, da se licenca po izteku ne podaljša. Kršitelji predpisov s področja zasebnega varovanja pa so lahko kaznovani tudi z zaporno kaznijo. Nadzor nad izvajanjem zakona izvajajo policija ali pooblaščení javni uslužbenci.

Estonija:

V Estoniji je zasebno varovanje urejeno z Zakonom o varnosti iz leta 2003 ter s podzakonskimi akti.

Za sistemsko urejanje zadev s področja zasebnega varovanja je pristojna nacionalna policija, ki izdaja tudi licence. Gospodarski subjekt, ki želi pridobiti licenco za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, mora imeti najmanj enega varnostnega

⁴⁶ Law on private security enterprises and company internal security providers (10. april 1990, 10. junij 2001 in 7. maj 2004) in Royal decree on training (31. december 1999).

menedžerja ter osebje, ki izpolnjuje zakonsko določene pogoje. Dejavnosti zasebnega varovanja ne sme izvajati, kdor:

- ima omejene pravne sposobnosti,
- je bil storilec kaznivega dejanja in mu izrečena sankcija še ni izbrisana iz evidence,
- je privatni detektiv,
- je bil v stečaju.

Za kršitelje zakonodaje s področja zasebnega varovanja so predvidene administrativne in kazenske sankcije. Administrativne sankcije so odvzem, preklic ali suspenz licence. O administrativnih sankcijah odloča policijski komisar. Poleg administrativnih sankcij so v zakonu predvidene tudi denarne kazni, ki jih izrekajo pristojni organi (policija in poseben nadzorni organ) po zakonu, ki ureja področje denarnega kaznovanja.

Francija:

V Franciji je na podlagi zakona iz leta 1983 za področje zasebnega varovanja odgovorno Ministrstvo za notranje zadeve. Licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja podeljujejo policijske oblasti. Družbam za zasebno varovanje je prepovedano opravljati kakršno koli drugo dejavnost, predvsem pa detektivsko.

Osebe, ki želijo opravljati dejavnost zasebnega varovanja, morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- policija razišče življenje kandidata za varnostnika brez njegove poprejšnje privolitve ali dovoljenja,
- kandidat ne sme biti v kazenski evidenci,
- kandidat mora uspešno končati osnovno usposabljanje, če je bil kandidat policist, mora preteči najmanj pet let od konca njegove službe v policiji.

Administrativna sankcija za gospodarske subjekte, ki ravnajo v nasprotju z zakonom, je odvzem ali zavrnitev izdaje licence, zakon pa poleg tega pozna tudi kaznovalne sankcije.

Na področju izobraževanja in usposabljanja podeljujejo »potrdilo o pristojnosti« (certificate of competency) tistim, ki usposabljujejo varnostno osebje.

Finska:

Na Finskem je področje zasebnega varovanja urejeno z Zakonom o zasebnih varnostnih službah,⁴⁷ ki je bil izdan 2002, in s podzakonskimi akti. Eden izmed pomembnih podzakonskih aktov je Vladni dekret o zasebnih varnostnih službah⁴⁸ iz 2002, ki natančno predpisuje vsebino vloge, obvezne priloge, oznake in delovno obleko, ki jo morajo nositi varnostniki in mora imeti na hrbtu obvezen napis »VARTIJA«.

Licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja podeljuje poseben oddelek Ministrstva za notranje zadeve za dobo petih let in so podaljšljive. Lokalne policijske

⁴⁷ Private Security Services Act (282/2002, 765/2003).

⁴⁸ Government Decree on Private Security Services (534/2002).

oblasti opravljajo nadzor nad delom varnostnega osebja, certifikati za delo varnostnega osebja ter dovoljenji za posest in nošenje orožja.

Za pridobitev licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja mora gospodarski subjekt (licence se lahko podelijo tako fizičnim kot tudi pravnim osebam) izpolnjevati naslednje pogoje:

- biti mora finančno sposoben (da ni nevarnosti stečaja, imeti mora dovolj visoko premoženjsko stanje),
- ne sme biti poslovno omejen,
- biti mora dobro ocenjen od policijskih oblasti.

Osebni pogoji za vstop v zasebno varnostno službo so:

- starost najmanj 18 in največ 65 let,
- poštenost in zanesljivost,
- oseba ne sme biti v stečaju, ne sme ji biti prepovedano opravljati dejavnost in biti mora nekaznovana,
- razpolagati mora z lastnostmi, ki ji omogočajo opravljanje dela,
- opraviti mora 100-urno osnovno usposabljanje.

Sankcije za kršitve zakona, ki jih lahko izrečejo lokalne policijske oblasti, so odvzem oziroma preklic licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, preklic menedžerske licence in odvzem ali preklic službene izkaznice.

Predpisana je obveznost poročanja o določenih spremembah (menjava varnostnega osebja, sprememba sedeža, prenehanje, ipd.) že pred spremembo ali najkasneje v sedmih dneh po njej. Določena je prepoved sklepanja pogodb vzdrževanja javnega reda in miru; policistom, carinikom, mejni službi pa je prepovedano delo v zasebnem varovanju (niti kot lastnik, partner, zastopnik niti kot varnostno osebje).

Določen je neke vrste pritožbeni postopek, da oseba, ki meni, da so ji bile kršene pravice, o tem obvesti varnostnega menedžerja; njegovo ime mora osebi povedati varnostnik. Menedžer potrdi pravilnost ukrepanja.

Družba za varovanje mora imeti enega ali več varnostnih menedžerjev, o čemer odloči pristojno ministrstvo na podlagi obsega prevzetih obveznosti, števila lokacij, ki jih je prevzela družba v varovanje – ministrstvo presodi tudi o področjih, za katera je menedžer odgovoren. Družba ima lahko enega ali več menedžerjev. Mogoče je sklepanje pogodb z drugim imetnikom licence, vendar mora biti naročnik o tem pisno obveščen pred začetkom prevzema obveznosti. Določena je možnost začasne zaposlitve osebja, vendar največ enega na vsako skupino treh redno zaposlenih.

Nemčija:

Nemčija nima posebnega zakona, ki bi na celovit način urejal dejavnost zasebnega varovanja, to je obravnavano kot blago, ki se kupuje in prodaja na konkurenčnem trgu. Zaradi slednjega je zasebno varovanje urejeno v Obrtnem zakonu, ki je bil sprejet 1999.⁴⁹

⁴⁹ Zvezni uradni list I, str. 202, določba 34.a člena – varnostna dejavnost.

Za izvajanje zasebnega varovanja zadošča, v skladu z določbo 14. člena, zgolj prijava – priglasitev dejavnosti v register gospodarskih družb. Dejavnost zasebnega varovanja je torej obrt, ki se opravlja s posebnim dovoljenjem (licenco). Zakon ne opredeljuje pravnega položaja varnostnika, njegovih pooblastil in dolžnosti.

Podjetje za zasebno varovanje lahko ustanovi vsak polnoletni državljan, če izpolnjuje pogoje, ki so predpisani v omenjenem zakonu. Bistven pogoj za pridobitev licence je zanesljivost.

Določba 34.a člena Obrtnega zakona predpisuje minimalno izobrazbo (osnovnošolsko) za opravljanje dejavnosti ter oblike in način predhodnega strokovnega usposabljanja varnostnega osebja. V tretjem odstavku 34.a člena je določeno, da mora prosilec za pridobitev licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja predložiti dokazila (potrdilo) industrijske in trgovinske zbornice, da zaposluje zgolj strokovno usposobljene osebe s primerno izobrazbo. V drugem odstavku 34.a člena je določeno, da Zvezno ministrstvo za gospodarstvo, v soglasju z Zveznim svetom, določi posebne pogoje za strokovno usposabljanje varnostnega osebja ter predpise o obsegu pooblastil varnostnikov in gospodarskih družb, ki se ukvarjajo z zasebnim varovanjem. Na podlagi omenjene določbe je Zvezno ministrstvo za gospodarstvo pripravilo osnutek uredbe z naslovom Varnostna uredba, ki derogira prejšnjo Varnostno uredbo s 7. decembra 1995. Z novo uredbo se določa postopek usposabljanja varnostnikov, pristojno službo za usposabljanje, zahteve za usposabljanje, priznavanje tujih dokazil poklicnih kvalifikacij, strokovni izpit, pristojni organ za usposabljanje in strokovni izpit, postopek strokovnega izpita, obvezno škodno zavarovanje podjetij za zasebno varovanje, vsebino in postopek za izdajo službene izkaznice idr.

Španija:

V Španiji⁵⁰ smejo izvajati dejavnost zasebnega varovanja samo tista podjetja, ki so pridobila licenco pri Ministrstvu za notranje zadeve in so vpisana v register, ki ga vodi omenjeno ministrstvo.

Za pridobitev licence se zahteva, da ima oseba državljanstvo katere izmed držav članic Evropske unije oziroma držav podpisnic Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti. Za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja morajo pravne osebe in posamezniki izpolnjevati pogoje, določene v zakonu. Eden izmed pogojev je, da mora imeti podjetje za zasebno varovanje strokovno usposobljen kader. Med osebnimi pogoji za varnostnika je tudi določba, da mora kandidat opraviti preizkus znanja, ki dokazuje njegovo strokovno usposobljenost. Določene so posebne zahteve za opravljanje poklica varnostnika, glede na vrsto del in nalog, ki jih opravlja. Za izobraževanje in usposabljanje varnostnikov je pristojna španska policija. Ta vodi posebne centre za izobraževanje. Poučevanje in specialistične tečaje v teh centrih vodijo ustrezno usposobljeni učitelji. Poleg dovoljenj Ministrstva za šolstvo in pooblastil mestnih in avtonomnih oblasti – skupnosti je potrebno tudi posebno dovoljenje za njihovo odpiranje, ki ga izda Ministrstvo za notranje zadeve. To opravlja tudi inšpekcija organiziranosti in funkcioniranja teh centrov.

⁵⁰ Law on private security (23/1992) in Royal decree on implementing the Law on private security (2364/1994).

6. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles bo v imenu predlagatelja sodelovala državna svetnica Lidija Jerkič.

II. BESEDILO ČLENOV

5. člen

V Zakonu o zasebnem varovanju (Uradni list RS, št. 17/11 – ZZasV-1) se v drugi alineji četrtega odstavka 8. člena črta beseda »ali«.

Za drugo alinejo se dodata nova tretja in četrta alineja, ki se glasita:

»- je v obdobju šestih mesecev pristojni organ Republike Slovenije pri njem ugotovil najmanj dve kršitvi v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom ali obveznimi odmori ter počitki, za kateri mu je bila s pravnomočno odločitvijo ali več pravnomočnimi odločitvami izrečena globa za prekršek,

- dva zaporedna meseca ali dvakrat v obdobju šestih mesecev ni poravnal davkov in obveznih prispevkov ter te nepravilnosti kljub pozivu pristojnega organa ni odpravil, ali«.

Dosedanja tretja alineja postane peta alineja.

6. člen

V 10. členu se v tretjem odstavku doda nova prva alineja, ki se glasi:

»- na strani delodajalcev sklepa kolektivno pogodbo za dejavnost zasebnega varovanja z reprezentativnim sindikatom,«.

Dosedanja prva do sedma alineja postanejo druga do osma alineja.

7. člen

V 11. členu se za drugim odstavkom doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Če je pogodba o varovanju sklenjena z državo, samoupravno lokalno skupnostjo ali z gospodarsko družbo ali drugo pravno osebo zasebnega prava pod neposrednim ali posrednim prevladujočim vplivom, posamično ali skupaj, Republike Slovenije, samoupravnih lokalnih skupnosti in drugih oseb javnega prava, mora vsebovati tudi obveznost imetnika licence, da bo delavcem, ki bodo na podlagi pogodbe o varovanju izvajali naloge zasebnega varovanja, določil osnovno plačo najmanj v višini minimalne plače ter vse dodatke in povračila stroškov, ki jih določajo zakon in kolektivna pogodba.«.

Dosedanji tretji do deseti odstavek postanejo četrti do enajsti odstavek.

8. člen

V 19. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Ne glede na prejšnji odstavek, mora prosilec za pridobitev licence iz 4. člena tega zakona izpolnjevati tudi naslednja pogoja:

- da mu v obdobju šestih mesecev s pravnomočnimi odločbami pristojnega državnega organa ni bila trikrat ali večkrat izrečena globa za prekršek zaradi nespoštovanja določb delovnopravne zakonodaje;

- da ima izpolnjene vse zapadle obveznosti iz naslova davkov in obveznih prispevkov.«.

Dosedanja drugi in tretji odstavek postaneta tretji in četrti odstavek.

5. člen

V 27. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Pristojni organ imetniku odvzame vse licence, v primeru, da imetnik ne izpolnjuje pogojev iz prvega in drugega odstavka 19. člena tega zakona.«.

Dosedanji drugi do peti odstavek postanejo tretji do šesti odstavek.

6. člen

V prvem odstavku 32. člena se doda novo 3. točko, ki se glasi:

»3. da ima doseženo najmanj IV. stopnjo izobrazbe;«.

Dosedanja 3. do 7. točka postanejo 4. do 8. točka.

Besedilo dosedanje 7. točke, ki postane 8. točka, se spremeni tako, da se glasi: »da obvlada slovenski jezik na ravni B2.«.

Tretji odstavek se črta.

7. člen

V 33. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Prosilec za službeno izkaznico za varnostnika nadzornika mora poleg splošnih pogojev iz 32. člena tega zakona imeti najmanj eno leto delovnih izkušenj na področju varovanja in V. stopnjo izobrazbe, za operaterja VNC najmanj dve leti delovnih izkušenj na področju varovanja in V. stopnjo izobrazbe, za varnostnika telesnega

stražarja tri leta delovnih izkušenj na področju varovanja in V. stopnjo izobrazbe, za varnostnega menedžerja pa najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju varovanja in VI. stopnjo izobrazbe.«.

8. člen

V 41. členu se naslov člena spremeni tako, da se glasi »(ponovni preizkus strokovne usposobljenosti)«.

Prvi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(1) Oseba se mora pred potekom petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja oziroma izobraževanja ali na podlagi inšpekcijskega ukrepa iz 7. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona udeležiti ponovnega strokovnega izpopolnjevanja po programu, ki ga določi minister, in pristopiti k ponovnemu preizkusu strokovne usposobljenosti. Če je oseba zaposlena pri delodajalcu, ki mu je bila podeljena licenca za opravljanje zasebnega varovanja, se čas, ki ga oseba porabi za ponovno strokovno usposabljanje, všteva v njen delovni čas. Oseba se ne more udeležiti ponovnega strokovnega usposabljanja prej kot šest mesecev do poteka petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja.«.

V drugem odstavku se beseda »obdobnega« nadomesti z besedo »ponovnega«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Če oseba tudi po šestih mesecih od prvega opravljanja preizkusa tega ne opravi ali se ga sploh ne udeleži, od osnovnega usposabljanja pa je poteklo najmanj pet let, se šteje, da ni strokovno usposobljena in da ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.«

V četrtem odstavku se besedo »obdobno« nadomesti z besedo »ponovno«.

9. člen

Za 43. členom se doda novo IV.a poglavje in nov 43.a člen, ki se glasita:

»IV.a PRAVICE VARNOSTNEGA OSEBJA

43.a člen

(dodatki k plači in povračila stroškov v zvezi z delom)

Če ni drugače urejeno v kolektivni pogodbi za dejavnost zasebnega varovanja, se za določanje višine dodatkov k plači ter povračil stroškov v zvezi z delom uporabljajo predpisi, ki urejajo višino teh prejemkov za policiste.«.

10. člen

7. točka prvega odstavka 74. člena se spremeni tako, da se glasi:

»7. napotiti varnostnika na ponovno strokovno izpopolnjevanje in ponovni preizkus strokovne usposobljenosti, če je bilo pri uporabi ukrepov varnostnika ugotovljeno nezakonito ali nestrokovno ravnanje;«.

11. člen

V 79. členu se doda nova 9. točka, ki se glasi:

»9. vrsta ter stopnja izobrazbe;«

Dosedanji 9. in 10. točka postaneta 10. in 11. točka.

12. člen

V petem odstavku 33. člena, v tretji alineji drugega odstavka 38. člena, v drugem odstavku 40. člena, v drugi in peti alineji prvega odstavka 42. člena, v 9. točki 79. člena in v prvem odstavku 82. člena se beseda »obdobja« v vseh sklonih nadomesti z besedo »ponovnega« v ustreznem sklonu.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

13. člen

(začetek uporabe posameznih določb)

(1) Nov tretji odstavek 11. člena se uporablja za pogodbe, ki se sklenejo po uveljavitvi tega zakona.

(2) Spremenjeni 79. člen zakona se uporablja za službene izkaznice, izdane po uveljavitvi tega zakona.

(3) Člen 43.a se začne uporabljati šest mesecev po uveljavitvi tega zakona.

14. člen

(posebna ureditev glede veljavnosti in odvzema službene izkaznice)

(1) Službene izkaznice, ki so bile izdane pred uveljavitvijo tega zakona, ostanejo v veljavi do prenehanja njihove veljavnosti v skladu s 36. členom zakona, razen če pristojni organ službeno izkaznico odvzame zaradi kršitev tega zakona.

(2) Ne glede na določbe 37. člena zakona, se postopek za odvzem službene izkaznice ne uvede, če je imetnik, ki ne izpolnjuje pogoja iz nove 3. točke prvega odstavka 32. člena zakona, službeno izkaznico pridobil pred uveljavitvijo tega zakona.

(3) Ne glede na 3. točko prvega odstavka 36. člena zakona službena izkaznica preneha veljati ob deponiranju, če imetnik službene izkaznice, ki je bila izdana pred uveljavitvijo tega zakona, službeno izkaznico deponira po uveljavitvi tega zakona in ne izpolnjuje pogojev, ki jih za izdajo službene izkaznice določa 32. člen tega zakon.

15. člen (začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

V četrti odstavku 8. člena ZZasV-1 se dodajata tretja in četrta alineja, s katerima se dopolnjujejo razlogi za odvzem javnega pooblastila za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja. Ta se lahko odvzame nosilcu tudi, če je v obdobju šestih mesecev pristojni organ Republike Slovenije pri njem ugotovil najmanj dve kršitvi v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom ali obveznimi odmori ter počitki, za kateri mu je bila s pravnomočno odločitvijo ali več pravnomočnimi odločitvami izrečena globa za prekršek, ali nosilcu, ki dva zaporedna meseca ali dvakrat v obdobju šestih mesecev ni poravnal davkov in obveznih prispevkov ter teh nepravilnosti kljub pozivu pristojnega organa ni odpravil.

Namen določbe je preprečiti serijske kršitve delovnega prava pri nosilcih javnih pooblastil. Javna korist zahteva, da se gospodarske dejavnosti opravljajo v skladu s pravili in omejitvami, ki zasledujejo zakonite in upravičene javne dobrine oz. interese, med drugim tudi v skladu z določbami, ki urejajo delovnopravna razmerja. Ob tem je treba izpostaviti tudi, da gre pri dejavnosti zasebnega varovanja za dejavnosti posebnega družbenega pomena, za opravljanje katere država podeljuje licenco in ki je zaradi tega tudi upravičeno dodatno regulirana, saj bi moralo biti pri izvajanju javnih pooblastil še posebej strogo zagotovljeno spoštovanje vseh predpisov.

K 2. členu:

V tretjem odstavku 10. člena se dodaja nova prva alineja, s katero se dopolnjujejo upravne naloge reprezentativnega združenja imetnikov licenc, ki opravljajo dejavnost zasebnega varovanja, in sicer se dodaja nalogo sklepanja kolektivne pogodbe dejavnosti. Reprezentativnemu združenju delodajalcev takšno pooblastilo podeljuje tudi Zakon o kolektivnih pogodbah⁵¹, h kateremu Slovenijo zavezuje Konvencija MOD št. 154 o spodbujanju kolektivnega pogajanja⁵². Na ta način želi predlagatelj spodbuditi kolektivna pogajanja v dejavnosti zasebnega varovanja, saj so ta zaradi neaktivnosti reprezentativnega združenja na tem področju v zadnjih letih zastala.

K 3. členu:

⁵¹ Uradni list RS, št. 43/06 in 45/08 – ZArbit

⁵² Dostopna na: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2005-02-0078/>

V 11. členu se doda nov tretji odstavek, s katerim se določa, da morajo vse pogodbe o varovanju, ki jih sklene država, samoupravna lokalna skupnost ali gospodarska družba, ali druga pravna oseba zasebnega prava, v kateri ima država ali samoupravna lokalna skupnost prevladujoč vpliv, vsebovati tudi zavezo imetnika licence, sklenitelja pogodbe, da bo ta delavcem, ki bodo na podlagi pogodbe o varovanju izvajali naloge zasebnega varovanja, določil osnovno plačo najmanj v višini minimalne plače ter vse dodatke in povračila stroškov, ki jih določajo zakon in kolektivna pogodba.

Splošno seveda velja, da je delodajalec dolžan delavcu izplačati osnovno plačo v skladu s pogodbo o zaposlitvi, nespoštovanje tega se odrazi v obstoju denarnega zahtevka delavca do delodajalca, vendar pa v zakonodaji ni zagotovila, da bi morala biti osnovna plača enaka minimalni plači. Predlagana ureditev bi državo, samoupravne lokalne skupnosti in gospodarske družbe, v katerih imajo te prevladujoč vpliv, zavezala k spoštovanju vsaj minimalnih standardov na področju plač, ki se financirajo iz javnih razpisov. Poleg tega javna naročila ne vsebujejo takšne klavzule, kar lahko povzroči, da podjetja na razpisih nastopajo s predatorskimi cenami, kar ni dobro ne za delovnopravno stanje v dejavnosti, niti za stanje na trgu kot takem.

Delavcem, ki opravljajo varovanje državnih inštitucij, naj se osnovna plača določa najmanj v višini minimalne plače. To pomeni, da ti delavci osnovne plače ne bi smeli prejemati v nižji višini, s čemer bi izpolnil osnovni namen minimalne plače za zaposlene, ki opravljajo to dejavnost. S tem bi preprečili, da bi delavci v dejavnosti zasebnega varovanja prejemali osnovno plačo manjšo od minimalne plače (npr. 300 EUR ali 400 EUR), kar se dejansko tudi dogaja in kar je formalnopravno tudi zakonito (takšni delavci nato prejmejo dodatek do minimalne plače).

K 4. členu:

V 19. členu se doda nov drugi odstavek, s katerim se dodata dva nova pogoja za pridobitev licence za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja, in sicer da prosilcu v obdobju šestih mesecev s pravnomočnimi odločbami pristojnega državnega organa ni bila tri- ali večkrat izrečena globa za prekršek zaradi nespoštovanja določb delovnopravne zakonodaje ter da ima prosilec izpolnjene vse zapadle obveznosti iz naslova davkov in obveznih prispevkov. Spoštovanje minimalnih standardov delovnega prava in izpolnjevanje davčnih obveznosti bi morala biti dva izmed pogojev za pridobitev licence, s katero država podeljuje določen del svojih pristojnosti oziroma nalog, to je zagotavljanja varnosti svojim državljanov, na zasebna podjetja.

K 5. členu:

V 27. členu se doda nov drugi odstavek, s katerim se določa, da pristojni organ pri preverjanju prisotnosti okoliščin, ki narekujejo odvzem licence, upošteva tudi pogoje, ki jih mora prosilec za licenco izpolnjevati za njeno podelitev. Če imetnik licence v času nadzora teh pogojev ne izpolnjuje, mu pristojni organ licenco odvzame.

K 6. členu:

V 32. členu se v prvem odstavku doda nova 3. točka, s katero se dopolnjujejo splošni pogoji, ki jih mora izpolnjevati prosilec za pridobitev službene izkaznice, in sicer da ima

prosilca za pridobitev službene izkaznice doseženo najmanj IV. stopnjo izobrazbe. Z namenom izboljšanja standardov opravljanja dejavnosti se spreminja tudi dosedanja sedma točka, s katero se postavlja nov pogoj glede znanja slovenskega jezika na stopnji B2.

Da bi se zavarovalo pridobljene pravice imetnikov obstoječih izkaznic, se v prehodnih določbah določa, da vse obstoječe službene izkaznice ostanejo v veljavi do njihovega poteka. Določa se, da veljavnost službene izkaznice preneha ob njenem deponiranju, če njen imetnik ne izpolnjuje pogojev, določenih z ZZasV-1.

K 7. členu:

V 33. členu se drugi odstavek spremeni tako, da bo skladen s spremembami 32. člena. Z namenom zagotoviti boljšo usposobljenost varnostnega osebja se za prosilca za pridobitev službene izkaznice za varnostnika nadzornika, za operaterja VNC, za varnostnika telesnega stražarja določa V. stopnjo izobrazbe. Za varnostnega menedžerja pa se določa VI. stopnjo izobrazbe.

K 8. členu:

V 41. členu se spreminja režim opravljanja preizkusov strokovne usposobljenosti, in sicer se ponovni preizkus strokovne usposobljenosti opravi zgolj enkrat pred potekom petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja oziroma izobraževanja ali na podlagi inšpekcijskega ukrepa iz 7. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona. Čas, ki ga oseba porabi za ponovno strokovno usposabljanje, pa se vštevava v njen delovni čas, če je ta oseba zaposlena pri delodajalcu, ki mu je bila podeljena licenca za opravljanje zasebnega varovanja. Oseba se ne more udeležiti ponovnega strokovnega usposabljanja prej kot šest mesecev do poteka petih let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja. Če oseba tudi po šestih mesecih od prvega opravljanja preizkusa tega ne opravi ali se ga sploh ne udeleži, od osnovnega usposabljanja pa je poteklo najmanj pet let, se šteje, da ni strokovno usposobljena, s čimer ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.

Varnostno osebje s pridobitvijo NPK izkaže svojo usposobljenost za opravljanje tega poklica, treba pa je upoštevati tudi pridobljeno znanje in izkušnje varnostnika ter dejstvo, da so različna opravila v okviru zasebnega varovanja v zadnjih letih postala visoko specializirana. Zaradi navedenega splošen preizkus usposobljenosti vsakih petih let ne prispeva k boljši usposobljenosti varnostnega osebja. Namen spremembe je v tem, da se v okviru varnostnih podjetij vzpostavijo ustrezni standardi za različna delovna mesta v zasebnem varovanju, ki bodo podlaga za interna izobraževanja, prilagojena specializiranim delovnim mestom. S tem se večji poudarek daje obstoječemu 39. členu zakona, ki opredeljuje interno izobraževanje. Na ta način bi zagotovili konstantno izpopolnjevanje varnostnega osebja v okviru posameznega delodajalca. Dodatno se v zvezi z ponovnim usposabljanjem predlaga izrecna določba, da se čas, ki se zanj porabi, vštevava v delovni čas za delavce, ki so zaposleni pri delodajalcih, ki opravljajo dejavnost zasebnega varovanja. V praksi namreč velja, da se varnostnikom, ki so že zaposleni, čas strokovnega usposabljanja ne upošteva v delovni čas, čeprav jih na izobraževanje napoti delodajalec.

K 9. členu:

Doda se novo IV.a poglavje in nov 43.a člen o pravicah varnostnega osebja. Predlog zakona v 2. členu zasleduje cilj obuditve dejavnosti kolektivnega dogovarjanja v dejavnosti zasebnega varovanja. Da bi se do sklenitve dogovora med socialnimi partnerji zagotovil zadovoljiv standard pravic delavcev v dejavnosti zasebnega varovanja, se predlaga, da se za določanje višine dodatkov k plači ter povračil stroškov v zvezi z delom uporabljajo predpisi, ki urejajo višino teh prejemkov za policiste, dokler ne bo drugače urejeno v kolektivni pogodbi za zasebno varovanje.

K 10. členu:

Sedma točka prvega odstavka 74. člena se spreminja tako, da določa, da se varnostnika napoti na ponovno strokovno izpopolnjevanje in ponovni preizkus strokovne usposobljenosti, če je bilo pri uporabi ukrepov varnostnika ugotovljeno nezakonito ali nestrokovno ravnanje. Sprememba je potrebna, ker se obdobji preizkus strokovne usposobljenosti nadomešča s ponovnim preizkusom strokovne usposobljenosti.

K 11. členu:

V 79. členu se doda nova 9. točka, s katero se v evidenco izvajalcev internega varovanja vnaša tudi podatek o vrsti in stopnji izobrazbe.

K 12. členu:

Člen določa, da se v petem odstavku 33. člena, v tretji alineji drugega odstavka 38. člena, v drugem odstavku 40. člena, v drugi in peti alineji prvega odstavka 42. člena, v 9. točki 79. člena in v prvem odstavku 82. člena besedilo »obdobjnega« nadomesti z besedilom »ponovnega« v ustreznih sklonih. S Predlogom zakona se v 8. členu obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti nadomesti s ponovnim preizkusom strokovne usposobljenosti, zaradi česar je treba celotno besedilo zakona prilagoditi novi ureditvi.

K 13. členu:

V 13. členu se določa začetek uporabe posameznih določb, in sicer se nov tretji odstavek 11. člena zakona uporablja za pogodbe, ki bodo na novo sklenjene po uveljavitvi tega zakona, vse obstoječe pogodbe pa ostanejo v veljavi v dosedanji obliki. Spremenjen 79. člen zakona se uporablja za službene izkaznice, izdane po uveljavitvi tega zakona.

Da bi se izvajalcem zasebnega varovanja zagotovilo dovolj časa za prilagoditev na nove pogoje opravljanja dejavnosti, hkrati pa socialnim partnerjem zagotovilo obdobje, v katerem se še pred veljavnostjo določbe lahko dogovorijo za minimalne delovnopravne standarde v dejavnosti, se predlaga šestmesečno prehodno obdobje pred veljavnostjo novega 43.a člena.

K 14. členu:

Da bi se zagotovilo prehodno obdobje za uveljavitev novih določb o izobrazbi varnostnega osebja, se predlaga, da vse službene izkaznice, ki so bile izdane pred uveljavitvijo tega zakona, ostanejo v veljavi do poteka njihove veljavnosti. Če se službena kartica, ki je bila izdana pred uveljavitvijo tega zakona, deponira, in njen imetnik ne izpolnjuje pogojev, ki jih za izdajo službene kartice določa ta zakon, njena veljavnost preneha ob njenem deponiranju.

K 15. členu:

V tem členu je določen začetek veljavnosti zakona, in sicer ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

8. člen

(podelitev in odvzem javnega pooblastila)

(1) Pristojni organ lahko na podlagi javnega natečaja za opravljanje posameznih upravnih nalog s področja zasebnega varovanja podeli javno pooblastilo drugi osebi javnega prava, posamezniku ali pravni osebi zasebnega prava, če za to obstajajo dejanske potrebe na posameznem področju podelitve javnega pooblastila in izpolnjuje naslednje pogoje:

- ima odgovorno osebo za izvajanje javnega pooblastila, ki ima najmanj visokošolsko izobrazbo ustrezne smeri in izpolnjuje posebne kadrovske pogoje,
- ima zagotovljeno zadostno število izvajalcev in druge strokovne delavce, ki izpolnjujejo posebne kadrovske pogoje,
- ima prostore in opremo, predpisano za izvajanje javnega pooblastila,
- niso podane okoliščine, iz katerih je mogoče utemeljeno sklepati, da nosilec javnega pooblastila ne bo ustrezno izvajal javnega pooblastila (nelikvidnost, opravlja dejavnost, ki je nezdružljiva z izvajanjem javnega pooblastila).

(2) Natančnejša opredelitev kadrovskih, materialnih in drugih pogojev ter kriterijev in meril za podelitev javnega pooblastila se določi z razpisno dokumentacijo.

(3) Pogoje za izvajanje javnega pooblastila mora nosilec javnega pooblastila izpolnjevati ves čas opravljanja dejavnosti. Javno pooblastilo mora izvajati zakonito, pravočasno in v skladu s predpisanim načinom.

(4) Pristojni organ javno pooblastilo nosilcu odvzame, če:

- ni dejanskih potreb po izvajanju javnega pooblastila za posamezno področje,
- ne izpolnjuje pogojev, predpisanih v prvem odstavku tega člena, ali
- javno pooblastilo izvaja nezakonito, nepravočasno ali v nasprotju s predpisanim načinom in kljub opozorilu nepravilnosti ne odpravi.

(5) Če nosilec javnega pooblastila ne izpolnjuje več pogojev ali javnega pooblastila ne izvaja na način, določen s tem zakonom ali predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, pristojni organ na to opozori nosilca javnega pooblastila, ki je nepravilnosti dolžan odpraviti v določenem roku. Če nosilec javnega pooblastila v roku nepravilnosti ne odpravi, mu pristojni organ javno pooblastilo odvzame. Naloge nosilca javnega

pooblastila prevzame pristojni organ, ki lahko izvajanje javnega pooblastila na podlagi javnega natečaja prenese na drugega nosilca javnega pooblastila.

(6) Zoper odločbo o odvzemu javnega pooblastila je dovoljena pritožba; o njej odloča Vlada Republike Slovenije.

(7) Nosilec javnega pooblastila je dolžan v roku 30 dni od prenehanja izvajanja javnega pooblastila pristojnemu organu predati vso dokumentacijo v zvezi z izvajanjem nalog javnega pooblastila.

(8) Nosilci javnega pooblastila so dolžni o izvajanju javnega pooblastila pisno poročati pristojnemu organu do 31. marca za preteklo koledarsko leto.

10. člen

(reprezentativno strokovno interesno združenje)

(1) Reprezentativno strokovno interesno združenje (v nadaljnjem besedilu: reprezentativno združenje) v javnem interesu zaradi razlogov učinkovitosti, racionalnosti, samoregulacije ali razvoja zasebnega varovanja, na podlagi javnega pooblastila, lahko opravlja naslednje upravne naloge:

- predlaga vsebine poklicnih standardov ter katalogov strokovnih znanj in spretnosti v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije, programov izobraževanja, strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja ter skrbi za razvoj izobraževanja, strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja varnostnega osebja,
- predlaga vsebine standardov na področju zasebnega varovanja ter imetnike licenc in naročnike redno obvešča o novostih v zvezi s standardi ter jim nudi potrebna pojasnila,
- daje mnenja v postopkih priznavanja poklicnih kvalifikacij in strokovne usposobljenosti za opravljanje nalog s področja zasebnega varovanja,
- izdaja priporočila o merilih kakovosti in strokovnosti opravljanja nalog varnostnega osebja v skladu s tem zakonom in s strokovnim nadzorom ugotavlja njihovo izpolnjevanje,
- pripravlja skupna poročila o uporabi ukrepov varnostnikov,
- izvaja strokovni nadzor nad izvajanjem internega strokovnega izpopolnjevanja pri imetnikih licenc.

(2) Pristojni organ posamezne upravne naloge reprezentativnemu združenju podeli z odločbo.

(3) Poleg nalog iz prvega odstavka tega člena reprezentativno združenje opravlja tudi naslednje naloge:

- nudi strokovno pomoč imetnikom licenc in varnostnemu osebju,
- sprejme kodeks poklicne etike in skrbi za njegovo spoštovanje,
- zastopa interese svojih članov pred državnimi organi,
- organizira obiske poslovnih delegacij, sejemске predstavitve, seminarje in konference ter druge predstavitvene dogodke,
- članom pošilja poslovne informacije in jim poslovno svetuje,
- sodeluje pri navezovanju poslovnih stikov in povezav,

– opravlja druge naloge, vezane na strokovni razvoj zasebnega varovanja.

(4) Minister določi način in vsebino izvajanja strokovnega nadzora reprezentativnega združenja ter pristojnosti in sestavo neodvisnih komisij.

(5) Reprezentativno združenje opravlja upravne naloge iz prvega odstavka tega člena za vse imetnike licenc, druge nosilce javnega pooblastila in varnostno osebje v skladu s tem zakonom, ne glede na njihovo članstvo.

(6) Reprezentativno združenje se financira iz lastne dejavnosti in iz prispevkov svojih članov.

(7) Reprezentativno združenje je dolžno o izvajanju nalog iz javnega pooblastila pisno poročati pristojnemu organu do 31. marca za preteklo koledarsko leto.

(8) Nadzor nad izvajanjem nalog, podeljenih z javnim pooblastilom, izvaja pristojni organ. Če reprezentativno združenje ne izpolnjuje več pogoja reprezentativnosti ali svojih pristojnosti ne izvaja v skladu s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, in nepravilnosti ne odpravi v roku, ki mu je določen, minister z odločbo odvzame javno pooblastilo. Pristojnosti ali izvajanje posamezne naloge reprezentativnega združenja prevzame pristojni organ.

11. člen

(opravljanje zasebnega varovanja)

(1) Imetnik licence ima pravico opravljati določeno obliko zasebnega varovanja z dnem vročitve certifikata o licenci. Obliko, ceno in vsebino certifikata o licenci določi minister.

(2) Imetnik licence sme opravljati zasebno varovanje samo z varnostnim osebjem, ki izpolnjuje pogoje po tem zakonu. Z varnostnim osebjem mora biti sklenjeno delovno razmerje pred opravljanjem zasebnega varovanja.

(3) Imetnik licence mora pred opravljanjem zasebnega varovanja z naročnikom storitve skleniti pisno pogodbo o varovanju, iz katere sta jasno razvidna oblika in obseg varovanja. Če pri opravljanju zasebnega varovanja pri istem naročniku storitve za varovanje iste stvari sodeluje tudi drug imetnik licence, mora biti to razvidno iz pogodbe ali iz dodatka, sklenjenega k pogodbi. Pogodba o varovanju, ki ni sklenjena v pisni obliki in v skladu z določbami tega zakona ali je sklenjena z gospodarsko družbo oziroma samostojnim podjetnikom posameznikom, ki nima ustrezne licence iz tega zakona, je nična. Naročniki storitve zasebnega varovanja so glede na obliko varovanja, ki jo potrebujejo, dolžni skleniti pisno pogodbo o varovanju z imetnikom ustrezne licence.

(4) Varnostno osebje ima pravico neposredno opravljati naloge zasebnega varovanja z dnem vročitve službene izkaznice, če ima sklenjeno delovno razmerje z imetnikom licence ali z izvajalcem internega varovanja. Obliko, ceno in vsebino službene izkaznice določi minister.

(5) Oseba, ki opravlja pripravništvo, oseba na praksi ali vajenec lahko opravlja delo v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja, če ni s tem zakonom urejeno drugače. Naloge zasebnega varovanja lahko opravlja samo pod stalnim neposrednim nadzorom mentorja in nima pravice samostojno izvajati ukrepov varnostnika. Njen status mora biti jasno razviden z delovne obleke, pred nastopom dela pa mora biti varnostno preverjena.

(6) Imetniki licenc in varnostno osebje morajo ves čas opravljanja dejavnosti izpolnjevati pogoje za opravljanje zasebnega varovanja in opravljati zasebno varovanje v skladu s tem zakonom in predpisi, izdanimi na njegovi podlagi, glede na obliko varovanja, ki jo opravljajo. Pristojni organ oziroma inšpektor inšpektorata ministrstva, pristojnega za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: inšpektor), lahko po uradni dolžnosti kadar koli preveri izpolnjevanje pogojev. Če imetnik licence ali imetnik službene izkaznice ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja ali v primerih prenehanja licence ali službene izkaznice po tem zakonu ali v primeru odvzema, mora takoj prenehati z opravljanjem zasebnega varovanja in v osmih dneh od prenehanja izpolnjevanja pogojev, prenehanja ali odvzema pristojnemu organu vrniti certifikat o licenci ali službeno izkaznico. Če imetnik licence ali službene izkaznice te ne vrne, pristojni organ podatke o nazivu firme imetnika ter številki in vrsti licence oziroma ime in priimek in številko službene izkaznice objavi na svoji spletni strani.

(7) Varnostno osebje mora imeti med opravljanjem nalog pri sebi službeno izkaznico in jo mora pokazati na zahtevo policista ali inšpektorja inšpekcijskih služb. Službeno izkaznico je prepovedano dati, prodati, kupiti ali posoditi drugemu, uporabiti tujo službeno izkaznico kot svojo ali jo kakor koli predrugačiti.

(8) Varnostno osebje mora na zahtevo posameznika, zoper katerega je uporabilo ukrep ali izvedlo drugo nalogo po tem zakonu, po zaključku postopka pokazati službeno izkaznico in se predstaviti z imenom in priimkom ter nazivom imetnika licence, pri katerem je v delovnem razmerju. Če opravlja naloge v civilnih ali drugih oblačilih, ki niso vidno označena z oznakami imetnika licence, in se pri tem sklicuje na svoje naloge in ukrepe, mora pred postopkom pokazati službeno izkaznico in se predstaviti z imenom in priimkom ter nazivom imetnika licence, pri katerem je v delovnem razmerju.

(9) Če na varovanem območju veljajo posebna pravila za zagotavljanje reda, je naročnik storitve dolžan zagotoviti, da so pred vstopom na varovano območje na vidnem mestu napis »VAROVANJE« in poleg njega napisana posebna pravila za zagotavljanje reda.

(10) Minister podrobneje določi pogoje za opravljanje zasebnega varovanja.

19. člen (splošni pogoji)

(1) Za pridobitev licence iz 4. člena tega zakona, razen licence za načrtovanje sistemov tehničnega varovanja in licence za izvajanje sistemov tehničnega varovanja,

mora prosilec poleg izpolnjevanja posebnih pogojev za posamezno licenco, izpolnjevati tudi naslednje splošne pogoje:

11. da ima za nedoločen čas s polnim delovnim časom v delovnem razmerju varnostnega menedžerja, ki opravlja naloge odgovorne osebe za opravljanje zasebnega varovanja ali je sam varnostni menedžer;
12. da so povezane osebe varnostno preverjene in da nimajo varnostnih zadržkov;
13. da osebe iz prejšnje točke niso ali niso bile povezane osebe v pravni osebi, kateri je bila odvzeta licenca, in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja;
14. da zoper prosilca ni uveden postopek za odvzem katere koli druge licence po tem zakonu;
15. da zoper prosilca v obdobju zadnjih dveh let ni bil izrečen ukrep začasnega ali pogojnega odvzema licence ali odvzema licence in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja;
16. da ima v delovnem razmerju varnostno osebje, strokovno usposobljeno glede na obliko varovanja, ki jo želi opravljati;
17. da ima lasten ali s pogodbo zagotovljen VNC;
18. da je zavarovan za odgovornost za škodo, ki bi lahko nastala pri njegovem delu;
19. da ima interni akt, s katerim je določil oznake, delovno obleko, opremo in vozila;
20. da je lastnik ali najemnik poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji.

(2) Imetnik licence sme opravljati eno ali več oblik zasebnega varovanja, če ima vsaj enega varnostnega menedžerja.

(3) Pogoj iz 1., 6., 7. in 8. točke prvega odstavka tega člena mora prosilec izpolniti pred začetkom opravljanja zasebnega varovanja, vendar najkasneje v 30 dneh od vročitve certifikata o licenci, sicer se šteje, da ne izpolnjuje pogojev. Dokazila o izpolnjevanju pogojev mora takoj posredovati pristojnemu organu.

27. člen

(odvzem licence in obveznosti imetnika licence)

(1) Zaradi varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost lahko pristojni organ imetniku licence odvzame posamezno licenco. Odvzem licence se lahko izreče kot:

- začasni odvzem licence, z možnostjo pogojnega odvzema licence, ali
- trajni odvzem licence.

(2) Pristojni organ pri presoji o odvzemu licence iz prejšnjega odstavka ugotavlja dejstva, okoliščine in težo posameznih dejanj oziroma kršitev, število kršitev, vrsto in višino sankcije, čas, ki je pretekel od storitve, ogroženost javnega interesa, nastanek ali verjetnost nastanka škodljivih posledic in vpliv na varnost ljudi in premoženja, ter odloči v skladu z načelom sorazmernosti.

(3) Imetnik licence, ki mu je izrečen začasni ali trajni odvzem licence, je dolžan v roku osmih dni od odvzema o tem obvestiti naročnike, s katerimi ima sklenjene pogodbe o varovanju na podlagi odvzete licence.

(4) Imetnik licence, za katerega je uveden postopek začasnega ali trajnega odvzema licence je dolžan že ob uvedbi postopka o tem obvestiti naročnike, ki so zavezanci za obvezno organiziranje varovanja, v skladu s tem zakonom.

(5) Imetnik licence mora v primeru prejema odločbe o trajnem odvzemu licence pristojnemu organu vrniti izvirnik certifikata o licenci v osmih dneh in ga obvestiti o prenehanju delovnega razmerja varnostnega osebja. Če imetnik izvirnika certifikata o licenci ne vrne, pristojni organ v evidenco vpiše zaznamek o statusu licence in na svoji spletni strani, zaradi varstva ljudi in premoženja ter pravnega prometa, objavi podatke o nazivu firme imetnika ter številki in vrsti licence.

32. člen (splošni pogoji)

(1) Za pridobitev službene izkaznice mora prosilec izpolnjevati naslednje splošne pogoje:

2. da je star najmanj 18 let;
da ima državljanstvo države članice Evropske unije, Evropskega gospodarskega prostora ali Švicarske konfederacije;
3. da je strokovno usposobljen glede na vrsto del, ki jih bo opravljal;
4. da je varnostno preverjen in nima varnostnih zadržkov;
5. da mu v obdobju zadnjih dveh let ni bila odvzeta službena izkaznica zaradi kršitev tega zakona;
6. da je zdravstveno in psihično sposoben glede na vrsto del, ki jih bo opravljal;
7. da aktivno obvlada slovenski jezik.

(2) Za ugotavljanje zdravstvene in psihične sposobnosti se uporabljajo predpisi, ki urejajo varnost in zdravje pri delu, glede vrste, obsega in vsebine preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev ter načina in rokov za opravljanje teh pregledov, če ni s tem zakonom določeno drugače. Zdravstveno in psihično sposobnost ugotavlja zdravnik specialist medicine dela in športa na podlagi zdravniškega pregleda glede na vrsto dela, ki ga bo opravljal prosilec. Ne glede na predpise, ki urejajo varnost in zdravje pri delu, se šteje, da prosilec ni zdravstveno in psihično sposoben za opravljanje zasebnega varovanja, če je z zdravniškim pregledom ugotovljeno, da je odvisen od alkohola, prepovedanih drog, psihoaktivnih zdravil ali drugih psihoaktivnih snovi. Zdravniško spričevalo lahko vsebuje le podatek o dejstvu zdravstvene in psihične sposobnosti, ne pa tudi o vzroku zanj, ne sme biti starejše od enega leta, stroške pregleda plača imetnik licence ali prosilec sam, če ni v delovnem razmerju pri imetniku licence.

(3) Za aktivno znanje slovenskega jezika se šteje, če je prosilec na slovenski šoli pridobil najmanj osnovnošolsko izobrazbo. Prosilci, ki nimajo končanih ustreznih slovenskih šol, aktivno znanje slovenskega jezika dokazujejo s posebnim potrdilom uradno pooblaščenih izobraževalnih ustanov o uspešno opravljenem preizkusu znanja aktivnega znanja slovenskega jezika po javnoveljavnem izobraževalnem programu ustrezne stopnje v Republiki Sloveniji ali na drug način, s katerim se ugotovi aktivno znanje slovenskega jezika.

(4) Prosilcu se na podlagi vloge izda službena izkaznica za tisto vrsto dela, za katero je strokovno usposobljen in izpolnjuje predpisane pogoje.

33. člen (posebni pogoji)

(1) Poleg splošnih pogojev iz 32. člena tega zakona mora prosilec izpolnjevati še posebne pogoje, določene v katalogih strokovnih znanj in spretnosti za posamezno nacionalno poklicno kvalifikacijo glede na strokovno usposobljenost za opravljanje posamezne vrste dela.

(2) Prosilec za službeno izkaznico za varnostnika nadzornika mora poleg splošnih pogojev iz 32. člena tega zakona imeti najmanj eno leto delovnih izkušenj na področju varovanja, za operaterja VNC najmanj dve leti delovnih izkušenj na področju varovanja, za varnostnika telesnega stražarja in varnostnega menedžerja pa najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju varovanja.

(3) Ne glede na določbe prejšnjega odstavka, pogoj delovnih izkušenj za varnostnega menedžerja izpolnjuje prosilec, ki ima najmanj visoko strokovno izobrazbo in najmanj pet let delovnih izkušenj na vodilnih ali vodstvenih delih.

(4) Za izkušnje na področju varovanja se štejejo izkušnje, pridobljene z neposrednim opravljanjem nalog varnostnega osebja, ki ima pravico uporabe ukrepov varnostnika, in izkušnje, pridobljene z neposrednim opravljanjem nalog pooblaščenih uradnih oseb državnih organov in organov lokalnih skupnosti, ki imajo pravico uporabe pooblastil in prisilnih sredstev (policist, občinski redar, pravosodni policist, vojaški policist).

(5) Prosilec, ki prosi za službeno izkaznico in je pred več kot petimi leti od podaje vloge opravil izobraževalni program, program strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, obdobjno strokovno izpopolnjevanje ali kako drugače pridobil nacionalno poklicno kvalifikacijo, se mora pred podelitvijo službene izkaznice udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja in opraviti preizkus strokovne usposobljenosti.

38. člen (strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje varnostnega osebja)

(1) Varnostno osebje se mora obvezno strokovno usposabljati in izpopolnjevati z namenom pridobivanja in izpopolnjevanja strokovnih znanj in spretnosti po programih strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja varnostnega osebja (v nadaljnjem besedilu: programi), ki jih določi minister glede na vrsto dela, ki ga varnostno osebje opravlja na področju zasebnega varovanja.

(2) Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje po tem zakonu pomeni:

- usposabljanje v programih strokovnega usposabljanja;
- izpopolnjevanje v programih strokovnega izpopolnjevanja;
- izpopolnjevanje v programih obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja.

(3) Varnostno osebje mora pred opravljanjem posameznih vrst dela opraviti strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje ter uspešno opraviti preizkus strokovne usposobljenosti.

(4) Stroške obveznega strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja ali usposabljanja in izpopolnjevanja, ki je v interesu delodajalca, ter preizkusov usposobljenosti plača imetnik licence ali izvajalec internega varovanja oziroma posameznik sam, če z njim nima sklenjenega delovnega razmerja.

(5) Strokovna usposabljanja in izpopolnjevanja po tem členu izvajajo organizatorji strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, ki jim je podeljeno javno pooblastilo.

40. člen (strokovna usposobljenost)

(1) Varnostno osebje je strokovno usposobljeno glede na vrsto dela, ki ga opravlja po tem zakonu, če ima:

1. opravljen izobraževalni program s področja zasebnega varovanja, v skladu s predpisi, ki urejajo javne izobraževalne programe, opravljeno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, kot ga določa ta zakon, in pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja zasebnega varovanja v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije, ali na drug način pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja zasebnega varovanja v skladu s predpisi, ki urejajo nacionalne poklicne kvalifikacije, če opravljeno strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, kot ga določa ta zakon, ni obvezno.

(2) Poleg strokovne usposobljenosti iz prejšnjega odstavka mora varnostno osebje imeti opravljena tudi interna izpopolnjevanja, strokovna izpopolnjevanja in obdobji preizkus strokovne usposobljenosti, določen s tem zakonom.

(3) Varnostno osebje pridobi strokovno usposobljenost za tisto vrsto dela, za katero se je usposobilo po programih strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja.

(4) Osebi, ki je zaključila izobraževalni program, se prizna strokovna usposobljenost glede na izpolnjevanje pogojev, določenih s katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti, posamezno nacionalno poklicno kvalifikacijo in sprejetih programov strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja. Pristojni organ primerja vsebine in trajanje programa strokovnega izobraževanja s katalogom standardov strokovnih znanj in spretnosti ter s sprejetimi programi in o tem pridobi mnenje reprezentativnega združenja.

41. člen (obdobni preizkus strokovne usposobljenosti)

(1) Oseba se mora vsakih pet let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja oziroma izobraževanja ali na podlagi inšpekcijskega ukrepa iz 7. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja po programih, ki jih določi minister, in uspešno opraviti obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti.

(2) Če oseba iz prejšnjega odstavka preizkusa ne opravi v prvem poskusu, ima pravico preizkus na lastne stroške večkrat ponoviti. Če preizkusa ne opravi niti po treh

mesecih od prvega poskusa, se mora ponovno udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja.

(3) Če oseba tudi po šestih mesecih od prvega opravljanja preizkusa tega ne opravi ali se ga sploh ne udeleži, od osnovnega usposabljanja ali prejšnjega obdobjnega izpopolnjevanja pa je poteklo že več kot pet let, se šteje, da ni strokovno usposobljena in da ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.

(4) Oseba lahko kadar koli ponovno opravi obdobjno strokovno izpopolnjevanje in pristopi k opravljanju preizkusa.

41. člen (obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti)

(1) Oseba se mora vsakih pet let od opravljenega osnovnega strokovnega usposabljanja oziroma izobraževanja ali na podlagi inšpekcijskega ukrepa iz 7. točke prvega odstavka 74. člena tega zakona udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja po programih, ki jih določi minister, in uspešno opraviti obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti.

(2) Če oseba iz prejšnjega odstavka preizkusa ne opravi v prvem poskusu, ima pravico preizkus na lastne stroške večkrat ponoviti. Če preizkusa ne opravi niti po treh mesecih od prvega poskusa, se mora ponovno udeležiti obdobjnega strokovnega izpopolnjevanja.

(3) Če oseba tudi po šestih mesecih od prvega opravljanja preizkusa tega ne opravi ali se ga sploh ne udeleži, od osnovnega usposabljanja ali prejšnjega obdobjnega izpopolnjevanja pa je poteklo že več kot pet let, se šteje, da ni strokovno usposobljena in da ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje zasebnega varovanja.

(4) Oseba lahko kadar koli ponovno opravi obdobjno strokovno izpopolnjevanje in pristopi k opravljanju preizkusa.

74. člen (inšpekcijski ukrepi)

(1) Inšpektorji imajo poleg pooblastil in ukrepov, določenih v zakonu, ki ureja inšpekcijski nadzor, pravico in dolžnost:

- zahtevati od odgovorne osebe pisna pojasnila v zvezi s predmetom nadzora;
- odrediti ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti v roku, ki ga sami določijo;
- zaseči predmete ali dokumentacijo, ki so v povezavi s kršitvami iz tega zakona;
- prepovedati opravljanje neposrednega dela in nalog varnostnega osebja, ki ne izpolnjuje pogojev, predpisanih s tem zakonom;
- začasno prepovedati opravljanje zasebnega varovanja na varovanem območju do odprave ugotovljenih nepravilnosti in pomanjkljivosti;
- od organizatorja zahtevati prekinitev in razpustitev prireditve, prostore pa zapečatiti do odprave pomanjkljivosti v primeru ugotovljenih

pomanjkljivosti ali nepravilnostih pri varovanju javnih prireditev, za katere je določeno obvezno organiziranje varovanja;

- napotiti varnostnika na ponovno obdobjno strokovno izpopolnjevanje in obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti, če je bilo pri uporabi ukrepov varnostnika ugotovljeno nezakonito ali nestrokovno ravnanje;
- predlagati pristojnemu organu odvzem licence, službene izkaznice, javnega pooblastila ali sprejetje drugih ukrepov v skladu s tem zakonom.

(2) Inšpektorji prepovejo opravljanje zasebnega varovanja na varovanem območju vsakomur, kdor:

- ne izpolnjuje pogojev za opravljanje zasebnega varovanja v skladu s tem zakonom;
- nima pravice opravljanja dejavnosti ali jo opravlja v nasprotju s podeljeno pravico;
- opravlja dejavnost v času, ko mu je ta pravica omejena ali prepovedana;
- opravlja zasebno varovanje brez pisne pogodbe ali v nasprotju z njo;
- opravlja zasebno varovanje z osebami, ki ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja ali
- opravlja dejavnosti, nezdružljive z zasebnim varovanjem.

(3) Zoper odločbo inšpektorja iz 5. ali 6. točke prvega odstavka tega člena je v osmih dneh od njene vročitve dovoljena pritožba pristojnemu organu. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(4) O pritožbi odloči pristojni organ v osmih delovnih dneh.

79. člen

(evidenca imetnikov službenih izkaznic)

Evidenca imetnikov službenih izkaznic vsebuje naslednje podatke:

1. osebno ime;
2. rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj rojstva) in EMŠO;
3. stalno in začasno prebivališče;
4. državljanstvo;
5. številka in vrsta službene izkaznice;
6. fotografija osebe;
7. kršitve tega zakona;
8. datum podelitve, odvzema in status službene izkaznice;
9. datum in vrsta strokovne usposobljenosti (izobraževanje, strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, obdobjno izpopolnjevanje, usposobljenost za nošenje orožja, uporabo službenih psov, plinskega razpršilca in druge oblike usposabljanja);
10. datum sklenitve in prenehanja delovnega razmerja.

82. člen

(evidenca pri imetniku licence)

(1) Evidenca varnostnega osebja vsebuje: podatke o varnostnem osebju, ki je v delovnem razmerju pri imetniku licence – osebno ime, rojstni podatki, EMŠO, stalno in začasno prebivališče, državljanstvo, vrsta del, ki jih opravlja, in številka službene

izkaznice, podatek o strokovni usposobljenosti (izobraževanja, usposabljanja, izpopolnjevanja, obdobja izpopolnjevanja, usposobljenost za nošenje orožja, uporabo službenega psa in plinskega razpršilca z navedbo vsebine, datum in število ur izpopolnjevanja in rezultate preizkusa), podatek o zadolžitvi s sredstvi za vezanje in vklepanje, s plinskim razpršilcem oziroma strelnim orožjem ter datum nastopa in prenehanja delovnega razmerja ter čas zaposlitve.

(2) Evidenca pogodb o opravljanju storitev zasebnega varovanja vsebuje: podatke o naročniku storitev varovanja (osebno ime in naslov fizične osebe oziroma firma in sedež pravne osebe); o pogodbi o opravljanju storitev varovanja (zaporedna številka pogodbe, datum sklenitve in datum izpolnitve pogodbe); o obliki zasebnega varovanja (navedba oblike varovanja in opis vsebine predmeta pogodbe).

(3) Evidenca pritožb vsebuje: podatke o pritožniku in varnostniku, zoper katerega je bila dana pritožba (osebno ime, rojstni podatki, stalno ali začasno prebivališče), podatke o uporabljenem ukrepu varnostnika; oceno utemeljenosti pritožbe; podatke o ravnanju ali postopku imetnika licence.

(4) Evidenca o uporabi ukrepov varnostnika in drugih sredstev vsebuje: podatke o vrsti ukrepa varnostnika (zadržanje, uporaba fizične sile, sredstev za vklepanje in vezanje), uporabi plinskega razpršilca ali strelnega orožja; razlogu uporabe; o varnostniku, ki je ukrep uporabil (osebno ime, rojstni podatki, EMŠO ter naziv in sedež imetnika licence); o osebi, zoper katero je bil ukrep uporabljen (osebno ime, rojstni podatki, stalno ali začasno prebivališče); času in kraju; času obveščanja in predaje osebe policiji; morebitnih telesnih poškodbah in ocena o zakonitosti in strokovnosti uporabljenega ukrepa.««

Predlog zakonodajne iniciative NI BIL SPREJET (prisotnih 34 državnih svetnic in svetnikov, 12 jih je glasovalo ZA, 14 jih je glasovalo PROTI).

S tem je bila 6. točka dnevnega reda zaključena.

* * *

7. točka dnevnega reda:

- **Predlog Sklepa k Zaključkom posveta Nova odkritja in priložnosti uporabe konoplje v medicini in industriji**

Posvet je potekal 16. februarja 2024 v dvorani Državnega sveta. Organiziral ga je Državni svet v sodelovanju z Društvom onkoloških bolnikov Slovenije.

Program posveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024 s sklicem seje.

Zaključke posveta je kot pristojna obravnavala Komisija za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino. Njeno poročilo so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024.

Predlog sklepa Državnega sveta k zaključkom posveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024.

Vsebino zaključkov in poročilo Komisije za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino je predstavil državni svetnik dr. Radovan Stanislav Pejovnik.

Razpravljal je državni svetnik Marko Staroveški.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), sprejel naslednji

S K L E P

Državni svet se je seznanil z Zaključki posveta Nova odkritja in priložnosti uporabe konoplje v medicini in industriji in na podlagi prvega in drugega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta poziva Vlado Republike Slovenije, da prouči zaključke posveta ter se do njih opredeli v roku 30 dni.

* * *

Zaključki posveta se glasijo:

»Državni svet Republike Slovenije in Društvo onkoloških bolnikov Slovenije sta 16. 2. 2024 organizirala posvet z naslovom Nova odkritja in priložnosti uporabe konoplje v medicini in industriji.

Vlada Republike Slovenije je med prednostne cilje vključila tudi legalizacijo medicinske uporabe rastline Cannabis Sativa L. Sativa (konoplja) in sprejetje podzakonskih aktov za njeno gojenje, predelavo in nadzorovano uporabo v medicinske namene. Trenutna zakonodaja klasificira konopljo kot drogo in jo kriminalizira ter ne zajame vseh možnosti rabe te rastline na drugih področjih industrijske uporabe oz. njeno uporabo celo omejuje. Na posvetu so bila predstavljena ključna dejstva glede razvoja uporabe konoplje na področju farmacije in medicine ter opozorila na njeno vsestransko uporabnost v industriji in gospodarstvu. V medicini je aktualna t. i. medicinska konoplja (izvleček cveta konoplje in kanabidiol (CBD)), ki bosta dokončno vpisana v EU Pharmacopeioa v letu 2024, kar jima bo zagotovilo polnopravni status zdravila. Omenjena so bila tudi druga področja, kot npr. kmetijski sektor, kjer bi z gojenjem konoplje in z izpopolnjenimi raziskavami ob pomoči umetne inteligence lahko analizirali podatke o pogojih tal, vremenskih vzorcih, zdravju rastlin in tako optimizirali njeno rast. Tak pristop bi prispeval k povečanju pridelka in kakovosti konoplje, ki bi jo uporabljali ne le v medicini, ampak tudi v npr. industriji sodobnih t. i. zelenih tehnologij. Hkrati bi zaradi konopljine selektivno visoke absorpcijske sposobnosti toksinov in

težkih kovin morda znižali onesnaženost prsti in prispevali k t. i. ekoremediaciji tal. S tem in konopljino hitro rastjo na opustošenih površinah se lahko vpliva tudi na zdravje okolja in podnebja.

Posvet so z uvodnimi izhodišči odprli predsednik Državnega sveta Marko Lotrič, predsednica Društva onkoloških bolnikov Slovenije Ana Žličar, sekretarka za zdravstvo v Kabinetu predsednika Vlade RS dr. Metka Paragi in predstojnica Znanstveno-raziskovalnega razreda Inženirske akademije Slovenije prof. dr. Tamara Lah Turnšek. Posvet je sovodil podpredsednik Komisija za izobraževanje, kulturo, znanost, šport in mladino prof. dr. Radovan Stanislav Pejovnik. Stališča s strani Vlade so predstavili generalna direktorica Direktorata za javno zdravje na Ministrstvu za zdravje Vesna Marinko, državni sekretar na Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport Matevž Frangež in državni sekretar na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Blaž Germšek.

Strokovni pogled na uporabnost konoplje so predstavili prof. dr. David Neubauer z Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana (Uporaba konoplje v pediatriji), dr. Maja Ebert Moltara iz Onkološkega inštituta Ljubljana (Uporaba konoplje v onkologiji), prim. dr. Jožica Červek in Matej Červek iz Društva onkoloških bolnikov Slovenije (Izzivi uporabe konoplje v medicini), Ada Hočevar Grom iz Nacionalnega inštituta za javno zdravje (Konoplja z javnozdravstvenega vidika), prof. dr. Borut Štrukelj iz Fakultete za farmacijo Univerze v Ljubljani (Konoplja in farmacija – kako naprej), prof. dr. Andreja Čerenak z Inštituta za hmeljarstvo pivovarstvo Slovenije (Napredne uporabe konoplje v kmetijstvu), prof. dr. Robert Dominko iz Kemijskega inštituta (Konopljne baterije – kakšne so priložnosti?), Peter Homberg iz Dentonsa (Zgodovinski trenutek v Nemčiji – modernizacija zakonodaje), Alex Rogers iz The Talman Group, d. o. o., (Gospodarske priložnosti konoplje) in odvetnik Gašper Friškobec (Modernizacija zakonodaje v Sloveniji – priložnosti in izzivi).

UGOTOVITVE

Konoplja se kot rastlina deli na podlagi različnih kriterijev, kot so botanična klasifikacija glede na vsebnost učinkovin, glede na farmakološko uporabo ali pa glede na obstoječo regulativo, po kateri se deli na tisto, ki vsebuje v socvetju manj kot 0,2 % THC (9-delta-tetrahidrokanabinol, psihoaktivna snov) in na tisto, ki vsebuje več kot 0,2 % THC. Obe kategoriji sta uporabni v farmaciji in medicini za lajšanje simptomov ali celo zdravljenje nekaterih bolezni; ko bo Evropska agencija za varnost hrane – EFSA konopljo in njene izdelke z manj kot 0,2 % THC uvrstila v kategorijo “nova hrana”, se bo industrijska konoplja oz. njeni izdelki lahko uporabljali kot prehranska dopolnila oz. kot hrana.

V zadnjih letih se zanimanje za uporabo pripravkov iz konoplje v medicini – zlasti onkologiji povečuje, kar spodbuja vedno več objav na spletnih omrežjih o koristih konopljinih izdelkov. Obenem pa se uporabniki – onkološki bolniki – teh pripravkov srečujejo z zadržanim odnosom svojih zdravnikov, zaradi česar je omajano vzajemno zaupanje med bolnikom in zdravnikom, ki je pomembno pri samem zdravljenju bolezni. Ti bolniki so obenem soočeni s spletno propagando o uporabi konoplje, ki je lahko sporna, tako lahko nezakonite kot tudi registrirane pripravke iz konoplje, ki so na trgu, posamezniki uporabljajo brez medicinskega nadzora in na lastno odgovornost.

Uporaba konoplje se širi v mnoge veje medicine, zlasti v državah z boljše urejenim zdravstvenim sistemom. Dvome in »lažne novice« o zdravilnih učinkih spojin konoplje (ker ne temeljijo na klasičnih kliničnih preskušanjih zdravil) so že razblinili sodobni pristopi precizne medicine z bioinformatičnimi pristopi t. i. rudarjenjem podatkov in umetne inteligence. Ti pristopi hitreje prispevajo k personalizaciji klinične medicine, tudi kanabinologije. Podatkov o pristopih zdravljenja z naravnimi učinkovinami iz konoplje, kanabinoidov je vedno več. Primerjalne analize, ki jih omogoča umetna inteligenca, tako že kažejo realnejšo sliko selektivnega učinkovanja kanabinoidov na patološke procese. Priporočajo se določene sorte konoplje ali kombinacije njenih izvlečkov, ki so učinkoviti pri vzpostavitvi porušenega, nam lastnega endokanabinoidnega sistema, ki je verjeten vzrok oz. spremlja simptome več vrst bolezni.

Sodobnejše raziskave in klinična uporaba konoplje se ponovno pojavijo v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko je Raphael Mechoulam v Izraelu s sodelavci potrdil, da obstaja endokanabinoidni sistem v človeškem telesu. Takrat so v Izraelu in ponekod v Braziliji dokumentirani prvi uspešni primeri ozdravitve ljudi s epilepsijo, če so sočasno z drugimi zdravili jemali tudi konopljne pripravke. Pravi razcvet take uporabe, predvsem v pediatriji, pa je povzročilo zdravljenje deklice Charlotte Figi z eno najhujših oblik otroške epilepsije, ki so ji v Kaliforniji leta 2012 omogočili zdravljenje s konopljo – v nekaj dneh se je deklici število 200 epileptičnih napadov dnevno zmanjšalo na le še enega ali dva na teden. V Sloveniji je v tem času Komisija za medicinsko etiko dovolila uporabo preparatov medicinske konoplje kot dopolnilno zdravljenje otrok z epilepsijo. V začetku leta 2015 so tako na Kliničnem oddelku za otroško, mladostniško in razvojno nevrologijo (Univerzitetni klinični center) z naravnim enomolekulnim kanabidiolom uspešno zdravili prvih 66 otrok; v zadnjih desetih letih je bilo na tak način zdravljenih več kot 300 otrok in mladine. Pred štirimi leti so začeli zdraviti tudi s preparatom medicinske konoplje s psihoaktivno snovjo THC v razmerju 10 : 1 s kanabidiolom in drugimi nepsihoaktivnimi kanabinoidi; tako so zdravili otroke s hudimi oblikami cerebralne paralize/spastičnostjo in otroke z avtizmom, s sočasno hudimi vedenjskimi izbruhi (pri katerih običajna psihiatrična zdravila niso bila uspešna) in tudi tukaj se že kažejo zelo spodbudni rezultati. Če bo zakonodaja dopuščala, bo moč v prihodnje izvesti prave, dvojno-slepe in s placebom nadzorovane raziskave na tem področju, kar bi gotovo še okrepilo dokaze o uspešnosti zdravljenj s konopljo v zdravstvene namene tudi širše, ne samo v pediatriji.

Po letu 2014 se zanimanje za učinke konoplje ponovno povečuje in število raziskav v svetu narašča. Večina še vedno proučuje zgolj učinkovitost CBD in THC, kar pušča številna odprta vprašanja za uporabo v vsakdanji klinični praksi. Trenutno se v Sloveniji za bolnike z rakom večinoma predpisuje pripravke s kombinacijo kanabinoidov THC in CBD, večinoma za lajšanje simptomov napredovane bolezni v paliativni oskrbi. THC lajša nekatere simptome raka oziroma stranske učinke specifičnega zdravljenja, CBD pa deluje protivnetno in blaži psihotropne učinke THC: preparati iz konoplje se v onkologiji uporabljajo za lajšanje simptomov; trenutno ni zadostnih dokazov, da bi preparati konoplje zdravili raka, zato se kanabinoidi z namenom zdravljenja raka ne smejo predpisovati (usmeritve iz Paliativna oskrba odraslih bolnikov z rakom v Sloveniji iz leta 2023). Poleg pozitivnih učinkov uporabe preparatov konoplje so možni tudi potencialno škodljivi, uporaba preparatov konoplje se odsvetuje npr. bolnikom s srčno-žilnimi boleznimi, shizofrenija, pri nosečnosti in drugem. Trenutno tudi še ni povsem jasno, kako različni kanabinoidi vplivajo na

sistemske onkološke zdravljenje, zato je posebej pomembno zavedanje potencialno negativnih interakcij.

Konoplja ima v primerjavi s standardnimi zdravili pomembne posebnosti, saj je rastlina z več sto aktivnimi učinkovinami in s širokim spektrom učinkov na telo. Posledično je običajen način izdelave smernic, ki je namenjen vpeljevanju novih zdravil z eno samo aktivno učinkovino za ozko indikacijo (eno specifično zdravstveno težavo) neprimeren. Smernice so ključne za vpeljavo v uspešne klinične prakse, saj poleg informacij za zdravnike, komu in kako naj predpišejo konopljne pripravke, nudijo tudi pravno kritje. V Sloveniji v nekaterih ambulantah in ustanovah predpisujejo le izolate kanabinoidov; rastlinski izdelki s polnim naborom aktivnih učinkovin pa so dostopni le prek izrednega uvoza s posebnim postopkom, ki vključuje odobritev s strani komisije, da so bili standardni načini zdravljenja pri posameznem bolniku izčrpani.

Na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije se ukvarjajo tudi z raziskavami z namenom pridelave konoplje za medicinske namene v zaprtih prostorih (s THC nad 0,2 %). Razvite so kandidatne sorte z visoko vsebnostjo skupnih in posameznih kanabinoidov ter komponent eteričnega olja, ki sinergijsko delujejo na posamezne simptome pri človeku in živalih. Raziskovalci opravljajo križanja, selekcije in odbiro najzanimivejših rastlin ter vzpostavljajo metode razmnoževanja za nadaljnje širjenje pridelave lastnih sort v prihodnje. Raziskave se opravljajo na agronomskih, hortikulturnih, kemijskih, in različnih molekularnih in biotehnoloških nivojih. Vzpostavljen je sistem kakovosti GACP skladno z regulativo EMA za pridelavo navadne konoplje z dovoljeno vsebnostjo THC na prostem (z vsebnostjo THC do 0,3 %) ter akreditirane laboratorije. Raziskave opravljajo mednarodno uveljavljeni slovenski strokovnjaki v nadzorovanem zaprtem prostoru skladno s standardom kakovosti GMP.

Razvoj električnih vozil in kratkoročno shranjevanje obnovljivih virov energije predstavlja veliko potrebo po (kritičnih) elementih in komponent za Li-ionske baterije (litij, kobalt, nikelj, baker in grafit). Veliko povpraševanje omogoča špekulacije s cenami cen surovin in s tem posledično ekonomsko težje dosegljivo tehnologijo. Alternativo Li-ionskim akumulatorjem predstavljajo Na-ionski akumulatorji, ki imajo sicer nižjo energijsko gostoto, vendar še vedno dovolj za potrebe mobilnosti v mestih in za potrebe shranjevanja energije. V Na-ionskih baterijah se ne uporablja nobenega od omenjenih kritičnih elementov. Med do zdaj znanimi nadomestki so amorfni ogljiki iz ostankov biomase, uporabljajo se koruzni storži, bananini olupki, lubje in podobni odpadni materiali ter stebela konoplje, ki omogočajo pripravo ogljikov s porozno mikrostrukturo, nujno za baterijo z veliko močjo.

Znanstvene raziskave in razvoj na področju konoplje v Sloveniji še vedno zaostajajo zaradi dolgoletne neustrezne zakonodaje in birokratskih ovir, ki omejujejo vrsto raziskav, s katerimi bi lahko izboljšali znanje o tej rastlini in njenih učinkih na medicinskih in drugih področjih. Evropski poslanci so leta 2019 pozvali k dodatnim raziskavam na področju medicinske konoplje, povišanju sredstev za raziskave in razvoj uporabe kanabisa v medicinske namene ter predlagali, da se dokazano učinkovita zdravila iz kanabisa vključijo v sistem (so)financiranja iz zdravstvenega zavarovanja.

Izkušnja Nemčije: Nemčija je konopljo kot zdravilo legalizirala marca 2017, ob tem se je število bolnikov povečalo, nemški trg konoplje pa je postal največji v Evropi z

ocenjenim številom 170.000–200.000 bolnikov. Prve zanesljive znanstvene ugotovitve kažejo, da ima medicinska konoplja večinoma pozitiven učinek na bolnike, ostajajo pa birokratske ovire in težave s kritjem stroškov s strani obveznih zdravstvenih zavarovanj. Leta 2021 je Nemčija napovedala tudi legalizacijo konoplje v rekreacijske namene. Po soočenju z ovirami prava EU je bil ta zakonodajni predlog sprva zmanjšan na domače gojenje in ustanovitev neprofitnih konopljinih klubov.

ZAKLJUČKI

Na področju konoplje obstajajo številne interdisciplinarne priložnosti za različne industrijske panoge, vendar je nujna posodobitev zakonodaje, ki ureja konopljo, saj trenutna ureditev povzroča številne težave tako zdravnikom in pacientom kot tudi znanstvenim raziskovalcem na tem področju.

Nova zakonodaja mora temeljiti na znanstvenih dognanjih in omogočiti tako večjo dostopnost bolnikom do preverjenih izdelkov in zdravil kot tudi dodatne znanstvene raziskave in razvoj na vseh področjih uporabe konoplje. Reforma bo odvisna tudi od tega, ali bo izobraževanje zdravnikov, zdravstvenih delavcev in farmacevtov o načinu delovanja in predpisovanju kanabinoidov oz. izdelkov iz konoplje prednostna naloga. Medicinske in druge znanstvene raziskave so bistvene za napredek zdravstvenega varstva in razvoj novih načinov zdravljenja.

Z modernizacijo zakonodaje pridelave, predelave in uporabe konoplje bi pacientom in ostalim uporabnikom omogočiti nabavo in konzumiranje izdelkov, ki bodo varni, zdravstveno neoporečni, njihova proizvodnja pa pravno regulirana in pod skrbnim nadzorom države. Hkrati mora zakonodaja omogočiti in stimulirati znanstvene raziskave na tem področju tako v medicinski znanosti (onkologija, nevrologija ...) kot v industriji (npr. shranjevanje energije).

Obravnava bolnikov, pri katerih so vključeni tudi kanabinoidi, mora biti skrbno načrtovana in spremljana. Zdravstveno osebje mora biti opremljeno z znanji o delovanju preparatov konoplje in mora zato spremljati najnovejše rezultate raziskav na tem področju.

Za splošno dostopnost je treba urediti sisteme uvoza oziroma pridelave in proizvodnje kot tudi skladiščenja in distribucije. Pri tem je nujna aktivna vloga države, saj na tem področju zaradi statusa konoplje obstajajo posebne zahteve in omejitve s strani Organizacije združenih narodov in Evropske unije.

Upravljanje z medicinsko konopljo zahteva sodelovanje veliko različnih deležnikov tako znotraj državnih organov in organizacij kot znotraj stroke. Ločeno reševanje posameznih vidikov ni zadostno za uspešno vpeljavo konoplje kot zdravila v medicino, kar je razvidno tudi iz trenutnega stanja v Sloveniji.

Slovenija ima kot ena izmed manjših držav v EU edinstveno priložnost, da postane mednarodno stičišče za raziskave in razvoj konoplje, ker ima industrijo in infrastrukturo za izvajanje najnaprednejšega razvoja izdelkov in procesov za industrijo konoplje. Raziskave in razvoj se lahko izvajata v reguliranih okoljih s strogo nadzorovanimi ukrepi. Za uveljavitev ekonomske koristi in krepitev obstoječih industrij v Sloveniji bi se morala vzpostaviti javno-zasebna partnerstva med akademskimi institucijami, vladnimi

entitetami in zasebno industrijo. Slovenija ima veliko priložnost za pridobitev velikega tržnega deleža v sektorju raziskav in razvoja. Industrija konoplje lahko vpliva tudi na zaposlovanje pri prehodu podjetij k inovativnim zelenim in bio-tehnologijam.

Slovenija bo tako ob ustrezni zakonodaji mednarodno prepoznavna za področje razvoja in pridelave medicinske konoplje, pacientom pa bodo na voljo produkti s kontrolirano kakovostjo. S pravočasnim sprejetjem zakonskih podlag bo Slovenija postala zanimiva za investitorje, kar ji lahko omogoči gospodarsko in konkurenčno prednost na globalnem trgu, zato je pomembno vzpostaviti ustrezno poslovno okolje za prenos znanja v nove izdelke visoke dodane vrednosti, kar bi prineslo številne koristi v komplementarnem zdravljenju in gospodarstvu, kmetijstvu ter industriji.««

Predlog sklepa Državnega sveta je bil SPREJET (prisotnih 34 državnih svetnic in svetnikov, 29 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

S tem je bila 7. točka dnevnega reda zaključena.

* * *

8. točka dnevnega reda:

- **Predlog Sklepa k Zaključkom posveta Nujnost oblikovanja prožnega nacionalnega okolja za izobraževanje kadrov na področju informacijske varnosti**

Posvet je potekal 11. marca 2024 v dvorani Državnega sveta. Organizirala ga je Komisija Državnega sveta za državno ureditev v sodelovanju z Inštitutom za korporativne varnostne študije (ICS) ter Slovenskim združenjem za korporativno varnost.

Program posveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 10. 4. 2024 s sklicem seje.

Zaključke posveta je kot pristojna obravnavala Komisija za državno ureditev. Njeno poročilo so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024.

Predlog sklepa Državnega sveta k zaključkom posveta so državne svetnice in svetniki prejeli po elektronski pošti 12. 4. 2024.

Vsebino zaključkov in poročilo Komisije za državno ureditev je predstavil državni svetnik Rajko Fajt.

Predsednik Državnega sveta je dal na glasovanje naslednji predlog sklepa Državnega sveta:

»Državni svet Republike Slovenije je na 16. seji 17. 4. 2024, na podlagi 29. in 67. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20, 123/20, 67/22 in 69/23), sprejel naslednji

S K L E P

Državni svet se je seznanil z Zaključki posveta Nujnost oblikovanja prožnega nacionalnega okolja za izobraževanje na področju informacijske varnosti in na podlagi prvega in drugega odstavka 97. člena Poslovnika Državnega sveta poziva Vlado Republike Slovenije, Ministrstvo za digitalno preobrazbo, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije ter Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, da zaključke posveta proučijo in se do njih opredelijo v roku 30 dni.

* * *

Zaključki posveta se glasijo:

»Komisija Državnega sveta za državno ureditev, Inštitut za korporativne varnostne študije (ICS) in Slovensko združenje za korporativno varnost so 11. marca 2024 v dvorani Državnega sveta organizirali posvet z naslovom Nujnost oblikovanja prožnega nacionalnega okolja za izobraževanje na področju informacijske varnosti.

Na posvetu je tekla beseda o izzivih, ki jih prinaša zahtevno varnostno okolje z vključenimi varnostnimi grožnjami in problem zagotavljanja in izobraževanja kadra na področju informacijske varnosti. Ob dejstvu, da v različnih ključnih okoljih nujno potrebujejo ustrezno izobražen kader s področja kibernetike varnosti, se postavlja vprašanje, zakaj skozi izobraževalni sistem ne uspemo izobraziti zadostnega števila strokovnjakov teh profilov. Soočamo se tudi s pomanjkanjem interesa za izobraževanje na tem področju, kar predstavlja dodatno težavo, saj se pri omejenem številu kandidatov težko izvaja selekcija in specializacija kadra. Glede na drastično pomanjkanje kadra je nujen sistemski pristop za reševanje težav, nacionalno soglasje in usmerjanje porabe virov. Problematiko je treba postaviti tudi v perspektivo novih prihajajočih normativnih zahtev in izjemnega razvoja informacijskih tehnologij, med katerimi izstopa umetna inteligenca in vsa vprašanja, povezana z njo. Posvet je bil namenjen razpravi in iskanju zaključkov, ki bi strateškim institucijam v državi pomagale pri iskanju učinkovitih poti za oblikovanje dinamičnega okolja izobraževanja strokovnjakov s področja informacijske varnosti, strateškemu managementu in strokovni javnosti pa pokazal dobre prakse pri vpeljevanju in izgrajevanju bolj odzivnega in realnim potrebam trga prilagojenega izobraževalnega sistema.

Udeležence posveta je uvodoma nagovoril predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Marko Lotrič.

Posvet je potekal v obliki okrogle mize, ki jo je moderiral izr. prof. dr. Denis Čaleta, Inštitut za korporativne varnostne študije (ICS).

Na okrogli mizi so sodelovali: dr. Aida Kamišalić Latifić, državna sekretarka na Ministrstvu za digitalno preobrazbo; mag. Marjan Kavčič, Urad Vlade za informacijsko varnost; dr. Franci Demšar, direktor Nacionalne agencije RS za kakovost v visokem šolstvu; Boštjan Košar, predsednik uprave Telekom Slovenija, d. d.; mag. Katja Kraškovic, dekanja Fakultete za podjetništvo Gea College in izr. prof. dr. Mojca Cigliarič, dekanja Fakultete za računalništvo in informatiko Univerze v Ljubljani.

Posvet sta povezovala izr. prof. dr. Denis Čaleta, ICS in državni svetnik Rajko Fajt, predsednik Komisije Državnega sveta za državno ureditev.

V razpravi po okrogli mizi so sodelovali: prodekan Fakultete za elektrotehniko Univerze v Ljubljani izr. prof. dr. Boštjan Batagelj; mag. Stanislava Zadravec Capriolo, direktorica Združenja bank Slovenije; Tomaž Pihlar, Akrapovič, d. d.; Gašper Pintarič, Špica International, in izr. prof. dr. Simon Vrhovec, Fakulteta za varnostne vede Univerze v Mariboru.

* * *

Na podlagi predstavitev in razprave so bili oblikovani naslednji **z a k l j u č k i**:

1. Okrepiti in pospešiti je treba sodelovanje med pristojnimi državnimi institucijami, kot so Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Ministrstvo za digitalno preobrazbo, Nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu, Urad Vlade za informacijsko varnost in vsemi univerzami. Parcialnost pristopov je še vedno premočno prisotna, kar hromi učinkovitost porabe že tako omejenih virov za izobraževanje na področju informacijske varnosti.
2. Nadaljevati in še okrepiti je treba horizontalno sodelovanje med vsemi pristojnimi ministristvi, predvsem v smeri smotrnega načrtovanja in porabe virov, namenjenih za razvoj vsebin, povezanih z digitalno preobrazbo in digitalnimi kompetencami širše družbene skupnosti ter posledično tudi izobraževanjem na področju informacijske varnosti. Predlagamo, da Ministrstvo za digitalno preobrazbo prevzame horizontalno koordinacijo med pristojnimi ministristvi.
3. Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije naj na podlagi ustrezne analize ponovno oceni obseg financiranja koncesioniranih študijskih programov in financiranje usmeri predvsem v kadrovske potrebe trga dela na področju informacijske varnosti. Po trenutnih analizah in projekcijah se na področju kadrov, pomembnih za digitalno preobrazbo, kaže izrazita kadrovska praznina, ki jo bo zelo težko zapolniti.
4. Nadaljevati je treba s konceptom priznavanja mikro kompetenc v času študija, kar bo zagotavljalo, da bodo strokovnjaki v različnih fazah izobraževanja opravljali tudi zelo specifična strokovna usposabljanja za pridobitev mednarodnih certifikatov, kar bo zagotovilo, da bodo ob izstopu iz izobraževalnega sistema še bolj strokovno pripravljeni za takojšnje izvajanje nalog na zahtevnem področju informacijske varnosti.
5. Na področju izobraževanja informacijske varnosti je treba še okrepiti možnosti, ki jih prinaša bolonjski sistem v smeri izbiranja posameznih vsebin na različnih fakultetah in univerzah ali drugih samostojnih izobraževalnih institucijah. S tem bo skozi izobraževalni sistem na področju informacijske varnosti zagotovljena boljša specializacija kadra.
6. Nadaljevati in okrepiti je treba vključevanje ženske populacije na področju informacijske varnosti. Ta neizkoriščen kadrovski potencial lahko pomembno

vpliva na izboljšanje stanja na področju kadrovskih zmogljivosti tudi v okviru informacijske varnosti. Predlagamo podporo aktivnosti in iniciativ, ki podpirajo večje vključevanje žensk na področje informacijske in kibernetike varnosti.

7. Nujno je povečanje finančnih sredstev za Urad Vlade za informacijsko varnost, še posebej v luči nalog, ki jih bo prineslo izvajanje pristojnosti v okviru direktive NIS-2 in posledično novega Zakona o informacijski varnosti. V tem okviru poudarjamo nujnost ustrezne strokovne koordinacije vseh ukrepov, povezanih z izobraževanjem in usposabljanjem na področju informacijske varnosti.
8. Nujna je dodatna krepitev Nacionalnega kibernetikega kompetenčnega centra, ki mora postati pomembno stičišče novih idej in pristopov na področju izobraževanja s področja informacijske varnosti.
9. Na posvetu je bila poudarjena nujnost nadaljevanja krepitev sodelovanja v okviru javno-zasebnih partnerstev med gospodarstvom in izobraževalnimi institucijami pri prožnejšem prehodu predavateljev in študentov iz enega v drug sistem že med izobraževanjem. Poudarjena je bila nujnost izvajanja strokovne prakse med študijem, podeljevanje ustreznih štipendij in selekcioniranja kadrovskih potencialov že v zgodnjih letnikih izobraževalnih procesov. Le tako bo mogoče pridobiti dodatne kadre in preprečiti njihov odhod v tujino.
10. Na posvetu je bila izražena tudi podpora naporom Nacionalne agencije RS za kakovost v visokem šolstvu za skrajševanje akreditacijskih postopkov za uvajanje novih programov na področju informacijske varnosti in nadaljevanju kakovostnih evalvacij z namenom dviga ravni izvajanja obstoječih programov in vsebin na področju informacijske varnosti.««

Predlog sklepa Državnega sveta je bil SPREJET (prisotnih 33 državnih svetnic in svetnikov, 30 jih je glasovalo ZA, nihče ni glasoval PROTI).

S tem je bila 8. točka dnevnega reda zaključena.

* * *

Ker so bile izčrpane vse točke dnevnega reda, je predsednik Državnega sveta zaključil 16. sejo Državnega sveta Republike Slovenije. Državnim svetnicam in svetnikom se je zahvalil za sodelovanje na seji ter napovedal, da bo naslednja redna seja Državnega sveta za leto 2024 v sredo, 15. 5. 2024.

Dr. Monika Kirbiš Rojs
sekretarka

Marko Lotrič
predsednik

Zapisala: Marina Petrović